Дачникам
садівникам
городникам

3,90

ISSN 1814-4357

Всеукраїнський щомісячний журнал

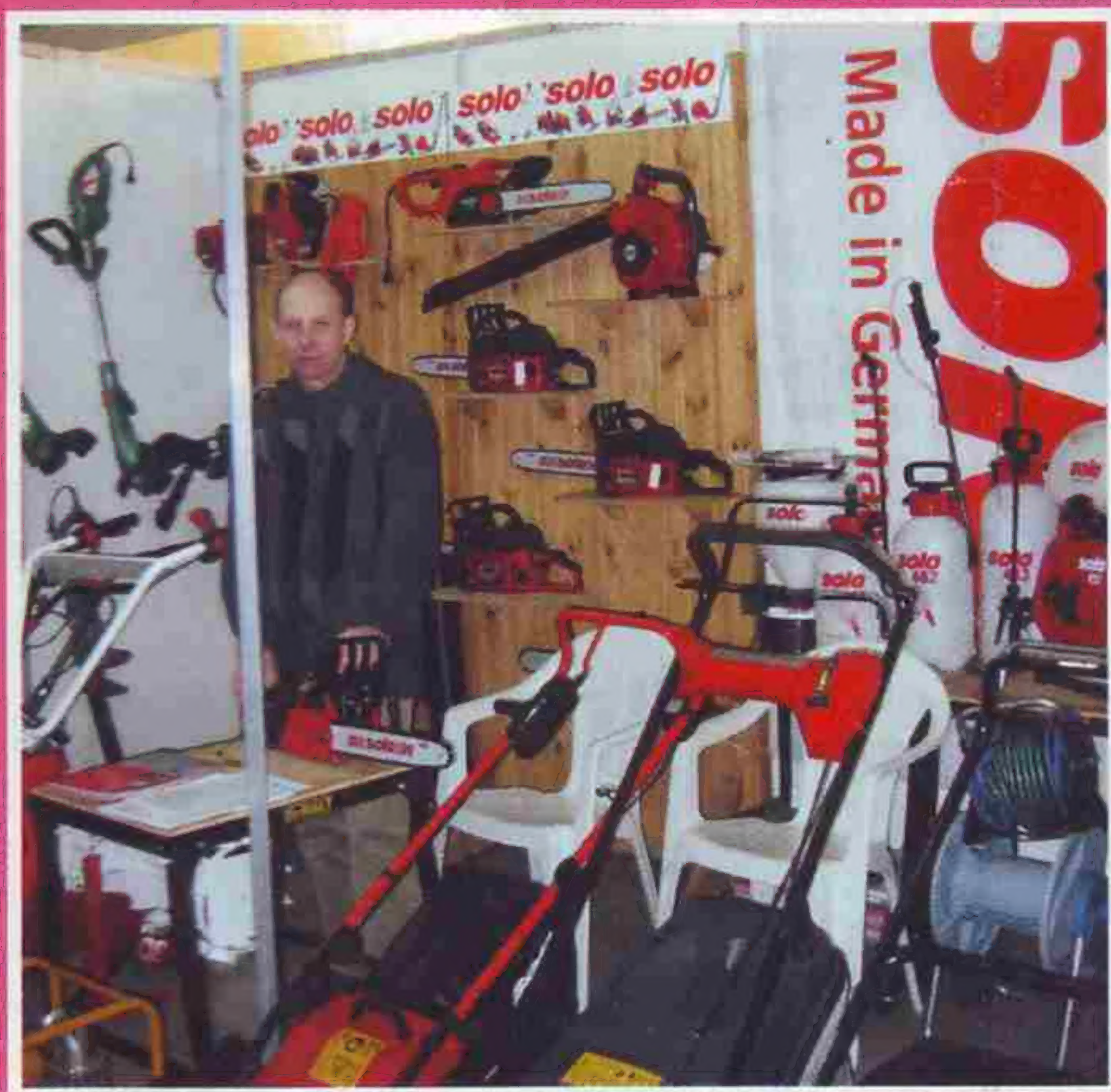
Дім·Сад·Город

2006-й –
РІК СЕЛА

З`ЇЗД САДІВНИКІВ-ГОРОДНИКІВ

№2
ЛЮТИЙ
2006

«СОЛО» на городі

Як би там не було, все ж українці з року в рік стають заможнішими. А тому в переддень нового сезону власники садових та городніх ділянок знову в пошуках: який інструмент придбати, щоб полегшити працю на землі. Та й не тільки полегшити, а й отримати задоволення від цієї роботи. Бо ж переважну більшість цих людей приваблює не стільки перспектива отримання надвисоких врожаїв, як те, що це вирощено власноруч.

Хтось обирає прості та доступніші за ціною ручні знаряддя, такі як, наприклад, популярний нині плоскоріз Фокіна, хтось — механізовані моторні пристрої. Як і раніше, знаходяться аматори, які намагаються власними силами створити потрібну в господарстві машину, та більшість віддає перевагу «сталевим коням» заводського виготовлення.

Яскраво-червоні мотокультиватори, що їх виробляє німецька фірма «СОЛО Кляйнмоторен», вже добре відомі українцям. Це, в основному, машини, що призначені якраз для присадибних ділянок площею від 2-3 до 50-60 соток. Хоча деякі моделі цілком виправдано використовують фермери-професіонали: наприклад Solo-503, 508 — для міжрядного обробітку, а Solo-501H, 502 для міжрядного обробітку та прополювання. Головні аргументи «за» у цієї техніки — це надійність, зручність управління, простота обслуговування.

Звернемо увагу на деякі технічні особливості мотокультиваторів Solo. Найменший з них — Solo-501H — виконаний за традиційною для надмалих культиваторів схемою з вертикальним компонуванням двигуна, відцентровою муфтою зчеплення та черв'ячним редуктором. Тут лише слід зробити деякі зауваження: відцентрова муфта дає можливість управляти обертами двигуна і зчепленням одним важелем, а черв'ячна пара — вал з високоміцної сталі та шестерня з бронзи — забезпечує тривалий ресурс роботи редуктора. Фрези у Solo-501H — оригінальної конструкції. Передня кромка ножа загострена — для рихлення твердих та задернілих грунтів, задня кромка закруглена для обробітку м'яких грунтів та прополювання, за якого такі ножі не перерізають, а виривають бур'яни, витягуючи їх на поверхню. Залежно від грунту, слід лише поміняти фрези місцями.

Solo-502, хоча вважається «малюком», тобто представником класу легких культиваторів, за конструкцією має більше спільного з потужнішими машинами середнього класу, ніж з "однокласниками". Про це свідчать його горизонтальне компонування з ланцюговим редуктором та ремінною передачею й досить низька швидкість обертання фрез (180 об/хв). Ці оберти дещо вищі, ніж у культиваторів середнього класу (125-135 об/хв), але нижчі, ніж у багатьох «малюків» (до 240 об/хв). Вважають, що саме завдяки цьому Solo-502 спричинює меншу ерозію грунту. Якщо до цього додати, що до комплекту культиватора входять 6 секцій фрез, і ширину обробки можна змінювати від 20 до 54 см (за глибини до 20 см), то стає очевидним, що ця машина фактично займає проміжне положення між легким та середнім класом. Завдяки багатофункціональності (культивація, міжрядний обробіток, прополювання, підгортання), цей культиватор використовується фермерами як доповнення до більш серйозних машин для обробітку грунту.

Задню передачу у культиваторів моделей 501H та 502 замінює ручка, зручно розміщена в центрі ваги машини. Піднявши за цю ручку, можна переставити культиватор для роботи в будь-якому напрямку. Щоб забезпечити потрібне тягове зусилля при роботі з підгортачем, обидві моделі можна встановити на металеві колеса з грунтозачепами.

Культиватори Solo-503H та 508, що належать до середнього класу, споряджені сучасними японськими двигунами Honda, — відповідно 4- та 5-сильними. Для цих двигунів характерні малошумність та нижча, ніж у інших марок, витрата палива. Приємне враження, особливо на тих, хто вперше має справу з мотоблоком, справить зручне та легке управління приводом з допомогою пневматичного зчеплення. Важливим достоїнством приводу цих моделей є болтове з'єднання половинок редуктора. Таке рішення не лише підвищує ремонтопридатність, а й додає надійності механізмові: міцність та жорсткість такої конструкції вища, ніж при завальцюванні половинок редуктора.

Дехто з користувачів запитує: як же використовувати металеві колеса з грунтозачепами, коли вони обертаються надто швидко? Річ в тім, що підгортач гальмує хід культиватора, а колеса при цьому частково обертаються на місці, дещо заглиблюючись й рихлячи грунт. Таке рихлення не тільки полегшує процес підгортання, а й спричиняє знищення значної кількості дрібних бур'янів.

соло **solo**®

Придбати мотокультиватори та іншу техніку SOLO можна за такими адресами:

Мережа спеціалізованих садово-технічних центрів ВКП «ЕСКО»:
Київ, Виставка-продаж: вул. П. Сагайдачного, 29/1, тел. (044) 238-65-55.
Київ, вул. Басейна, 13, тел. (044) 235-85-31, 235-85-32.
Київ, вул. Межигірська, 87-Б, тел. (044) 467-75-86.
Одеса, вул. Строганова, 29, тел. (0482) 37-61-76.
Донецьк, вул. Артема, 146, тел. (062) 381-87-22, 381-87-83.
Дніпропетровськ, вул. Вокзальна, 6, тел. (056) 721-52-57, 721-52-95.
Миколаїв, Херсонське шосе, 61, тел. (0512) 44-48-65.

Біла Церква, магазин «Фортуна»: вул. Ярмаркова, 4, тел. (04463) 9-81-24.
Вінниця, ТТЦ «Майстер»: вул. Київська, 10, тел. (0432) 32-08-01, 35-72-57, 52-03-48.
Київ, ТЦ «Садово-городня техніка»: вул. Костянтинівська, 71, тел. (044) 467-67-62.
Кіровоград, магазин «Літіція»: вул. Комарова, 46, тел. (0522) 23-02-65, 55-10-56.
Кременчук, ПП "Голембієвський": тел. (05366) 2-41-26, (0536) 79-61-78.
Львів, магазин «Дім інструментів»: вул. І. Франка, 61, тел. (0322) 75-82-33, 96-63-36.
Мелітополь, магазин «Насіння «Семініс»: вул. Чайковського, Залізничний ринок, тел. (06192) 5-02-87.
Одеса, магазин "Агроплюс": ринок «У двух столбов», тел. (0482) 30-26-91.
Севастополь, магазин "Панорама-К": вул. Руднєва, 33, тел. (0692) 23-00-00, 23-22-41.
Севастополь, ПП «Техноман»: вул. Пожарова, 6, тел. (0692) 45-41-50, 55-75-72.
Сімферополь, магазин «Зелений Світ»: вул. Гоголя, 36, тел. (0652) 54-88-85, 54-88-86.
Сімферополь, магазин «Воскрессенье»: вул. Крилова, 21/22, тел. (0652) 600-936, 600-937.
Харків, Салон Силової Техніки SVS: вул. Культури, 3, тел. (0572) 17-50-11, 17-50-12.
Хмельницький, ТЦ «Дачник»: вул. Шевченка, 85-А, тел. (0382) 65-43-97.
Хмельницький, магазин «Гассіб»: вул. Прибузька, 6, тел. (03822) 9-11-32, 9-11-99.
Черкаси, магазин «Електротехніка»: вул. Благовісна, 217, тел. (0472) 45-75-81, 45-42-65.
Чернівецька обл., Хотинський р-н, с. Недобоївці, магазин «Дім, сад, город», тел. (03731) 43-3-49, 8-050-6168080.
Чернігів, магазин «ТТТ»: пр. Миру, 139, тел. (04622) 5-33-91.

«ЧОРНА НІЖКА» СТАВИТЬ ПІДНІЖКУ!

Чорна ніжка (стеблові гнилі) косить стрункі ряди нашої розсади. Найчастіше ця інфекція уражує розсаду томатів, перців, баклажанів, капусти, огірків, айстр.

Збудниками цієї небезпечної хвороби є різні грунтові гриби, у тому числі і фітофторні. Хвороба, як правило, розвивається при загущених посівах, високій вологості повітря і грунту, підвищеній температурі та від недостатньої кількості світла. Тобто, всі ці умови можуть бути присутніми при вирощуванні розсади в осінніх та зимових парниках і теплицях.

Захворювання починається на рівні грунту, потім це місце стає тонким, хвороба, так би мовити, перехоплює шийку чорним кільцем, а стебло падає, мов підкошене.

При вирощуванні розсади огірків та інших овочевих культур найбільш шкідливими хворобами вважаються, також, кореневі гнилі. Розсада набуває бурого кольору, стебла та корені стають тонкішими. Сім'ядолі і молоді листки в'януть, внаслідок чого рослини гинуть.

Тим, у кого розсада вже вилягла з цієї причини, залишається лише поспівчувати.

Усім іншим радимо при вирощуванні розсади, крім агротехнічних заходів (проріжування посівів, раціональний полив теплою водою, розпушування грунту, регулювання теплового, світлового режиму та інше), обов'язково використовувати препарат **ПРЕВІКУР**, якому немає аналогів в Україні.

ПРЕВІКУР – це системний фунгіцид з властивостями стимулятора росту для захисту розсади овочевих культур (огірки, томати, перець, баклажани, капуста) та кавунів від кореневої та стеблової гнилі.

Завдяки сильно вираженій коренесистемній дії **ПРЕВІКУР** потрапляє в рослину не тільки через листя, але й через корені, і період захисної дії продовжується не менш ніж 10-14 днів.

Для захисту розсади проти кореневої та стеблевої гнилей застосовується 0,15%-ний розчин препарату (15 мл препарату розчиняють у 10 л води), яким поливають грунт в момент висіву насіння або при появі сходів, використовуючи 2-4 л на 1 м кв., з наступним поливом через 4-6 тижнів.

Полив розсади слід проводити і при відсутності ознак хвороби з метою лікувальної профілактики. Використовують робочий розчин кімнатної температури.

Пам'ятайте! Попередити захворювання значно легше, ніж потім його лікувати.

Необхідно застосовувати препарат тільки при вологому субстраті, що сприяє легкому проникненню в кореневу зону рослин.

Також препарат **ПРЕВІКУР** використовують на огірках в теплицях та на відкритому грунті проти несправжньої борошнистої роси. У період вегетації проводять обприскування листя рослин 0,2% розчином препарату **ПРЕВІКУР** (20 мл на 10 л води) за допомогою ранцевого обприскувача, з нормою витрати робочої рідини до 10 л на 1 сотку. Інтервал між обприскуваннями 8-14 днів в залежності від ступеню ураження.

Унікальною особливістю препарату є також **«ефект стимуляції»** росту та розвитку рослин, завдяки якому ми отримуємо здорову та стійку до захворювання розсаду. Значно зменшується «стрес» у рослин при пересаджуванні з парників у теплиці або у відкритий грунт.

Для зручності використання в парниках і теплицях, ТМ «Зелений Світ» компанії «Байер», розроблена «фірмова» упаковка (флакони з пластику квадратного перерізу) ємкістю 20 мл, 60 мл, 500 мл. Усе це можна придбати в торговельно-консультаційних центрах «Зелений Світ» в обласних та в деяких районних центрах України або в їх авторизованих місцях продажу без хвилювання про фальсифікацію препарату.

Досвід використання **ПРЕВІКУРу** овочівниками підтверджує його високу біологічну та економічну ефективність.

Правильний та своєчасний захист розсади овочевих культур дозволить Вам отримувати високі врожаї та якісну продукцію.

кандидат с.-г. наук,
КАУШАН О.О.

РАННІ СОРТИ СОЛОДКОГО ПЕРЦЮ З ПРИДНІСТРОВ'Я

За вмістом вітаміну С солодкий перець — абсолютний чемпіон серед овочів та фруктів. За цим показником йому поступаються навіть смородина, лимони і мандарини. Але культура ця теплолюбна, та ще й з тривалим вегетаційним періодом. Тому деякі овочівники, особливо з північних областей України, не ризикують серйозно займатися її вирощуванням.

З власного досвіду та на підставі численних відгуків овочівників-любителів, з якими я ділився насінням упродовж останніх років, стверджую, що боятися не варто: вирощуючи ранні сорти, можна збирати повноцінний урожай на всій території України, зокрема й на півночі.

Нині існує дуже багато сортів та гібридів солодкого перцю ранніх строків достигання. Напрочуд привабливими є гібриди (більшість з них — просто чудові), але вони потребують особливої технології вирощування (наприклад, голландські): їм необхідні теплиці або плівкові укриття, високий агрофон і рівень мінерального живлення, обов'язкове пасинкування. Тільки в такому разі проявляються всі їхні переваги. Сорти, на відміну від гібридів, зазвичай, менш вибагливі та ще й стійкі до багатьох хвороб. Враховуючи всі ці нюанси, я віддаю перевагу сортам, зокрема раннім, селекції Придністровського НДІ сільського господарства. Ці сорти здебільшого середньо- та низькорослі, нормально ростуть і дають урожай без плівкових теплиць у будь-яких регіонах України. На жаль, вони ще мало відомі у нас, тому що не районовані, на відміну від Молдови, Білорусі та Росії. Отож, хочу коротко розповісти про них читачам журналу.

ДІМ·САД·ГОРОД **№2 2006 р.**

Щомісячний виробничо-практичний журнал

Засновник і видавець —

КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"

Зареєстрований Міністерством інформації України,

серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.

Видається з січня 1989 р.

Дует. Найбільш ранній сорт селекції Придністровського НДІ сільського господарства. Тривалість періоду від масових сходів до технічної стиглості плодів — 95—105 днів. Плоди конусоподібні, з гладенькою поверхнею, міцні, достигають дружно. Забарвлення перцю у фазі технічної стиглості світло-зелене, майже біле, а в біологічній — червоне. Плоди ароматні, з високими смаковими якостями, масою 70—75 г. Товщина м'якуша — 5 мм. Урожайність — 2,8—5,5 кг/м^2. Сорт придатний для вирощування у теплицях та у відкритому ґрунті.

Венті. Ранній сорт. Період від появи сходів до технічної стиглості — 95—110 днів. Плоди ароматні, видовжено-конусоподібні, 2—3-камерні, гладенькі, неширокі, достигають дружно. Забарвлення у фазі технічної стиглості кремово-біле, у біологічній — червоне. Товщина м'якуша — 4,5—5,5 мм, маса плоду — 60—70 г. Рекомендований для вирощування у відкритому та закритому ґрунті.

Єрмак — також ранній сорт, достигає дружно. Період від появи сходів до технічної стиглості коливається у межах 95—110 днів. У фазі технічної стиглості плоди світло-зелені, а в біологічній — червоні. Маса перчин — 80—90 г, товщина м'якуша — 5—5,5 мм.

У сорту **Вінні-Пух** вегетаційний період становить 100—110 днів, плоди світло-зелені у фазі технічної стиглості і темно-червоні — у біологічній. Їхня маса коливається від 50 до 70 г, товщина м'якуша — 5—6 мм.

Великі перчини (100—150 г) виростають у раннього сорту **Тополин**. Вони дуже красиві: спочатку світло-зелені, а пізніше — темно-червоні, з товщиною м'якуша 5—6 мм.

Сорти **Політ, Прометей, Ластівка, Вікторія, Луміна (Білозірка), Товстий барон** належать до групи середньоранніх. Тривалість вегетації від появи сходів до технічної стиглості у них становить 125—138 днів. Маса плоду — 100—130 г, у сорту Товстий барон вона сягає 150 г з товщиною стінок 6—7 мм. Плоди цих сортів у фазі технічної стиглості світло-зелені, а у біологічній стиглості вони стають червоними.

Богатир і **Подарунок Молдови** також належать до середньоранніх. Період від появи сходів до технічної стиглості 125—135 днів, а до біологічної — 145—160 днів. Плоди у цих сортів великі (100—150 г у Подарунку Молдови) і дуже великі (150—160 г у Богатиря).

Гогошари у фазі біологічної стиглості

Окремо хочу зупинитися на томатоподібних сортах солодкого перцю, так званих гогошарах, або ратунді селекції Придністровського НДІ сільського господарства). Це такі сорти: **Колобок, Мерішор, Рубіновий** — червоного кольору та **Сонечко** і **Золотий ювілей** — жовтого кольору.

Колобок — ранній сорт, період від появи сходів до технічної стиглості — 108—120 днів, а до біологічної — 140—155 днів. Плоди круглі, масою 80—90 г. Шкірочка і м'якуш ніжні. Товщина м'якуша — 8—9 мм.

Мерішор і **Рубіновий** належать до групи середньостиглих: від появи сходів до технічної стиглості у сорту Мерішор 114—132 дні, а до біологічної — 146—162 дні, а у Рубінового — відповідно 130—135 або 145—165 днів. Плоди у них круглі, масою 100—120 г з товщиною м'якуша 7—8 мм (Мерішор і плоско-округлі, великі (110—150 г), з м'якушем товщиною 8—10 мм (Рубіновий).

Недостиглі та стиглі плоди сорту Вікторія

Сонечко і **Золотий ювілей** — середньостиглі сорти: від появи сходів до технічної стиглості минає 110—120 днів, до біологічної — 145—160 днів. Сорт Сонечко дає круглі, гладенькі плоди, без ребристості. У фазі технічної стиглості вони світло-зелені, майже салатові, а в біологічній — оранжево-жовті, масою 70—100 г. Товщина м'якуша 6—8 мм. Золотий ювілей дає плоско-округлі, великі (110—180 г), слаборебристі плоди темно-зеленого кольору у фазі технічної стиглості і золотисто-жовтого — у біологічній стиглості. Товщина м'якуша — 8,5—10 мм.

Таку характеристику цим сортам дають селекціонери з Придністров'я. В тому, що вона відповідає дійсності, я переконався особисто, як і мої друзі-городники з різних регіонів України. А тепер дещо про агротехніку вирощування.

Розсаду перцю я вирощую так само, як і помідорів, але насіння на розсаду висіваю значно раніше (перша декада лютого). Для цього вибираю якісне, повноваговe насіння, знезаражую його в розчині марганцівки (1 г на 0,5 л води) протягом 25—30 хв. Насіння просушую і висіваю у підготовлені ящики. Ґрунтосуміш у ящиках має бути легкою, складатися з 2 частин торфу (перегною), 1 частини землі та 1 частини піску. На відро суміші додаю 1 склянку попелу, 30—40 г суперфосфату, 15 г сульфату калію, 15—20 г сечовини.

Насіння висіваю на глибину 1—1,5 см, накриваю зверху плівкою чи склом і ставлю в тепле місце (температура має бути не нижче 25°С). Сходи з'являються через 1—2 тижні.

На сьомий день після появи сходів температуру знижую до 18°С вдень і до 15°С вночі. І так протягом 6—10 днів. Потім вдень температуру підтримую на рівні 20—25°С, вночі — 17—18°С.

Сіянці ростуть у ящику до 30—32 днів, поки не з'являться 1—2 справжніх листочки. Тоді пікірую (пересаджую) їх у торфоперегнійні горщечки розміром 8х8 чи 10х10 см. Ґрунтосуміш використовую таку саму, що й під час сівби. Рослини висаджую в горщечки у вологу ґрунтосуміш, заглиблюючи їх до сім'ядолей.

У перший тиждень після пікірування горщечки з сіянцями ставлю в таке місце, щоб на них не потрапляли прямі сонячні промені. Аби розсада прижилася і нормально розвивалася, підтримую оптимальну температуру та вологість. Через 20 днів після пікірування сіянці підживлюю (на 10 л води — 1 склянка суперфосфату).

Найбільшою бідою під час вирощування розсади є те, що вона часто хворіє на чорну ніжку і випадає. Аби цього не сталося, необхідно дотримуватися таких правил.

1. Поливати регулярно. Земля має бути вологою, але ні в якому разі не мокрою.

2. Рослини слід висаджувати на відстані 4—5 см одна від одної, щоб був належний доступ повітря.

3. Дотримуватися оптимального температурного режиму.

4. Поливати через 7—8 днів слабким розчином марганцівки.

5. Періодично посипати поверхню ґрунту деревним попелом (шаром завтовшки 1—2 см).

Рослини я висаджую у відкритий ґрунт, коли мине загроза заморозків — у третій декаді травня (приблизно 20—22 травня). Роблю це надвечір. Схема садіння — 40—45 см між рослинами і 50—60 — між рядками. Напередодні садіння розсаду добре поливаю, щоб під час висаджування рослини не були зів'ялими, тому що це негативно впливає на приживлення рослин, затримує їхній ріст, призводить до обпадання перших бутонів і, в свою чергу, до втрати раннього врожаю.

Приємний вигляд мають плоди цих сортів, особливо Тополин

У попередньо підготовлені ямки заливаю прогріту на сонці воду (по 1—2 л у кожну). Звільняю розсаду від горщечків, ставлю її вертикально в ямки, висаджую трохи глибше, ніж вона росла в горщечках. На стеблі, присипаному землею, потім утворюються додаткові корені, які будуть забезпечувати рослину додатковим живленням.

У подальшому догляд за рослинами перцю полягає у поливанні, розпушуванні ґрунту (особливо після дощів чи поливів), у підживленні, захисті від заморозків і боротьбі з шкідниками та хворобами.

Рослини перцю приживлюються значно гірше, ніж інші культури, тому їх треба частіше поливати, не допускаючи пересихання ґрунту. Після висаджування у ґрунт для кращого приживлення поливаю під корінь з інтервалом 2—3 дні, витрачаючи на одну рослину 1—2 л води. В суху чи спекотну погоду поливаю щодня. Роблю це вранці або надвечір теплою (прогрітою на сонці) водою. Після кожного поливу ґрунт розпушую.

Середньоранній сорт Ластівка

Перець дуже любить пухку землю, тому не можна допускати утворення біля рослин ґрунтової кірки. Розпушений ґрунт сприяє кращому доступу повітря до коріння, що прискорює ріст рослин, активізує біологічну діяльність мікроорганізмів у ґрунті, а також, разом з прополюванням, допомагає боротися з бур'янами.

Вперше розпушую ґрунт після першого поливання рослин, до того ж дуже мілко, оскільки коренева система рослин знаходиться у верхньому шарі ґрунту. Надалі розпушую після кожного дощу чи поливу, коли ґрунт підсохне, але ще не встигне утворитися міцна кірка. Якщо цей момент пропущено, то краще чергове розпушування провести після наступного поливу або дощу. У період масового цвітіння рослини перцю підгортаю.

Перець дуже добре реагує на підживлення. За період вегетації підживлюю рослини 3—4 рази. Вперше роблю це одночасно з першим розпушуванням ґрунту через 10—15 днів після висаджування розсади. Для підживлення використовую розчин коров'яку (1:5) або пташиного посліду (1:10). Якщо підживлюю мінеральними добривами, то в 10 л води розчиняю 15—20 г аміачної селітри, 40—60 г суперфосфату і 15—20 г хлористого калію. Десять літрів розчину вистачає на 8—10 рослин. Вдруге підживлюю на початку плодоношення, збільшуючи дозу аміачної селітри.

У період масового утворення плодів потреба рослин у поживних речовинах різко зростає. Саме тоді я втретє підживлюю їх, причому найефективнішими в цей час є застосування розчинів коров'яку або пташиного посліду.

Якщо до осені рослини перцю ранніх сортів виснажуються і дають дрібні плоди, проводжу четверте підживлення.

Відразу ж після висаджування розсади у відкритий ґрунт треба бути готовим до того, щоб захистити перець від пошкодження заморозками. Коли знижується температура або йдуть затяжні дощі, я ставлю над рослинами металеві дуги і по них прикриваю їх плівкою. Надлишок вологи, так само, як і нестача, спричиняє обпадання цвіту та зав'язей.

Плоди перцю достигають поступово. Щоб запобігти виснаженню рослин, а також затримці достигання пізніших плодів, перші зриваю зеленими, у фазі технічної стиглості. Надалі обриваю їх на початку біологічної стиглості, коли вони починають червоніти (в цей час у них максимальний вміст цукрів та вітамінів). Тому, чим частіше збирати плоди, не перетримуючи їх на рослинах, тим більше поживних речовин отримають зав'язі та недорозвинуті плоди.

Якщо я хочу збільшити врожай з куща, то прищипую рослину над 5—6-м листком. Це сприяє утворенню бічних пагонів і кращому галуженню куща (урожайність при цьому збільшується майже на 30%). У другій половині серпня обриваю весь цвіт на кущах. Це сприяє кращому достиганню плодів, які є на рослинах, підвищенню їхньої урожайності.

Обриваю плоди обережно, двома руками, щоб не обламати гілки рослин (вони у перцю дуже крихкі). Плоди перцю добре реагують на дозарювання, тому доцільно обривати їх з рослин не повністю стиглими і класти на дозарювання. Це сприятиме появі на рослинах нових плодів та збільшенню їхньої урожайності.

Дотримуючись такої технології, я щороку отримую гарний урожай цієї культури.

П.М. Філіпчук,
вул. Гетьмана Мазепи, 272, кв. 64,
м. Коломия, Івано-Франківська обл., 78208

Я передплачую журнал "Дім, сад, город" з 1989 року. Багато було надруковано хороших і цінних порад, але були й такі, які наводили на роздуми. У "ДСГ" № 4 за 2004 рік надруковано статтю Я.П. Голодівського. Автор правильно пише: щоб вирощувати великі врожаї картоплі, треба знати технологію, використовувати нові, перспективні сорти. А я думаю, що, крім усього цього, пора уже підраховувати й витрати.

З ДВОХ СОТОК – ТОННА КАРТОПЛІ

Давайте поміркуємо разом. З 18 соток було зібрано урожай 3 тонни картоплі. Будемо рахувати по мінімуму. На 1 м^2 треба висадити 6 картоплин з куряче яйце. На 1 сотку потрібно 36 кг, а на 18 соток — 648 кг, як мінімум. Хоча рідко хто з городників вкидає в одну ямку по одній картоплині.

Наприклад, у мене на городі легкий ґрунт, належно удобрений, тому я кладу в ямку по дві картоплини (на продовольчі потреби). Якщо картопля вирощується на насіння, то по одній. Коли ж треба швидко розмножити сорт, то і по одному вічку — в одну ямку.

Отож, з 3 тонн зібраного врожаю — одна тонна дрібної. Дехто використовує таку картоплю як садивний матеріал, чого категорично не слід робити. Ще у зібраному врожаї, як мінімум, 300 кг дрібних бульб, які годяться тільки на корм тваринам. Для вирощування врожаю використано 150 кг міндобрив вартістю близько 450 грн. А ще витрати на хімікати для боротьби з колорадським жуком, фітофторозом, затрати на оранку, культивацію і таке інше.

Площа, відведена під картоплю, велика, затрачено багато фізичної праці: це і садіння, і дворазове прополювання, й підгортання, і постійна боротьба з бур'янами, колорадським жуком та фітофторозом, і останнє — збирання урожаю. І що маємо? Багато затрачено матеріальних ресурсів і фізичних сил, а урожай низький.

А тепер коротко розповім про те, як ми вирощуємо картоплю. Площа під нею — 2 сотки. Картопля повертається на попереднє місце через рік. Насіннєву картоплю готуємо ще під час збирання врожаю. На насіння відбираємо з кращих кущів, миємо і 2—3 тижні прозеленюємо.

Навесні до місяця прогріваємо, за цей час тричі обприскуємо мідним купоросом, марганцівкою і борною кислотою. Перед садінням намочуємо на 20 хвилин у відрі води з ампулою потейтину.

Висаджуємо під маркер (ромб 50х50 см). Садимо в ранні строки, коли температура ґрунту на глибині 10 см сягне 6—8°. Прогріта картопля починає рости за температури ґрунту 3—4°С. Затримка з садінням на один день від оптимального строку знижує урожайність на 2—3 кг з сотки. У нас легкий ґрунт, тому ми садимо на 2—3 см глибше. Ми живемо у балці, і весняні заморозки дошкуляють молодим сходам. Але надто глибоке садіння теж знижує врожайність. У ямку вкидаємо жменю суміші (у рівних пропорціях): попіл, перегній і перегній, перероблений каліфорнійськими черв'яками.

Коли картопля зійде і досягне висоти 15—20 см, підгортаємо і зразу мульчуємо. Для мульчі використовуємо: тирсу, лушпиння з насіння соняшника чи гречки, солому або сіно, відходи при вирощуванні грибів (можна й свіжоскошений бур'ян, але без насіння). Така мульча при перегниванні відбирає з ґрунту азот, тому до мульчі треба додавати трохи сечовини. Найкраща мульча — перегній; користуючись нею, матимете значний приріст урожаю.

Перегній у нас двох видів: перший — у компостній купі, це всі рештки з городу, другий — підстилка з-під курей. У нас вони знаходяться увесь рік у холодному приміщенні, майже надворі. Під ними підстилка з тирси чи з лушпиння соняшника або гречки, товщиною до півметра. Через 2 роки одержуємо дуже цінний перегній з курячого посліду.

У фазі бутонізації й цвітіння двічі обробляємо потейтином або один раз потейтином, другий — емістимом.

Від колорадського жука обприскуємо кілька разів, тому що препарати малоефективні (причина — підроблені препарати). У нашому місті не знайдеш справжній препарат. Часто можна прочитати чи почути від спеціаліста: купуйте препарати і вимагайте сертифікати у спеціалізованих магазинах. Так ось і в магазинах "Зелений світ" та в інших продають підробки. А підробити сертифікат неважко, та й хто знає, як він має виглядати.

З підробниками хімікатів ніхто не бореться, ніхто не підраховує, якої шкоди завдають ці підробки здоров'ю людини та навколишньому середовищу. Ось з'явився препарат "Престиж" і знову порошок, а мусить бути рідина. Україна завозить з-за кордону ці препарати, а у нас у Дніпропетровську чомусь "порошки" тільки з Росії. Правда, якось вдалося придбати "Конфідор" української розфасовки у порошку та емульсію. Якщо обробки порошком вистачає на 2—3 тижні, то при обробці емульсією падали лише ті жуки й личинки, на яких потрапив розчин, а ті, які сиділи під листям, продовжували жувати і не збиралися падати ні на другий день, ні через тиждень.

З двох соток ми щороку одержуємо більше 120 відер картоплі. У 2003 році гнилі не було, урожай — 141 відро, або тонна картоплі. Яким сортам віддаємо перевагу? Вітчизняним і німецьким. Сорт Адретта вирощуємо майже 20 років, декілька разів замінювали садивний матеріал. І хоча урожайність у неї поступається перед новими сортами, ми цінуємо її за високі смакові якості.

Щороку ми продаємо 200—300 кг картоплі, а гроші витрачаємо на закупівлю одного-двох нових, перспективних сортів картоплі, на хімікати (захист рослин, регулятори росту, добрива), перевезення мульчі, оплату за воду, купівлю інструментів, книг, журналів.

В.Д. Кандела,
м. Дніпропетровськ

Сорти картоплі відрізняються не тільки назвою, а й смаком, кольором шкірки, формою бульб та ще багато чим. Є сорти з округлою, короткоовальною, овальною, видовжено-овальною, видовженою і дуже рідко — з сильно видовженою формою бульб.

СОРТИ, ЩО КОРИСТУЮТЬСЯ ПОПИТОМ

Селекціонери створили багато сортів картоплі з видовжено-овальною та видовженою формою. Такі бульби мають більш ефектний вигляд, на них вищий товарний попит. Я вирощував досить багато сортів з видовженою формою: **червоношкірі** — Астерікс, Розалінд, Розамунда, Чародійка, Рода, Тірас, Забава, Дезіре, Кондор, Слов'янка, Рокко, Мальва; **жовті** — Дара, Інноватор, Дітта, Агрія, Кеннібал, Коллет, Конкорд, Ніколя, Ярла, Сату, Рассет Бербанк, Бернадетте; **чорний** з фіолетовим м'якушем — Екзотик. Але лідер щодо видовженості — картопля з невідомою мені назвою, яку я отримав від аматорки С.Г. Рибак. Попередня аматорська назва мені не сподобалася, отож вирішив назвати цей сорт Гуцулом.

Сорт Гуцул подобається і дорослим, і дітям

Гуцул — ранній сорт, кущ середньої висоти, прямостоячий, дуже компактний. Облистненість висока. Листок середній, світло-зелений, стебло тонке, з середнім антоціановим забарвленням. Квітки білі, ягід майже немає. Стійкість до фітофторозу листя середня. Швидкість росту бадилля теж середня. Бульби середнього розміру, дуже довгі — до 20 см. Шкірка гладенька і тоненька, білого кольору, м'якуш теж білий. Вічка поверхневі, численні. Бульби стійкі до фітофтори, парші та інших бактеріальних хвороб, стійкість до вірусів доволі висока.

Урожайність Гуцула середня, в кущі від 8 до 16 бульб. Розміщені вони компактно, тому що столони надзвичайно короткі і бульби кріпляться прямо біля стебла. Багато з них спрямовані догори. Завдяки компактності вегетативної маси та гнізда Гуцула можна висаджувати за дещо загущеною схемою. Смак у нього теж гарний, а на стіл краще подавати бульби, зварені цілими. Ще святковіший вигляд вони мають на блюді: довгі картоплини в оточенні фіолетових бульб сорту ***Екзотик***, адже колір його в процесі варіння зберігається лише зверху і трохи змінюється на темнуватий, що надає ще більшого контрасту. Отже, як і Екзотик, Гуцул дуже пасує до різних свят через свою оригінальну форму. Хоча він і не найврожайніший, але я його полюбляю.

У сорту Екзотик оригінальний темно-фіолетовий м'якуш

П'ять років тому в мене ріс невідомий сорт, бульби якого теж були великі і дуже довгі — до 25 см. Але стебла мали довжину до 2 м, отже, не стояли, а стелилися, та головне — смак бульб був незадовільний, ще й вічка досить глибокі. Довелося позбутися його.

Поділюся ще одним спостереженням. Якось розрізав прояровизовану картоплю і викидав бульби, пошкоджені зсередини чи іззовні гнилями, на гній або поруч з ним. А здивування викликало те, що майже повністю гнила частка, потрапивши в насичену органікою масу, давала бадилля без видимих ознак бактеріальної хвороби. Зауважу, що листя та стебла за надлишку вуглекислого газу й органічного азоту виростають величезні і ростуть дуже швидко, як у казці.

Врожай більшості таких кущів був здоровий, чистий, без ознак парші чи інших бактеріальних хвороб і доволі високий, якщо врахувати, що рослини росли у напівзатінку без жодного догляду. Отже, належна забезпеченість вуглекислим газом та елементами живлення дала змогу рослинам вижити, зміцнити імунітет і подолати хворобу.

Як відомо, вуглекислий газ є основним елементом живлення для рослин, його потрібно набагато більше, ніж усіх макро- та мікроелементів разом узятих. Фотосинтез відбувається під дією світла і води та вуглекислого газу — як наслідок, утворюється органічна речовина. Вуглекислий газ же виробляють переважно мікроорганізми в процесі розщеплення органіки та своєї життєдіяльності. Самі ж мінеральні добрива дають лише елементи живлення, а рослині потрібен ще й вуглекислий газ для фотосинтезу та легкодоступні макро- і мікроелементи. Звичайно, цей газ є в атмосфері, але його насиченість у приземному шарі низька, якщо в ґрунт не вносити достатньої кількості органіки. Цим можна пояснити високу врожайність у теплицях, де значно вищий рівень насичення вуглекислим газом, ніж у відкритому ґрунті. А підвищена вологість парника сприяє розкриттю продихів листків, через які й усмоктується вуглекислий газ. Тому власникам теплиць і парників я рекомендую приділяти більше уваги органіці, і особливо зброджуванню її у бочках всередині теплиць для досягнення максимальних урожаїв. Адже не є таємницею, що теплиці й парники за розумного підходу можуть принести чималі прибутки.

Отже, я зробив висновок, що у кожної рослини є якийсь рівень імунітету та стійкості до хвороб. І за ідеальних умов хвора рослина здатна подолати хворобу самостійно, а за несприятливих умов — повністю втратити імунітет і хворіти навіть за слабкого фітопатогенного рівня. Тому потрібно створювати оптимальні умови для розвитку, а не просто знищувати патогенну мікрофлору хімічними препаратами. Створювати сприятливі умови допомагають підвищені дози органіки, особливо перегній та сидерати, попіл озимих, раннє садіння, яровизація, поливи, кореневі й позакореневі підживлення.

О.А. Іллющенко,
м. Прилуки

ЖОВТИЙ ЕКЗОТ НА ВИСОТІ

У дитинстві мені дуже подобалися жовті ягоди і фрукти: малина, шовковиця, черешні, сливи. Зазвичай, жовтоплідні ягоди набагато солодші і мають десертний смак. Мабуть, це стосується і найбільшої ягоди — кавуна. Минулого року мені поталанило вирощувати дуже екзотичний кавун. Я вже вирощував кавуни з жовтою та білою шкіркою, але цей — справжнє диво.

Шкірка у жовтого кавуна звичайна, зелена з білими смужками, але м'якуш мав дуже екзотичний вигляд: він яскраво-жовтий. На жаль, назву сорту я втратив ще до висаджування у ґрунт.

На моєму городі побувало дуже багато різних сортів кавунів, але за екзотичністю, смаковими якостями та красою жовтому не було рівних. Він вразив мене, коли розрізав плід: ніколи не бачив такої тоненької шкірки, крім того, м'якуш не мав білої, неїстівної оболонки. Шкірка дуже крихка і ламається без жодних зусиль. Важко сказати, перевага це чи недолік: як для споживача, то перевага, а як для транспортування та зберігання — то недолік. Здивував мене і незвичайним кольором м'якуш. Що ж до смаку, то смачнішого, соковитішого та солодшого кавуна я не куштував. Структура м'якуша хрустка і дуже соковита, майже один сік, а кольором він дуже схожий на ананас і навіть смак віддалено його нагадує. Нічого подібного у звичайних кавунів з червоним м'якушем я не зустрічав. Особливо велика різниця в соковитості та смаку.

Незважаючи на тонку шкірку та ніжний м'якуш, щодо лежкості "жовтий" був на висоті, щоправда, я поводився з ним обережно. Також на висоті були врожайність і невибагливість у досить "некавунний" сезон. Більшість сортів у мене зовсім не дали товарних плодів через пізнє висаджування (25 травня), та ще й на півночі України. Але "жовтий" виявився скоростиглим, і в короткий строк на рослинах сформувалися товарні плоди. На мою думку, через кілька років "жовті" кавуни з'являться у супермаркетах та на ринках. Звичайно, спочатку ціна на них буде доволі висока. Особливо жваво йтиме реалізація таких кавунів у курортній зоні, де головне — не ціна, а екзотичність і смак.

О.А. Іллющенко

НАВІЩО ГОРОДНИКУ СІК МОРОЖЕНОЇ КАРТОПЛІ?

Відповім одразу: для передпосівної обробки насіння помідорів. У моїй колекції овочевих культур вони займають почесне місце. Дуже подобаються мені сорти Космонавт Волков, Золотий ріг, Рожевий гігант, Білий ведмідь, Делішес, Де-Барао смугастий, Апельсин, Марглоб рожевий. Напрочуд смачні золотисті плоди сорту Хурма, Чорний принц (коричневі), Рузвельт (США), Жар з яскраво-червоними плодами масою до 1 кг.

Гордість моєї колекції — японське томатне дерево Цифомандра поліпшена, Геркулес, Зубр (США), Яблунька Росії. Ці чудові сорти дають до 30 кг плодів з куща, а за належного догляду — і більше. Чи може виростити таку екзотику на своєму городі пересічний городник-аматор? Я впевнений: може, якщо докладе зусиль, бажання та вміння.

Почнемо з насіння. Щоб одержати його, я тримаю плоди доти, доки вони не стануть м'якими. Потім вибираю з них насіння разом з м'якушем, складаю у банку і закриваю марлею. Даю перебродити приблизно дві доби, але не більше: адже не можна допускати, щоб насіння проросло. Через дві доби добре промиваю і калібрую насіння в розчині солі (одна столова ложка на склянку води). Повноваге насіння осідає на дно, решту викидаю.

Розсада

Для приготування поживної суміші беру у рівних кількостях дернову землю і перегній, до одного відра суміші додаю півлітрову банку деревного попелу.

За два з половиною місяця до висаджування у ґрунт починаю передпосівну обробку насіння. Насамперед — прогрівання. Прогріваю на батареї, якщо дозволяє температура (не вище 35°С) або поблизу неї.

Після цього приступаю до наступної важливої операції. Наливаю у склянку 100 мл води, розчиняю в ній 1 г марганцівки і опускаю марлеві мішечки з насінням (з указанням сорту) на 15—20 хвилин. Потім, промивши насіння під струменем води, обробляю його мікроелементами. У півлітрову банку з водою кладу столову ложку деревного попелу і настоюю його протягом доби, періодично помішуючи, після чого проціджую. У цьому настої і витримую насіння півтори години, і знову промиваю його в проточній воді.

А тепер — обробка соком мерзлої картоплі. Дві—три бульби завчасно заморожую у морозильній камері холодильника. Даю їм поступово відтанути. Після цього вичавлюю з бульб сік, у якому замочую насіння на ніч. А вранці починається пророщування.

Зауважу, що картопляний сік потрібно готувати заздалегідь, ще до обробки мікроелементами. В процесі обробки насіння не слід допускати будь-яких розривів. У соку мерзлої картоплі я змочую ганчірочку з щільної тканини, у якої немає ворсинок, і розкладаю на ній насінини вільно, щоб вони не торкалися одна одної. Не можна також допускати, щоб насіння пересохло, тому його потрібно накрити поліетиленовою плівкою, але з таким розрахунком, щоб був вільний доступ повітря. Насіння на блюдечку ставлю в тепле місце (до батареї, температура — до 25°С). Увага! Насіння не можна повністю утоплювати в картопляному соку!

Коли насіння проклюнеться, приступаю до його загартування. Блюдечко з ганчірочкою ставлю до холодильника і тримаю на нижній поличці при 0°С 19 годин і 5 годин біля батареї (+25°С). Увесь цей час (і загартування, й прогрівання) постійно стежу, щоб насіння було зволожене у картопляному соку. На власному досвіді я переконався, що така обробка дає істотний приріст урожаю.

Сівба

За тиждень до сівби заношу поживну суміш у приміщення, щоб прогріти її. Кладу на дно ящиків яєчну шкаралупу (дренаж), а поверх неї — поживну суміш. Добре просочую її 1%-ним розчином марганцівки. На ущільнену після поливу землю висіваю насіння безпосередньо на поверхню (відстань між рядками — 3 см, а між насінинами — 1,5 см). Присипаю шаром ґрунту 1,5—2 см, трохи поливаю і, накривши плівкою, тримаю ящики за температури 20—25°С.

Насіння, оброблене у соку мерзлої картоплі, дає здорову розсаду і відчутний приріст урожаю.

Дмитро Куликов,
м. Калуш, Івано-Франківська обл.

МЕЛАНО — ДЕКОРАТИВНІ ЇЖАЧКИ

Усі відвідувачі, які часто приїжджали помилуватися нашим городом, обов'язково зупинялись біля незвичайної за формою і дивовижною красою рослини, довго розпитували про неї. А називається вона мелано.

Мелано, ківано, антильська диня — це назва однієї рослини з родини гарбузових. Незвичайні на смак її плоди: декому вони нагадують ківі, лимон та диню. Інших відвідувачів "кактусовий огірок" зачаровує через шипи на ньому, що надають йому особливої декоративності.

Наша сім'я споживає мелано для приготування салату та консервування. До речі, смак консервованого мелано надзвичайно приємний, а зовнішній вигляд стане окрасою святкового столу і йому не буде рівних серед інших зарубіжних екзотів.

Для консервування ми використовуємо плоди 6—7-денного віку.

Мелано має багато дієтичних і лікувальних властивостей: швидко виводить з організму людини холестерин, шлаки та радіонукліди, що актуально в наш час, він корисний при атеросклерозі, його з успіхом застосовують при захворюваннях печінки і нирок, при ожирінні. Сік з плодів — хороший заспокійливий засіб, який перевершує інші рослини-аналоги. Позитивні результати дає у лікуванні цукрового діабету, сечокам'яної хвороби, недокрів'я, багатьох хвороб серця. Плоди споживають у лікуванні туберкульозу, подагри, бронхіту та запалення суглобів. Знайомий 82-річний дідусь, який хворів протягом багатьох років на аритмію (порушення ритму роботи серця), лише за одне літо вилікував цей недуг, здивувавши навіть лікарів. Моя мама перед сном споживає вже не 15—20 крапель корвалолу, а таку саму кількість настойки соку мелано з медом. І, дякувати Богу, забула про безсоння та болі в серці. У кожному окремому випадку раджу звертатися за консультацією до лікаря, хоча для профілактики і зміцнення здоров'я цей овоч нікому не зашкодить.

Перевага мелано в тому, що плід добре зберігається достиглим аж до Різдвяних свят і навіть до весни, не втрачаючи смакових та лікувальних властивостей.

Мелано — однорічна рослина, кущ у неї, як і в огірка, стелиться по землі, головне стебло сягає у довжину трьох метрів. На одній рослині зав'язується 50 і більше плодів. У фазі технічної стиглості шкірка у мелано зелена, м'якуш світло-зелений. У фазі біологічної стиглості шкірка стає оранжевою і кольором нагадує апельсин, м'якуш темно-зелений, з приємним духмяним ароматом ківі та лимона.

Ця рослина належить до родини гарбузових, тому я вирощую її як звичайний огірок. Насіння попередньо замочую у воді кімнатної температури. У відкритий ґрунт висіваю в середині травня по дві-три насінини в ямку. Відстань між ямками — 90х80см. Якщо є можливість, полийте рослини один раз на 10 днів до цвітіння, а під час плодоношення — через 3—4 дні. У мене такої можливості не було, але рослина невибаглива і врожай від цього майже не залежить.

Не впадайте у відчай, коли на рослині довго не будуть з'являтися плоди. В один чудовий день ви розкриєте кущ і немовби потрапите у гніздо їжачка з великим приплодом їжачат, різних за розміром і кольором.

За весь час вирощування мелано хвороб та шкідників на рослинах я не зустрічав (це теж його перевага).

Якщо комусь не сподобається смак мелано, ви можете висадити його на городі чи на балконі як декоративну рослину. Бо кращої прикраси для альтанок (я вирощую його разом з момордикою) вам не знайти. Екзотичні, гарні плоди мелано дуже привабливо виглядають.

І на новорічній ялинці дивовижні їжачки будуть дуже доречними, а приємний запах обов'язково спокусить діточок скуштувати їх у цю казкову ніч.

Щоб підтвердити або спростувати мої слова, пропоную всім бажаючим, хто не забуде вкласти конверт із зворотною адресою, безкоштовно вислати насіння мелано для розведення.

Олександр Кріпак,
вчений агроном,
с. Мишурин Ріг,
Верхньодніпровський р-н,
Дніпропетровська обл., 51610

М'ята колосиста

Серед 10 видів м'яти, які ростуть в Україні, найчастіше трапляються: м'ята колосиста, водяна, довголиста, польова та холодна. М'ята холодна, або перцева (Mentha piperita) має гібридне походження, її отримали шляхом гібридизації м'яти водяної

Коли за вікном морозно й непривітно, так приємно зігрітися чашечкою чаю з м'ятою, що несе з собою медовий літній аромат. М'ята з давніх часів використовувалась у харчуванні, а батьківщиною її вважають Японію, Китай.

М'ЯТА

Для запашного чаю найкраще використати в рівних частинах висушену на повітрі траву м'яти, материнки, звіробою. Заварюють її, як звичайний чай, безпосередньо перед вживанням. Щоб зберегти аромат сухої суміші, її тримають у щільно закритому посуді.

(Mentha aquatica) та м'яти колосистої (Mentha spicata). Вона часто дичавіє і її можна побачити по межах городів, на полях, звалищах, у вологих місцях. Народні назви не дуже відрізняються і пов'язані з вимовою слова "м'ята" в різних регіонах або з властивістю трави мати духмяний аромат: м'єта, мнєта, мнєтка, мнята, мнятка, м'ятва, м'ятка, пахучка.

У траві м'яти міститься ефірна олія, основною складовою частиною якої є ментол (у м'яти холодної) або ліналоол (у м'яти колосистої), а також органічні кислоти, вітаміни (аскорбінова кислота, каротин), ароматичні й дубильні речовини, флавоноїди, мікроелементи (мідь, марганець) та інші хімічні елементи. Завдяки такому біохімічному складу вона заспокійливо діє на нервову систему, покращує травлення, серцеву діяльність.

М'ята перцева

В офіційній медицині її широко використовують не тільки для поліпшення смаку лікарських препаратів, а й як лікарську сировину. З неї виготовляють настій та настоянку з листя, м'ятну олію, м'ятні пігулки та м'ятну воду, зубні краплі, ментол. М'ята є одним з компонентів бороментолу, пігулок "Пектусин", крапель "Евкатол", аерозолю "Камфомен", а також меновазину, інгакамфу, оліметину, крапель Зеленіна, корвалолу і навіть всім відомий валідол — це 25—30%-ний розчин ментолу.

Як приправу до салатів, супів, рибних і овочевих страв використовують листя та квіти м'яти (до речі, у квітах міститься до 6% ефірної олії, а в листі — близько 3%). Якщо м'яту додати під час соління капусти, це не тільки надасть їй прекрасного смаку, а й подовжить термін зберігання. Але найкраще м'ята смакує в солодких стравах та напоях: відвари з трави додають у процесі випікання пряників, пирогів, з нею готують квас, чай.

Під час випікання пряників до тіста додають невелику кількість відвару з м'яти (за смаком), який готують з розрахунку 50 г на 1 л води.

При солінні капусти через кожний шар товщиною 10—15 см кладуть 2—3 гілочки м'яти, а для огірків — 1 невелику гілочку на дно трилітрової банки. Головне у приготуванні страв з м'ятою — не переборщити: деякі види м'яти можуть давати гіркоту.

Ця рослина має і промислове значення. На 2005 рік районовано 12 сортів м'яти. Поряд з найстарішими сортами — Прилуцька 6, Краснодарська 2, Чорнолиста, Прилуцька 14, Лубенчанка, Сімферопольська 200 районовані й новіші: Заграва, Лідія, Мама, Прилуцька карвонна, Українська перцева, Удайчанка. Всі вони мають високий вміст ефірної олії (здебільшого ментолу) і слугують саме для її отримання.

Н.М. Смілянець

СОНЦЕ НА ПІДВІКОННІ

ПРО ВИРОЩУВАННЯ ЛИМОНІВ У ДОМАШНІХ УМОВАХ

(Закінчення. Поч. у № 12, 2005 р., № 1, 2006 р.)

Пожива для лимонів

Слід пам'ятати: деревце лимона — це така ж часточка природи, як і людина, для якого різноманіття в поживних речовинах визначила сама природа. Земляна грудка в горщику слугує рослині для живлення всього лише на місяць, а затим вона стає тільки середовищем для розміщення коріння. Внаслідок чого лимон необхідно регулярно підживлювати, бажано не менше одного разу на тиждень, особливо навесні і влітку — в період сильного росту та плодоношення.

Відшукайте в парку або в лісі стару липу, під якою роками, десятиріччями накопичувався ціннющий поживний матеріал — гумус. Обережно зніміть верхній шар перепрілих листків, а увесь тонкий (не більше 5 см завтовшки) шар землі наберіть у поліетиленовий мішечок. Це — земля для пересаджування та добриво для підживлення. Для пересаджування беруть дві частини (дві склянки) такої землі й одну частину (склянку) піску, добре все перемішують, додаючи, по можливості, перегній і попіл у невеликих кількостях (2—3 ложки). Для підживлення — півбанки землі залити водою доверху і настояти не менше двох діб, а затим прямо цією настоянкою поливати лимон один раз на тиждень.

А ось на місці давно згаслого багаття лежать головешки деревного вугілля. Наберіть їх у целофанову кульку. Згодяться для дренування, а, розтерті в порох, вони зарадять закисанню земляної грудки в горщику, якщо додати одну ложку цієї чорної маси до землі під час садіння та пересаджування. Крім того, там же наберіть попелу цілу кульку, вам вистачить його на кілька років.

Одна ложка попелу на літрову склянку води для поливу — це пожива на другий тиждень, щоб не закисав ґрунт, та ще й багата вона на калій, кальцій, фосфор, мікроелементи, дуже необхідні вашому деревцю.

Йдучи додому, ви побачите, як росте при дорозі нікому не потрібна, гнана з городів рослина, яку називають лободою, хоч мало хто знає, як багата вона життєвою силою росту для всіх рослин — азотом. Подрібнена ножем і залита у склянці навпіл з водою, вона через тиждень—два наповнить грудку землі соками росту, і стане ваш красень-лимон ще темно-зеленішим і ошатнішим.

Щоб менше хворів ваш лимон, та щоб швидше ріс — завітайте до аптеки. Можливо вам поталанить, коли на полиці побачите марганцевокислий калій, кілька крупинок якого розмішайте в півлітровій склянці. Рожевим розчином раз на місяць поливайте та обприскуйте пізно ввечері деревце, яке відповість вам швидким ростом, а всі шкідники залишать рослину.

А коли у вас є друзі у ливарному або ковальському цеху, попросіть у них трішки окалини (закису заліза) і посипте нею раз на рік поверхню ґрунту в горщику, злегка перемішавши із землею. Але не подумайте класти в землю іржаві цвяхи, позаяк лимон не засвоює окису заліза (іржі), а йому потрібний закис заліза (окалина).

Зрідка лимон можна обприскувати легким розчином карбаміду (сечовини), з розрахунку одна чайна ложечка сечовини на один літр води. Роблять це, зазвичай, тоді, коли лимон виводять із стану спокою, тобто у лютому, березні.

Дуже корисно для лимона кожної весни та осені обережно пальцями знімати верхній шар землі, не пошкоджуючи коренів, а замість нього насипати перегною або гумусу з-під липи. Можна також поливати лимон заваркою чаю, що також позитивно впливає на загальний стан деревця.

Коли деревце підросте і почне квітувати та плодоносити, слід підживлювати його рибним відваром — у ньому багато фосфору в органічній формі, який легко засвоюється деревцем лимона. З цією метою беруть 100—200 г свіжої риби, заливають 1 л води і кип'ятять близько години. Затим охолоджують, проціджують і відвар зберігають на верхній полиці холодильника. Одну—дві ложки цього відвару завжди можна додати до удобрювальних настоїв і тоді урожай лимонів буде гарантований.

З приводу рекомендацій, які вам зустрінуться в інших джерелах, можу сказати одне: не захоплюйтеся хімічними добривами, позаяк у малих об'ємах землі вони часто обпікають коріння, залужують або закислюють ґрунт. Це завдає великої шкоди кімнатним рослинам. Щоб уміло їх застосовувати, потрібний постійний лабораторний аналіз ґрунту, що не завжди доступно цитрусоводу-аматору.

Виховання лимонного деревця

Для того щоб одержати гарне доросле плодоносне деревце лимона, його, наче маленьку дитину, ще змалечку слід виховувати й загартовувати, не створюючи дуже великого комфорту і роблячи це вміло й обережно.

Почнемо з виховання кореневої системи. Мета — одержати у малому об'ємі землі найбільшу площу поверхні кореневої системи. Робимо це постійно, пересаджуючи (перевалюючи) рослини у щораз більший горщик.

Тож, десь через півроку, коли ваш лимон обсотає корінцями всю грудку землі в горщику, візьміть інший горщик, діаметр якого на 5 см більший від попереднього, а за висотою — такий самий. На дно горщика покладіть дренаж з піску, керамзиту чи деревного вугілля, затим трохи присипте його землею, яку ви заготували в лісі. Можна замість землі покласти гній або перегній. Ваш лимон добре полийте, переверніть його догори дном, постарайтесь, не порушивши кореневої системи, вийняти рослину з грудкою землі. У новому горщику лимон слід розмістити посередині і засипати землею лише з боків, ні в якому разі не над кореневою шийкою *(див. рис. 1)*. Коріння під час пересаджування не пошкоджувати і не обрізувати — це дуже загальмує ріст деревця. Після пересаджування лимон слід поставити на те саме місце і в тому ж напрямку гілок до світла, не забуваючи добре поливати і щоденно обприскувати водою.

Рис. 1. *а — перевалювання лимона;*
б — садіння лимона

Якщо ж ви випадково пошкодили коріння, то для кращого приживлення слід на кілька днів на деревце надіти поліетиленову кульку. Знімати її слід не відразу, а в кілька прийомів, бажано на ніч, а вранці знову надівати. Це роблять для того, щоб не засохли листки, поки коренева система погано подаватиме до них воду. Після пересаджування лимон не підживлюйте впродовж одного місяця, поки він добре не вкорениться.

Пересаджувати (перевалювати) лимон слід кілька разів, приблизно через півроку. При цьому діаметр горщика щоразу збільшувати на 5—7 см доти, поки не буде вирощене деревце з гарною кроною і могутньою кореневою системою, яка перебуває в малому об'ємі. Закінчувати пересаджування потрібно тоді, коли деревце займе максимально можливий простір на підвіконні, в еркері чи на балконі. Після цього горщик треба міняти, але щорічно, хоч би один раз на рік, навесні, слід замінювати поверхню ґрунту в горщику. Землю злегка згрібають пальцями так, щоб оголилося коріння. Затим засипають його новим ґрунтом або перегноєм.

Категорично не варто висаджувати рослину відразу у великий горщик. Це неминуче призведе до загибелі саджанця, позаяк коріння буде рости у верхніх шарах ґрунту, а всередині під ним залишиться незадіяний об'єм землі, який швидко закисне, а коріння загниє. У тісному посуді, коли корені уже вийшли з дренажного отвору, рослину також не можна довго тримати, позаяк ще не зміцніле деревце почне квітувати і плодоносити, що призведе до його виснаження і слабкого приросту.

Слід зазначити, що разом з пересаджуваннями, тобто формуванням кореневої системи, потрібно також формувати крону деревця.

Формування крони лимона

Необхідно знати, що крона будь-якого дерева має бути дзеркальним відображенням кореневої системи. У природних умовах або в теплиці коренева система приблизно в 40 разів більша, ніж у будь-якому, навіть найбільшому горщику, відрі чи діжці. Виходячи з цього, очевидним є те, що має бути відповідність між кроною і кореневою системою. У зв'язку з цим крону слід формувати з коротких гілочок, яких повинно бути щонайбільше і порядок яких також має зростати *(див. рис. 2)*, позаяк лише на 4—5-му порядку гілкування цитрусовому деревцю можна дозволити плодоносити.

Формування крони кімнатного лимона виконують шляхом прищипування (пінцирування) та виламування молодих пагонів подовження. Лише за великої необхідності можна здійснити обрізування, яке послаблює горщечкову рослину.

Отже, спочатку ви маєте лимон у вигляді однієї гілочки з трьома листочками, висота якого 10—15 см. Пройде трохи часу і він почне рости. Як правило, з-під самого верхнього листка почне рости новий пагін. Якщо це так, то саме цей пагін подовження ви маєте виламати заздалегідь, і виламувати до тих пір, поки не підуть з-під кожного листка по одному пагону або хоча б під двома верхніми листками. Затим кожний із цих молодих пагонів слід прищипнути (видалити верхівку), залишивши на ньому тільки чотири листки і не більше. Коли три молодих пагони визріють (листки на них стануть великими і темно-зеленими), то це буде перший порядок гілкування.

Через деякий час кожний з них знову почне рости, викидаючи по одному пагону подовження, які також слід виламувати ще дуже молоденькими до тих пір, поки під трьома листками на цих гілках не почнуть рости три нових пагони. Ці пагони в свою чергу визріють і будуть пагонами другого порядку гілкування. Не забувайте і на них зробити пінцирування. Тоді ці пагони швидко визріють і деревце буде компактним та красивим.

Пагони третього порядку гілкування можуть бути тонкими, з трьома листочками. Їх краще видалити, а замість цих слабких пагонів виростуть інші, з великою кількістю листя. На них ви залиште лише чотири молодих листки, прищипнувши верхівку, щоб дерево

знову гілкувалося. Слід не шкодувати виламувати пагін подовження на кожній з гілочок, не очікуючи, поки він визріє. Інакше лимон буде рости, як лоза, і тоді довго доведеться чекати плодоношення.

Рис. 2.

Формування крони:

***0, 1, 2, 3, 4, 5** — порядки гілкування крони*

Формування крони закінчують на 4—5-му порядку гілкування і тільки тоді дадуть можливість деревцю плодоносити. Це відбувається на 2—3-й рік. Якщо бутони будуть з'являтися до цього часу, їх слід обривати, не дозволяючи деревцю цвісти. В іншому разі лимон буде довго хворіти, а може й загинути від виснаження.

Слід відзначити, що власнекореневі лимони, як правило, й самі добре гілкуються, але все ж довжину гілочок слід регулювати пінцируванням. Не допускайте, щоб гілочка постаріла, здерев'янівши до кінця з великою кількістю листків, оскільки тоді буде потрібне обрізування, яке недоцільне для кімнатного лимона. В цьому разі даремно витрачаються поживні речовини, до того ж і мета — якнайшвидше одержати плодоносне деревце — досягається далеко не завжди.

Формуючи деревце, слід враховувати його розташування в квартирі, освітленість крони. У лимона, який стоїть на підвіконні, слід формувати пласку, що прилягає до поверхні скла, крону. Для цього виламують або вирізують усі гілки, що ростуть у бік кімнати, а також в середину крони і загущують її.

Коли деревце починає плодоносити, то необхідно стежити, щоб одночасно з цвітінням формувався і новий приріст на інших гілках. Якщо цього не відбувається, то наступного року плодоношення або не буде, або ж буде незначним. Гілки, що відплодоносили, необхідно відразу ж після знімання плодів обрізати на $3/4$ їхньої довжини. Достиглі плоди не тримати на гілках більше трьох місяців, бо це дуже ослаблює деревце. Особливо це важливо взимку, коли дні короткі, а поживні речовини з листків забираються на плоди дуже інтенсивно.

При формуванні крони слід враховувати і те, що квітуючі, а затим і плодоносні гілки лимона перестають рости і, що першими завжди проростають самі верхні пагони рослини. Щоб все ж таки змусити рости гілочку, яка весь час квітує, її слід обрізати на третину довжини, а іноді — й наполовину. Сухі гілки завжди потрібно вирізувати на кільце (біля самого стовбурця), замащуючи місця зрізів олійною фарбою або садовим варом. Гілочки, які втратили листя, але не цвіли, також слід обрізати на третину їхньої довжини. Обрізування бажано виконувати у лютому—березні, коли збільшується день.

В умовах середньої смуги, де влітку довгий день і коротка ніч, цитрусові часто виганяють жирові пагони (вертикальні пагони, які виростають на великих скелетних гілках або на нижній частині стовбура). Їх дуже важливо своєчасно видалити (виламати), позаяк вони дуже послаблюють усю крону лимона, завдаючи шкоди нормальному росту та плодоношенню.

Окремі автори рекомендують перетворювати жирові пагони у плодоносні, нахиляючи їх у горизонтальне положення, підвісивши різні важки, або ж застосовуючи метод зв'язування мотузочками кількох гілок. Але, виходячи з багаторічного досвіду, було підмічено, що в місцях перегинань знову починають рости жировики. І в цьому випадку складно формувати крону. Тому раджу вам видалити жирові пагони негайно, як тільки побачили їх у кроні. Слід також не забувати, що іноді рослина "жирує" від надмірного удобрення азотними добривами. Тому потрібно на деякий час виключити азот з підживлень.

Деякі сорти гібридного походження, такі як Мейєр, Ташкентський, Ювілейний, Пондероза дуже часто викидають квітки на шкоду росту, тому ще нерозквітлі бутони потрібно обривати, регулюючи плодоношення, рівномірно розподіляючи його по кроні деревця. Залишати слід одну зав'язь на 15—20 старих листків, тоді і плід лимона добре достигне, і буде новий приріст, а відтак — і урожай у наступному році.

А.В. Патій,
м. Київ

Великий вчений і дослідник І.В. Мічурін у процесі догляду за садом радив: "ножа і пилку не випускати з рук, але поводитись з цими інструментами розумно і обережно".

Осінь і весна — два періоди, коли слід обрізувати дерева. Хоч трапляються, так би мовити, "нові мічуринці", які радять черешню, вишню, сливу обрізувати влітку. А для зниження крони — стригти дерева, як кажуть, під "бокс", тобто зрізувати половину крони. Що з того виходить, — розповімо нижче.

ОБРІЗУВАННЯ ДЕРЕВ: КОРИСТЬ І ШКОДА

Осіннє і весняне обрізування

Крону дерева треба, по-перше, правильно сформувати, залежно від породи, типу, сорту, навіть місця зростання. А, по-друге, постійно підтримувати її: проріджувати, освітлювати, звільняти від зайвого навантаження, знижувати чи навпаки — витягувати вгору, коли насадження загущені, як на теперішніх дачних ділянках.

Виходить, справді ножа і пилку ніколи не випускати з рук. Але це не означає, що різати дерева можна як влітку, так і взимку. Зовсім ні! Є два періоди обрізування дерев: осінь і весна. Вони досліджені, науково обґрунтовані, рекомендовані і їх слід дотримуватися. Помилки не буде.

Можливе — осіннє обрізування. Але робити його слід не пізніше, як за місяць до замерзання землі з таким розрахунком, щоб на зрізах встиг нарости калюс і рани зарубцювались. Або ж обрізувати у два прийоми: восени — на подовжений, а навесні — на гладкий пеньок. Дерева при цьому, перерозподіливши поживні та пластичні речовини по гілках, що залишились, краще перезимують, а навесні активно підуть у ріст.

За весняного обрізування рани загоюються швидше й краще. Але на те витрачається багато поживних речовин, які пішли б на формування врожаю. Крім того, весняне обрізування обумовлює більші втрати соку, якщо воно запізніле, а також порушує баланс діяльності кореневої і надземної частини дерева, у тому разі, коли обрізування надмірне, що також позначається на нормальному рості та плодоношенні дерев.

Особливу увагу слід приділити ступеню обрізування, тобто кількості видалених з крони гілок. На різних етапах росту він має бути різним. На молодих деревах слід лише видаляти криві, сплетені гілки, ті, що труться або ростуть в середину крони, а також проріджувати обростаючі гілки для кращого освітлення крони. Дерева старшого віку треба звільняти від сухих і пошкоджених гілок, тих, що вплітаються у крону сусідніх дерев або надмірно загущують власну крону. Видаляти великі скелетні гілки не лише не бажано, а й взагалі, шкідливо: знову ж таки спричиняється дисбаланс діяльності кореневої системи і надземної частини дерева.

Що ж до літнього та зимового обрізування дерев, то тут переважають негативні наслідки. Бо, скажімо, водночас із збільшенням закладання плодових бруньок і підвищенням урожайності — зменшується розмір плодів, їх кондиційність, лежкість тощо. А зимове обрізування надзвичайно трудомістке і небажане. Та й рани після зимового обрізування, особливо великі, заживлюються погано.

Зниження крони дерев

Способів зниження крони високорослих дерев є багато. Це — вкорочування центрального провідника і верхівок скелетних гілок, формування розлогої крони, нахиляння і відтягування гілок тощо. Всі вони ефективні за умови, якщо їх уміло і розумно застосувати.

Зниження крони — не обов'язковий агротехнічний захід у садівництві. Це — швидше вимушений спосіб, аби полегшити збирання врожаю у великих промислових садах та й на присадибних чи дачних ділянках. Вдаватись до цього, на мій погляд, не слід. Адже плоди можна легко зняти і з високого дерева за допомогою простих пристроїв і розвилок, пластмасових пляшок, сачків тощо.

Однак потяг до зниження крони плодового дерева, особливо в останні роки, мов інфекція, поширився повсюдно. І було б, як кажуть, півбіди, якби зниження крони досягалося згаданими агромеханічними заходами. Насправді ж роблять це, я б сказав, варварським способом, коли зрізують половину крони, стрижуть дерева під "бокс".

Кілька років тому на садових ділянках під Вінницею пополовинили майже всі плодові дерева. По дачних масивах кочували бригади "майстрів пилки" навіть механічної, які різали дерева всі підряд без винятку. І не знайшлося розумної людини, яка б зупинила те варварство.

Адже дерева, втративши, по суті, основну, освітлену частину крони і відчувши загрозу життю, тут же пробудило сплячі бруньки і скелетні гілки густо обросли "вовчками". Те ж саме відбулось на кореневій системі, яка дала поросль. Дерева на два—три роки припинили плодоношення, а окремі — зовсім зачахли. Скільки ж праці, часу і коштів довелося затратити, щоб заново сформувати дерева і відновити їх плодоношення?!

Така, на жаль, ціна нерозумного поводження з пилкою, про що застерігає Мічурін.

Гадаю, що й в інших регіонах можна було спостерігати подібне. Прибуткова справа нині як інфекція, поширюється, незважаючи на кордони і відстані. А що те іноді завдає непоправної шкоди, — "спеціалістам від пилки" байдуже. Головне — гроші!

На жаль, те, що сталося, не послужило уроком. Деякі господарі продовжують половинити дерева аби плоди росли, як кажуть, під носом. А вони на нижніх затінених гілках не ростуть, а якщо виростуть, то не вистигають. То чи варто в такий спосіб знижувати крони дерев? Вважаю — ні!

Замість епілогу

Садівництво — корисна, потрібна, прибуткова, цікава і захоплююча справа, якщо до неї підходити розумно, виважено, а головне — грамотно. Вчитися ніколи не пізно. Але вчитись тому, що корисне, що обумовлює користь, а не зайву трату часу і праці.

Тим-то, садівничій справі треба вчитися, переймати і застосовувати все краще, що надбали віковічною практикою наші пращури, відомі вчені, селекціонери, помологи, спеціалісти-практики тощо. Без цього не обійтися, якщо ми хочемо мати належну віддачу від дерев, кущів, ягідників, інших культурних рослин.

Тож — удачі і щедрого плодоношення вам, садівники!

Г.А. Скоряк,
м. Вінниця

КІСТОЧКОВІ КРАЩЕ ВДАЮТЬСЯ НА СЛАБОРОСЛИХ КЛОНОВИХ ПІДЩЕПАХ

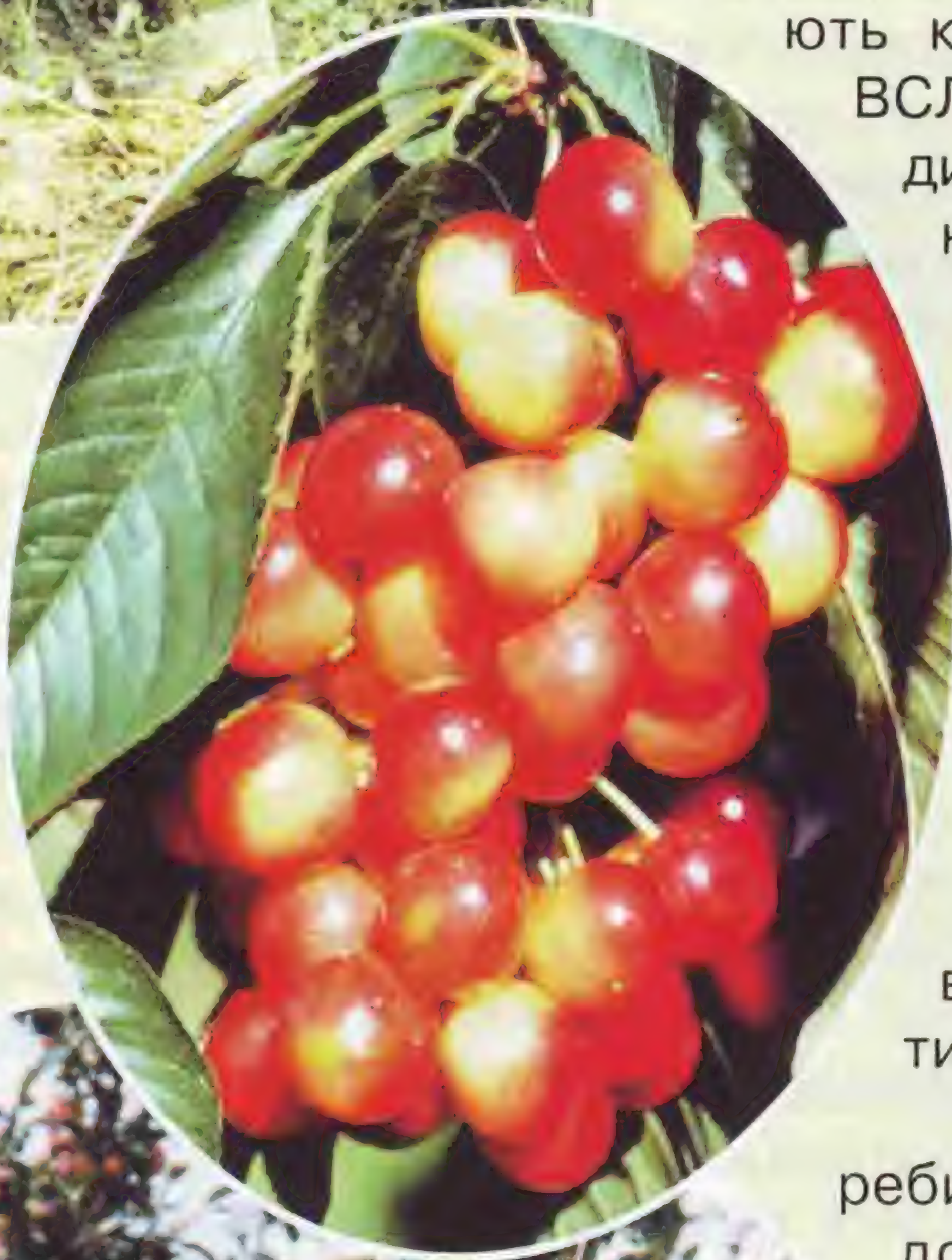
Плодові кісточкові культури — черешня, вишня, слива, алича, абрикос, персик — користуються великою популярністю серед садівників за їхні високі смакові та технологічні якості, ранній вступ у пору плодоношення, високу врожайність. У присадибному і дачному садівництві вирощується до 50% плодів і близько 90% ягід. Великі перспективи в розвитку садівництва з'явилися у зв'язку із застосуванням клонових підщеп, які на 50% зменшують висоту дерев. Тому на присадибних ділянках можна вирощувати більшу кількість дерев і отримувати значно вищий урожай. Важливим аргументом на користь слаборослих дерев є те, що на присадибній ділянці працюють здебільшого люди літнього віку, для яких догляд за високорослими деревами обтяжливий, а при догляді за карликовими деревами не потрібно ні драбини, ні приставки, всі роботи виконуються з землі.

При підборі порід і сортів у присадибному саду необхідно враховувати потребу сім'ї в плодах та ягодах та сезонність їхнього надходження. Враховуючи річну норму споживання фруктів на людину, під кісточковими слід мати 45—50% саду, для яблуні і груш — відвести 35%, решта — під ягідні. Немаловажливим є підбір сортів. Для вишні рекомендуємо самофертильні — Тургенєвська, Норд Стар, а також Гріот Подбєльський, Гріот Серідко; для черешні — Присадибна, Ніжність, Ярославна; для сливи — Угорка італійська, Волошка, Стенлей, Каліфорнійська; для аличі — Комета, Колоновидна, Путешественніца, Десертна; для абрикоса — Красношокий, Красень Києва; персика — Коллінс, Редхейвен, Осінній сюрприз; смородини — Ювілейна Копаня, Софіївська, Володимирська, Черешнева, Вернісаж; порічок — Джонкер Ван Тетс, Фертоді; малини — Сонце Києва, Благородна, Новокитаївська; яблунь — Старк Ерлієст, Слава переможцям, Голден Делішес, Джонаголд, Аскольда, Флоріна, Айдаред, Ренет Симиренка, Перлина Києва; груш — Доктор Люціус, Конференція, Ніколай Крюгер, Улюблена Клаппа, Стрийська, Смерічка.

Сорти потрібно підбирати з-поміж районованих або перспективних для даної зони вирощування. На ділянці повинні бути чітко розмежовані кісточкові та зерняткові культури, позаяк вони потребують різного догляду, зокрема системи захисту від шкідників і хвороб. Схема розміщення дерев у саду залежить від сили росту підщеп, щеплених сортів, а також родючості ґрунту і зрошення.

Головним фактором при виборі площ живлення є сила росту підщеп. Для аматорського садівництва найбільший інтерес становлять карликові та напівкарликові підщепи, які знижують силу росту дерев на 40-60%, що дає можливість розміщувати на одиниці площі значно більше дерев, ніж при використанні середньорослих, а тим більше — сильнорослих підщеп. У присадибному садівництві для кісточкових рекомендуємо використовувати карликові підщепи ВВА-1 (гібрид мікровишні повстистої з аличею), ВСВ-1 (гібрід мікровишні сизої і мікровишні повстистої).

Сливу, аличу, персик, абрикос на цих підщепах висаджують за схемою 3—2,5х1 м.

Для черешні та вишні використовують карликові підщепи ВСЛ-2, ВСЛ-1, отримані шляхом гібридизації вишні степової з вишнею ланнеазіаною. Схема садіння черешні 5х2,5 м, вишні 4х2,5 м. Посадкові ями копають розміром 50х50х50 см. Під час садіння обновляють зрізи на скелетних коренях, вмочують у бовтанку і висаджують. Обов'язково місце окулірування має бути на рівні ґрунту. Після садіння вкорочують надземну частину саджанців.

Поливають у міру потреби. Підживлюють азотними добривами з розрахунку 100 г на 1 дерево.

Г.В. Єромін,
професор,
академік РАСГН,
Кримська дослідно-селекційна станція ВІР,
М.С. Шевчук,
кандидат сільськогосподарських наук, Український інститут експертизи сортів

БЕЗКОШТОВНИЙ ДОДАТОК ДО ЖУРНАЛУ "ДІМ, САД, ГОРОД"

ГОСПОДАР

ЖУРНАЛ У ЖУРНАЛІ

КРАПЕЛЬНИЙ ПОЛИВ

Пропонуємо дуже простий пристрій для крапельного поливу. У багатьох журналах описують і на різних виставках демонструють численні пристосування для такого поливу. Однак усі відомі пристрої для виготовлення потребують певного дефіцитного устаткування і хоча б елементарних слюсарних навичок.

"Установку" для крапельного поливу може зробити кожен, а матеріали для неї можна знайти в будь-якій квартирі, причому коштує вона (навіть як на теперішній час) копійки, а найголовніше — працює просто і надійно.

Візьміть пластмасову пляшку (можна поліетиленову), каністру або іншу ємність. У звичайну швейну голку всуньте якнайбільше тонких ниток з таким розрахунком, щоб товщина ниток була більша товщини голки. Нитки в голку можна втягнути і за допомогою тонкого дроту, зігнутого вдвоє. Проткнувши пляшку, як показано на рисунку, і простягнувши в отвір нитки, їх біля голки обрізують і зав'язують кінці. У пляшку заливають воду і починають регулювати швидкість поливу: висмикуючи нитки по одній, визначають час спорожнювання пляшки. У такий спосіб можна домогтися, що вода з пляшки витікатиме і за 12 годин, і за цілий тиждень, і навіть більше. Якщо необхідно різко зменшити витрату води, один з вузлів варто підтягнути до отвору. Швидкість поливу легко збільшити, відгвинтивши пробку пляшки.

Пристрій для поливу і зволоження

Щоб одночасно поливати кілька рослин, передбачте в пляшці кілька отворів з нитками.

За допомогою подібного пристрою неважко підтримувати необхідну вологість у тепличках, інкубаторах тощо.

Г. Коваленко

КРИЄМО ДАХ НАЙПРОСТІШИМ СПОСОБОМ

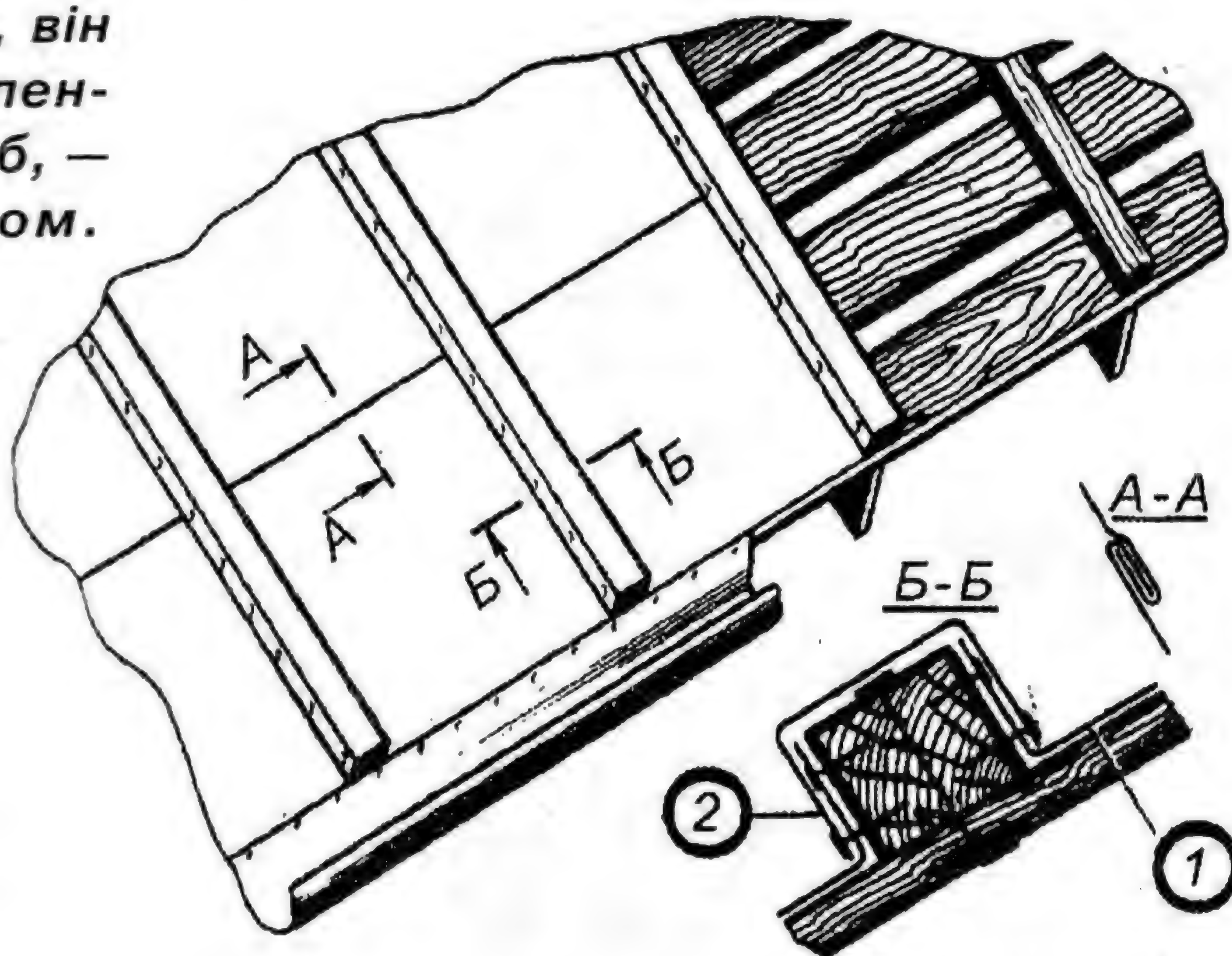
Цей спосіб підглянули в Японії, він вирізняється простотою виготовлення, а дах, зроблений у такий спосіб, — міцністю й естетичним виглядом.

Для виконання "японської" покрівлі, крім, природно, дахового заліза, знадобляться дерев'яні бруски перетином 50x50 мм, цвяхи 4x100 і 3x40 мм.

Якщо застосовують листи "чорного" дахового заліза, то, аби запобігти корозії, завчасно пофарбуйте їх з обох боків оліфою з додаванням фарби. Оцинковані листи фарбувати не потрібно.

Спочатку листи заліза з'єднують короткими боками в замок лежачими фальцами й одержують смуги покрівлі — так звані "картини", загальною довжиною трохи менші за довжину схилу даху. У зібраних смуг із двох довгих боків по всій довжині роблять вертикальні відгини завширшки по 45—50 мм.

По краю схилу даху до дощок решетування прибивають брусок, піднімають заготовлену "картину" і прибивають її відбортовку до бічного боку бруска, далі встановлюють брусок з іншого боку смуги, прибивають до нього другу відбортовку. Потім укладають наступну "картину" і т.д. Можна заздалегідь набити на схил даху бруски з потрібним інтервалом, якщо впевнені, що відбортовка вийде рівною і "картини" будуть однакової ширини *(див. рисунок)*.

Японська покрівля:
1 — лист дахового заліза;
2 — кожух.

І, нарешті, кожен брусок закривають кожухом з дахового заліза. Кожух П-подібного профілю вибивають зі смуги завширшки 145 мм, у якої роблять дві відбортовки по 45 мм. Прибивають кожухи до брусків цвяхами так само, як і "картини", — збоку. Якщо прибивати їх зверху, то дах потече.

Г. Ткаченко

ЩО ТАКЕ БІОТУАЛЕТ?

ЯК УЛАШТОВАНІ ПЕРЕСУВНІ БІОТУАЛЕТИ?

Біотуалет — це санітарно-гігієнічний пристрій, призначений для переробки відходів убиралень. Біотуалети бувають портативні переносні, стаціонарні, а також мобільні туалетні кабіни.

Портативний переносний біотуалет складається з двох з'єднаних між собою баків. Верхня частина складається з змивного бачка для води і корпуса туалета разом зі знімним сидінням і кришкою. Туалет змивається за допомогою ручного насоса.

Нижня частина туалету являє собою бачок для стоків. Коли індикатор рівня стоків (встановлений у моделях Porta Potti 335, 345, 365, 465) заходить у червону зону, бачок для стоків треба спорожнити. Нижня частина туалету з відходами герметична, має зручну ручку і легко доставляється до місця зливу. Унікальна конструкція поворотного зливного патрубка і кнопка скидання тиску забезпечує акуратне — без розбризкування — спорожнювання резервуара.

Портативні переносні біотуалети призначені:

— для лікарняних палат, а також для людей, які живуть у будинках, де відсутні окремі туалети або їх не вистачає;

— для власників і орендарів дач і котеджів, а також для тих, хто проводить свій відпочинок на пляжах або садових ділянках;

— для мам маленьких дітей, які можуть переконатися в тім, що портативний біотуалет — це ідеальний спосіб привчити дитину до користування туалетом;

— для водіїв далеких рейсів, а також родин, котрі разом з дітьми роблять тривалі автомобільні подорожі;

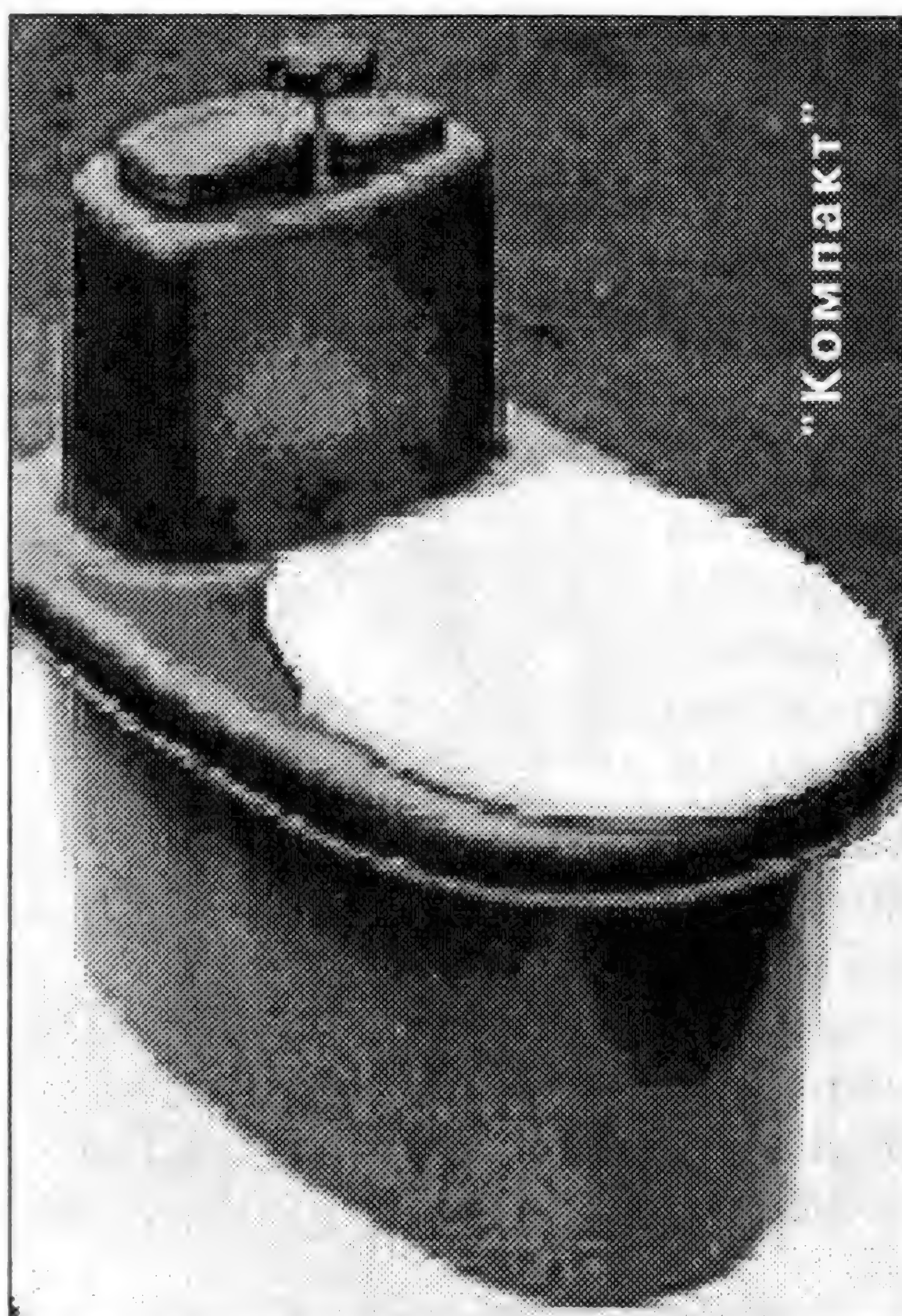
— для будівельників і робітників, які працюють там, де немає стаціонарного сантехнічного устаткування;

— для власників невеликих яхт і будь-яких інших суден, що ходять по внутрішніх водоймах і морях;

Обслуговують й експлуатують портативні переносні біотуалети за такою схемою:

Як тільки індикатор покаже, що прийомний резервуар майже повний (тобто колір індикатора переміниться з зеленого на червоний), просто від'єднайте резервуар (нижню частину біотуалета); доставте його до місця викиду відходів (нижня частина біотуалета має зручну ручку для перенесення прийомного бака); поверніть зливний патрубок, і акуратно, без розбризкування, злийте вміст. Під час зливання — не забудьте натиснути на спеціальну кнопочку, для запобігання розбризкування. Обполощіть прийомний резервуар і заповніть його водою з додаванням спеціальної туалетної рідини. Ваш біотуалет знову готовий до роботи.

Біотуалети **"Компакт"** встановлюють у туалетній кімнаті заміського будинку або в будь-якій надвірній будівлі. Виготовляють ці туалети з полімерної композиції, стійкої до агресивних середовищ і низьких температур.

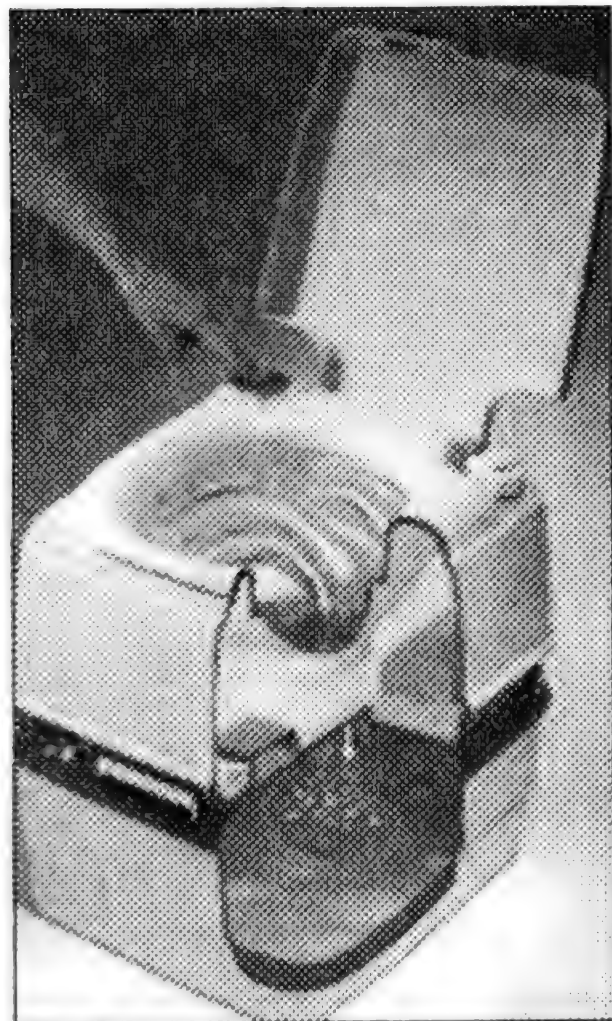
Активна речовина — торф'яна суміш без хімічних добавок, що ефективно усуває запахи і переробляє відходи убиральні в екологічно чистий компост.

Алгоритм роботи біотуалету "КОМПАКТ" такий: через отвір під кришкою у бак засипається торф'яна суміш, частина якої, після відвідування туалету, рівномірно розкидається дозатором, що приводиться в рух ручним маховичком, з'єднаним через вісь з дозатором. Більша частина рідини разом з іншими леткими речовинами випаровується через вентиляційний отвір і трубу в атмосферу. Надлишки рідини, відокремлені від компосту перегородкою, стікають через штуцер і шланг у спеціальну ємність (каністру) або безпосередньо в ґрунт. По заповненні бака компост виносять у компостну яму. Періодичність (для родини з 3—4 чоловік) становить один раз на місяць.

Подібні біотуалети використовують у багатьох країнах світу. Головна їхня перевага — відсутність проблем, пов'язаних з утилізацією хімічно активної рідини, використовуваної в інших біотуалетах.

Конструкція туалетних кабін:

Конструктивно мобільні туалетні кабіни являють собою будиночок з ударотривкого, пожежобезпечного поліетилену, корпус кріпиться металевими шпильками, дах виготовлений з білого пластику, що забезпечує проникнення денного світла.

Туалетні кабіни, зазвичай, обладнані:

баком-резервуаром з унітазним сидінням і кришкою;

пісуаром;

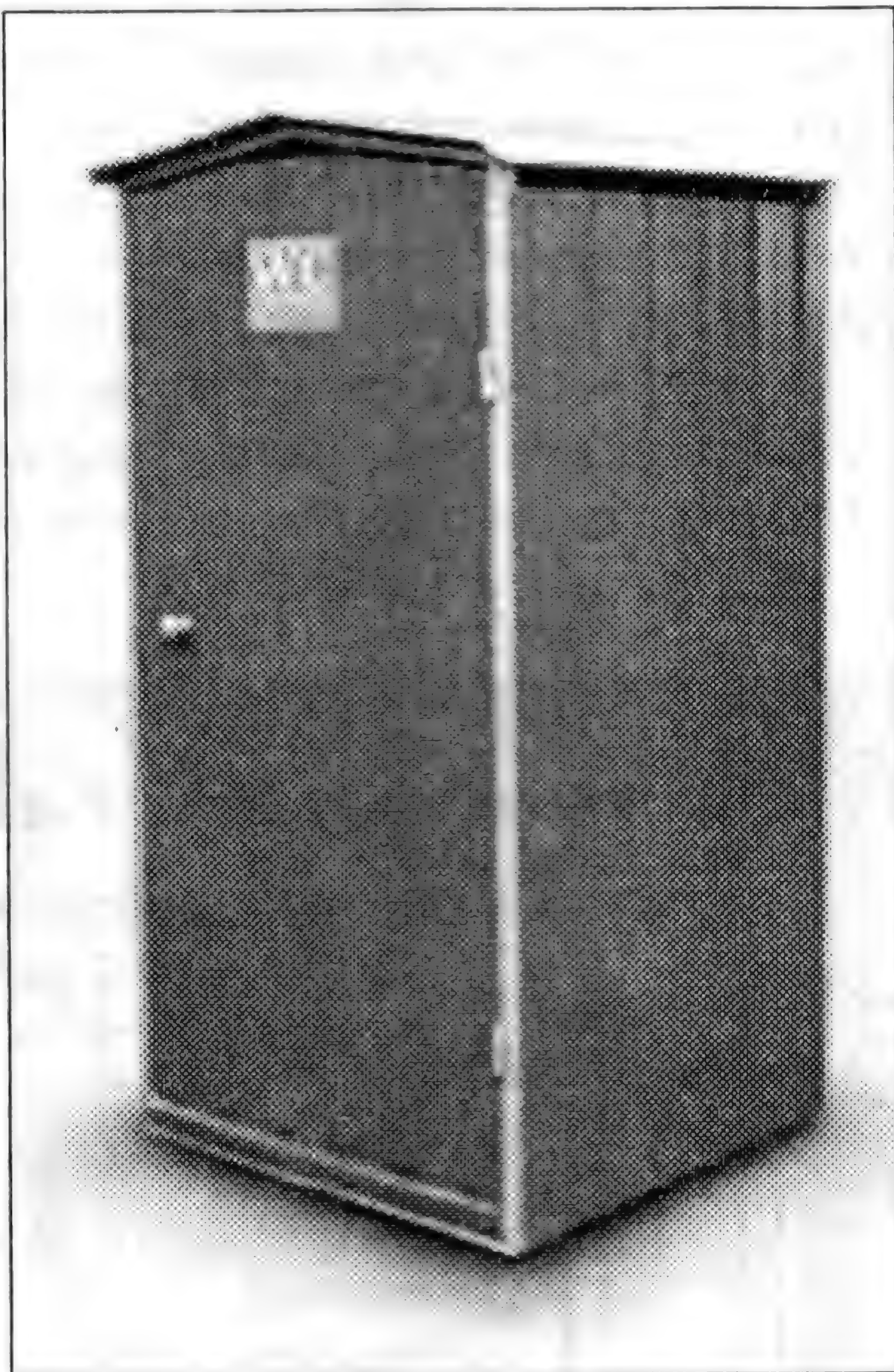
гачком для одягу і тримачем паперу;

Вага туалетних кабін — від 95 до 120 кг залежно від моделі.

За бажанням клієнта кабіну можна додатково комплектувати освітленням, опаленням, умивальником тощо.

Обслуговують та експлуатують туалетні кабіни за такою схемою:

Після установки біотуалету в прийомний бак заливають спеціальну біорідину (звичайно 300—800 мл, залежно від типу застосовуваної рідини й обсягу прийомного бака) і літрів 10 води. Вішають рулончик паперу, заливають воду в умивальник (якщо туалетна кабіна ним укомплектована) і... туалетна кабіна готова до використання.

Коли бак заповнився, під'їджджає асенізаційний автомобіль, відкачує відходи, персонал миє біотуалет і заправляє нову порцію біорідини (плюс туалетний папір, плюс вода)... Біотуалет готовий до повторного використання (або для транспортування в інше місце установки).

Місця можливого застосування туалетних кабін:

— автостоянки, АЗС;
— літні кафе;
— будівельні майданчики;
— метрополітени, автовокзали;
— місця проведення масових заходів.

Загалом, біотуалети (туалетні кабіни) дуже зручні в місцях скупчення людей, де немає можливості підключення до центральної каналізації або монтаж стаціонарного туалету економічно невигідний.

Підготував **Борис Сеник**

Як правильно плести сітку

Добрий день, шановна редакціє!

Я передплатник журналу "ДСГ". Дуже вдячний вам за всі ті корисні поради, які ви друкуєте в журналі.

У журналі №3 за 2004 р. на стор. 20—22 був опублікований опис конструкції хватки, яким я з задоволенням скористався для її виготовлення і дуже вдячний автору пану Г.Г. Башуку. Крім того, в описі конструкції хватки є висловлення відносно виготовлення принади "...яка і без контейнера на течії буде триматися купи і створювати чудове "поле запаху для риби, але це окрема тема". Але, на жаль, так і не була опублікована. З нетерпінням чекаю, що все-таки на сторінках наступних номерів журналу хтось поділиться знаннями виготовлення цієї принади.

І ще одне прохання. Можливо хтось поділиться досвідом з наочним малюнком (кресленням), як правильно плести сітку-полотно за допомогою глиці. Яким чином нарощувати і зменшувати вічка полотна під час плетіння.

Хотів би також дізнатися, з яких компонентів і як правильно виготовити (замісити) мастирку (наживку) для ловлі риби.

І на останок. Коли витягують хватку з води, вона не завжди буває з рибою. А що якби обладнати хватку пристроєм, котрий в момент запливу риби в зону площі полотна (сітки) подавав би звуковий або світловий сигнал і в цей час піднімати хватку з води.

Можливо, хтось з умільців запропонує цей пристрій і принцип його роботи.

Буду дуже вдячний, якщо комусь відомо, як це зробити, або хтось візьметься за цю проблему і поділиться принципом роботи такого приладу.

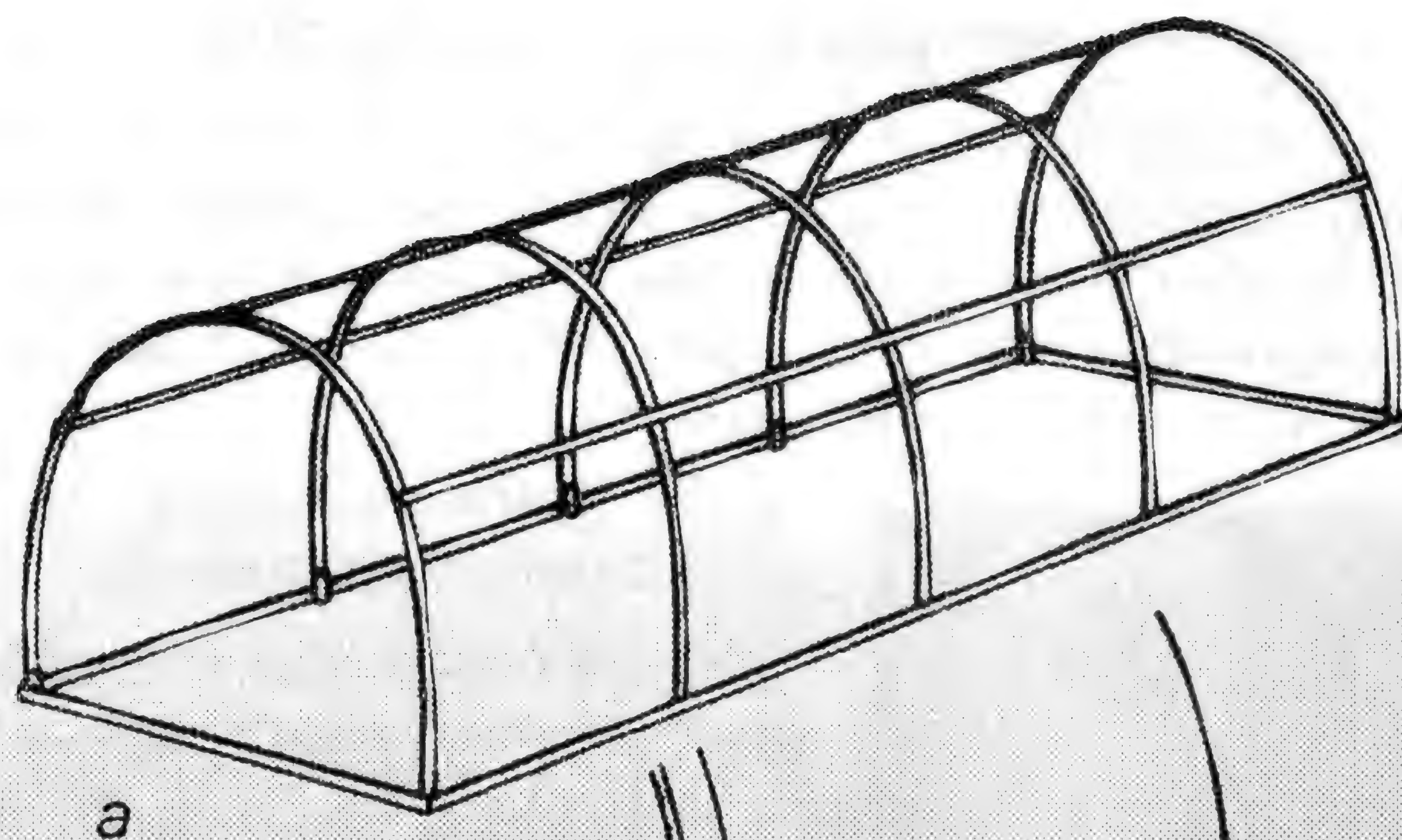
З повагою Ваш передплатник

С. Петриченко, *м. Козятин*

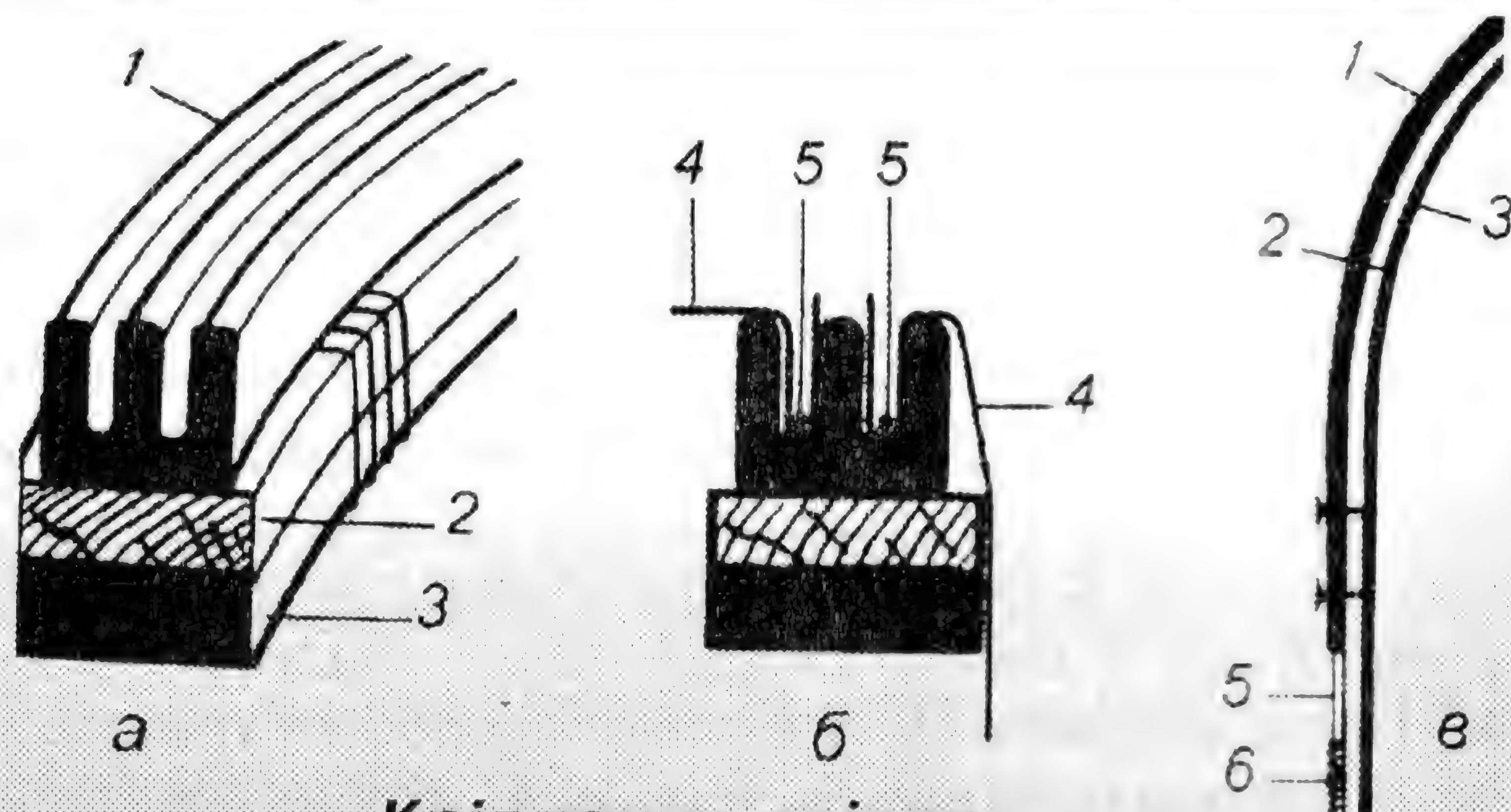
ТЕПЛИЦЯ І МЕБЛЕВІ ПОЛОЗКИ

Задумали ви побудувати на дачній ділянці теплицю, придбали для неї дуги зі склопластику. Дуги — міцні, не гниють, та й порівняно дешеві. Розмітили майданчик під теплицю, вкопали стовпи, прибили до них дуги (отвори в дугах для цього передбачені). Часу на все це пішло не так уже й багато. Зробили в одному торці проріз для дверей з підходящих брусків, а в іншому торці передбачили отвір для вікна.

А як же кріпити на каркасі поліетиленову плівку? Каркас широкий, плівка ж вузька, до того ж трохи більша за довжину теплиці, тому торці нею не задрапіруєш... Проблему покриття плівкою бічної поверхні (зводу) теплиці вирішити легко.

Каркас теплиці з дугами зі склопластику:
***а** — каркас; **б** — кріплення дуг до стовпів;*
***в** — стикування полотнищ по довжині*

Кріплення плівки за допомогою полозків:
***а** — кріплення полозків до дуг;*
***б** — фіксація плівки в полозках за допомогою тросика;*
***в** — система натягу тросиків:*
***1** — полозок; **2** — планка; **3** — дуга;*
***4** — плівка; **5** — тросик; **6** — пружина*

Зміцнили алюмінієвим дротом на каркасі п'ять поздовжніх брусків по довжині теплиці *(див. рис.1)*, уклали на них три полотнища поліетилену так, щоб краї полотнищ припадали на ці бруски, і прибили до чотирьох бічних брусків такі ж бруски, надійно зістикувавши поліетилен. Залишилося закрити торці, але як це зробити? Адже в скловолокнисту дугу цвях не вб'єш і отвір нелегко просвердлити.

Із становища можна вийти за допомогою пластмасових меблевих полозків (для кріплення розсувного скла). Для цього спочатку до крайніх дуг тим же алюмінієвим дротом притягніть дерев'яні рейки завтовшки 10—12 мм і до них прибийте полозки. Потім укладіть верх плівки торця в крайній паз полозка і притисніть плівку тросиком, як показано на рисунку. Після цього так само зафіксуйте плівку даху, але вже у внутрішньому пазу полозка. Тросики натягніть за допомогою пружини від еспандера.

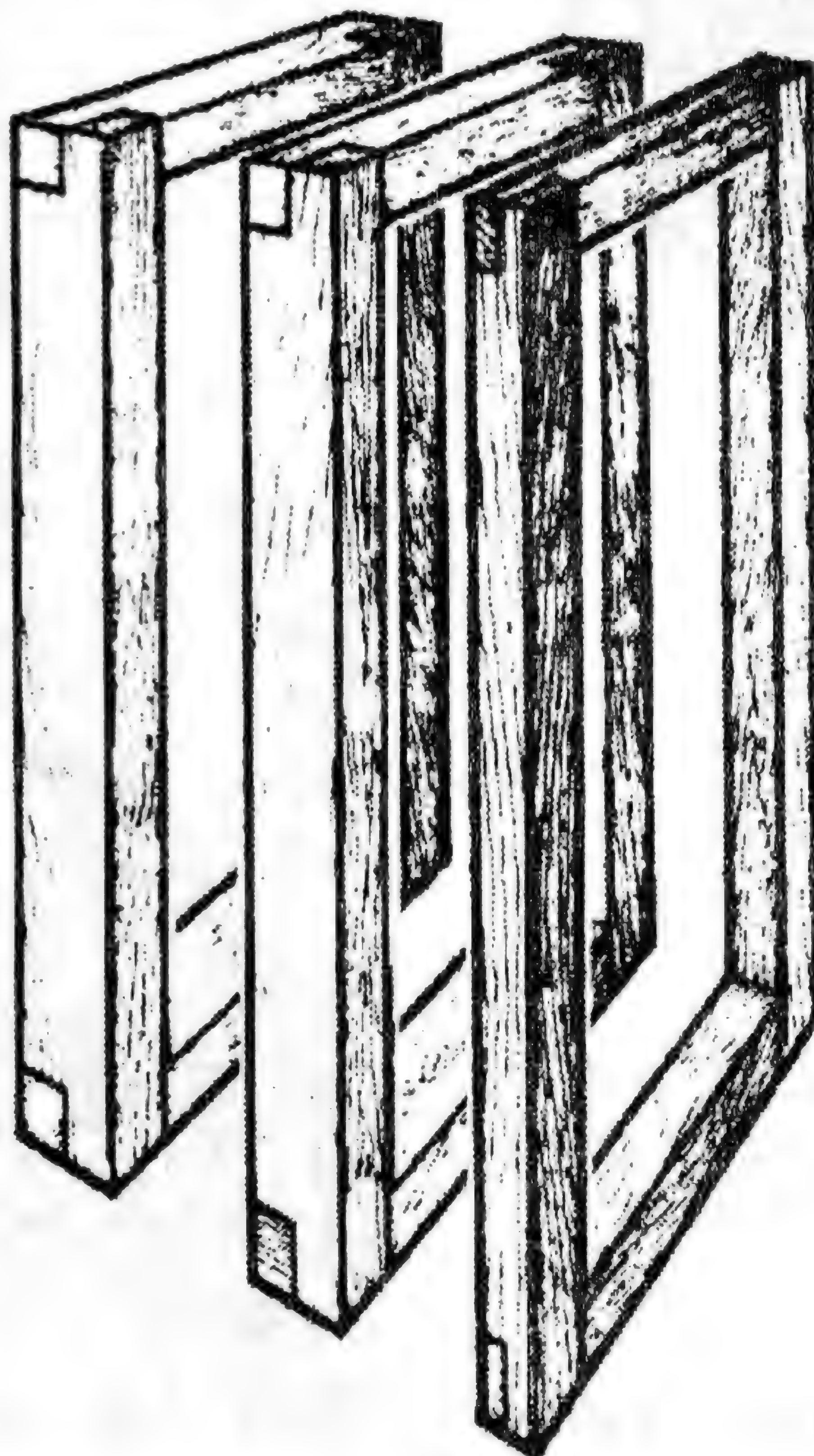
Кріплення виходить дуже надійним. А надалі можна замінити сталеві тросики рибальською жилкою діаметром 1 мм, оскільки її вдається натягнути навіть без пружин.

Г. Давиденко

ПОДВІЙНА ПРОЗОРА ВІКОННИЦЯ

Щоб вікна взимку не замерзали, зробіть прості, без будь-яких навісів і шарнірів прозорі віконниці.

Для віконниць заготовте із сухої деревини бруски-рейки, з яких доведеться в'язати три рамки. Ширина брусків дорівнює ширині бруса рами вікна. Товщина першого основного бруска має бути такою, щоб при накладанні зробленої з нього рамки на раму вікна усі виступаючі деталі на рамі "потонули" у рамці.

Беріть тепер підходящий брусок і робіть з нього рамку за розмірами вікна. З`єднуємо бруски "вна-півдерева", як показано на рисунку. З'єднання змастіть клеєм і зміцніть цвяхами. Потім візьміть хлорвінілову або поліетиленову плівку і закріплюйте її кнопками на рамці. Тепер робіть другу таку ж рамку. Тут підійде брусок завтовшки 8—10 мм, і так само укріпіть на ній кнопками плівку. Починайте робити третю рамку. Товщина бруска тут довільна, тому що ця рамка служить лише для притиснення плівки до другої рамки.

Збираємо з трьох рамок нашу віконницю, вирівнюємо її і скріплюємо цвяхами. Цвяхи підберете самі залежно від отриманої товщини віконниці.

Для зручності користування віконницею прибийте до неї прості віконні ручки, а для щільнішого прилягання віконниці до рамки використовуйте бавовняний білизняний шнур, закріпивши його на рамці цвяшками.

Віконниця із двома рамками, обтягнутими плівкою, добре зберігає тепло навіть при -35°С.

Кріпити віконницю на рами найкраще простими вертушками. При короткому зимовому дні і сильному морозі віконницю можна не знімати.

Г.Ткаченко

ПРИСТРІЙ ДЛЯ АВТОМАТИЧНОГО ПРОВІТРЮВАННЯ ТЕПЛИЦЬ

Є різні способи автоматичного відчинення кватирок теплиць: за допомогою електронних датчиків і сервомоторів, плунжерних терморозширювачів, гідроциліндрів, біметалевих пластин тощо.

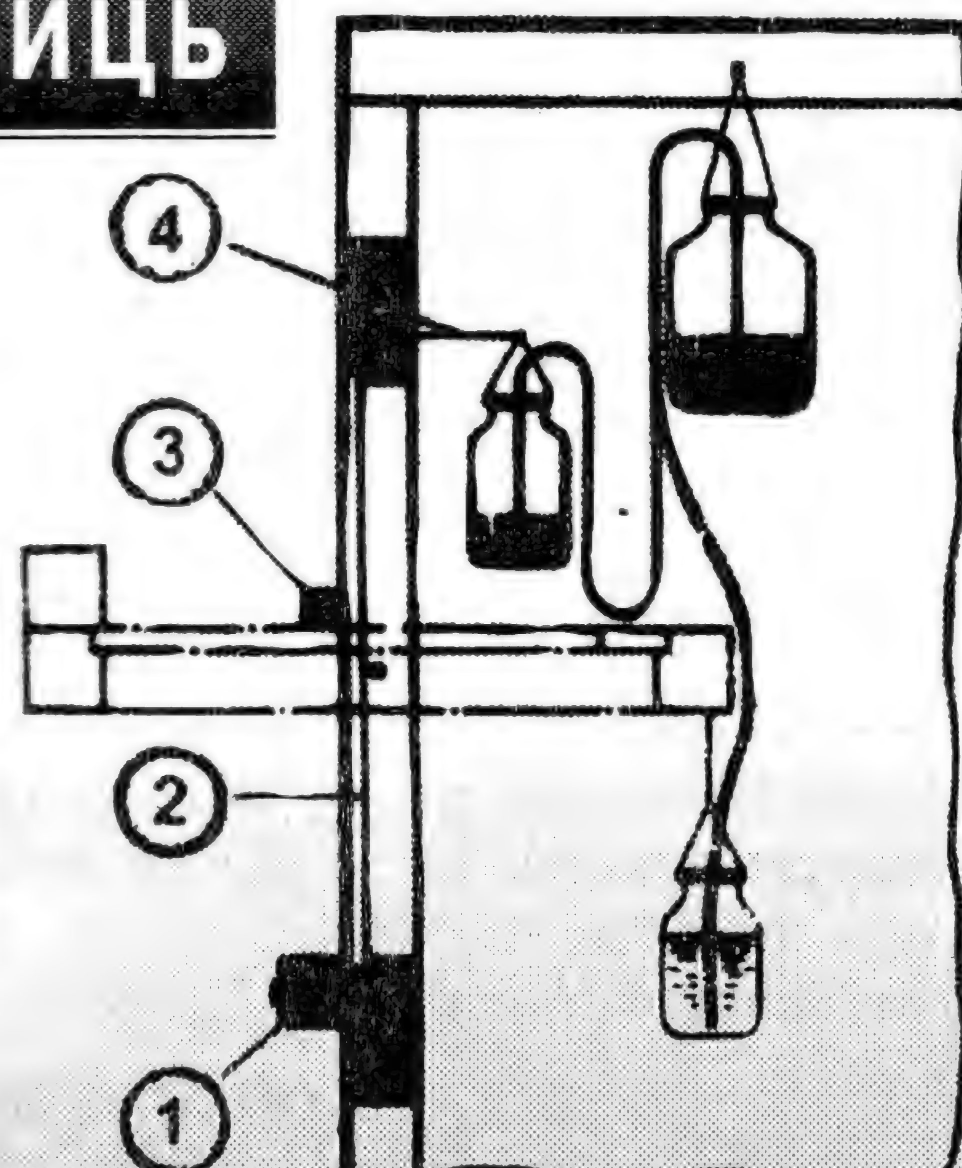
Пропонований пристрій вигідно відрізняється від перелічених простотою виготовлення, доступністю і дешевизною застосовуваних матеріалів.

Отже, для виготовлення одного комплекту пристрою будуть потрібні: дві скляні банки — 3-літрова і місткістю 0,8 л, дві кришки для банок — бляшана (для закручування) і поліетиленова, відрізок мідної або латунної трубки діаметром 5—8 мм і довжиною 300 мм, аптечна гумова трубка завдовжки близько 1 м.

Налийте в 3-літрову банку 0,8 л води і закрутіть банку бляшаною кришкою для консервування. Потім просвердліть або пробийте в центрі кришки отвір по діаметру мідної трубки, вставте трубку в банку, не доводячи її до дна на 1 мм, і ретельно пропаяйте шов (з'єднання має бути герметичним).

От і все — у вас у руках пневмогідравлічний термосифон. Під час зміни температури навколишнього повітря від +10° до +30°С нагріте в 0,8-літровій банці повітря витисне через трубку із 3-літрової банки близько 400 мл води, яка через гумовий шланг надійде до 0,8-літрової банки. Під час охолодження в 3-літровій банці виникає розрядження, і вода заповнює цю банку знову.

Теплицю обладнують мінімум двома розташованими на протилежних стінах кватирками, які мають вільно обертатися на горизонтальних осях.

Пристрій для автоматичного провітрювання теплиць:

***1** — брусок-противага;*
***2** — кватирка;*
***3** — вісь; **4** — цвях.*

Маленьку банку підвішують у середині теплиці до забитого у верхню частину кватирки довгого цвяха, наливши у банку 200 мл води, і закривають поліетиленовою кришкою з прорізаним у ній отвором, у який із зазором уставляють до дна гумову трубку. Банку з кришкою, водою і трубкою врівноважують противагою — дерев'яним бруском, прибитим до нижньої частини кватирки. За температури +10°С кватирка має бути повністю зачинена, а за +30°С (у середині теплиці), виливаючись у 0,8-літрову банку 400 мл води має переважити противагу (брус) і поставити кватирку в горизонтальне положення. Подальше перекидання кватирки обмежується упором, прибитим до бічної стійки рами теплиці *(див. рис.)*.

Регулювання здійснюють підбором маси противаги, довжини цвяха або кількості води в маленькій банці. Температурний режим установлюють залежно від вирощуваної в теплиці культури. У даному разі наведений режим для помідорів.

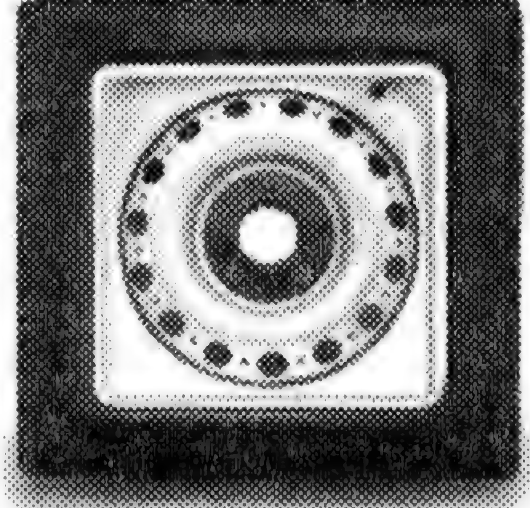
Термосифон (3-літрова банка) підвішують до рами (або встановлюють на поличку у верхній частині теплиці) і з'єднують з банкою гумовою трубкою.

Обслуговування пристрою зводиться до доливання в 0,8-літрову банку води, якщо вона випарувалася. У велику банку доливають воду (у разі потреби) у такий спосіб: перевертають банку, відсмоктують з неї через трубку повітря й опускають кінець трубки в посудину з водою. Вода сама надійде в банку.

Відрегульований пристрій працює надійно і безвідмовно.

Зі слів ***С.О. Глушкова***
записав ***Г. Галкін***

ШАНУВАЛЬНИКАМ ВІТЧИЗНЯНИХ АВТО

— Якщо у "Запорожця" розбиті отвори в колісних дисках і гайки, впираючись у гальмівний барабан, не фіксують колесо, то достатньо спиляти гайки з боку конуса на 1 мм.

— Якщо в шліцевому з'єднанні напівосей з'явився люфт, його можна усунути за допомогою епоксидного клею змішаного з металевими ошурками. Розібравши з'єднання, цією сумішшю змащують шліци напівосей і фланців. Потім знову збирають.

— Коли термостати вийшли з ладу, потрібно підняти заслінки у верхнє положення і закріпити їх дротом.

— Трос "газу" не буде завдавати клопоту, якщо як оболонку використати трос спідометра, заклавши його замість штатного.

— Якщо не маєте спеціальних щупів для регулювання клапанів, то замість них можна використати леза для безпечного гоління: леза "Нева" завтовшки 0,1 мм як випускні клапани, а леза "Балтика" завтовшки 0,08 мм як впускні.

— Між спинкою заднього сидіння і бензобаком покладіть товстий шар поролону (до 40 мм), а подушкою із такого ж матеріалу накрийте підлогу під заднім сидінням — у салоні автомобіля стане тепліше і набагато зменшиться шум.

Щасливої дороги!

С.Артеменко

АБИ ЧОБІТКИ НЕ МАЛИ ЗНОСУ

Хоч живемо ми не в повних достатках, та взуття маємо не одну пару. Що треба робити, щоб воно добре носилося і завжди мало охайний вигляд?

Найкраще зберігати взуття на спеціальних колодках, а якщо їх немає, то щільно набивати чобітки або черевики газетним папером. Вакса для чищення взуття запобігає від висихання та розтріскування шкіри, тому його треба добре змащувати нею.

Ніколи не сушіть вологе взуття біля відкритого вогню або безпосередньо біля інших джерел тепла. В такому випадку взуття висихає доволі швидко та шкіра на ньому стає зморшкуватою й розтріскується.

Якщо чоботи виготовлені з товстої і грубої шкіри, то їх можна змастити жиром, але попередньо витерти бруд вологою ганчіркою. Взуття з тоненької шкіри треба спочатку висушити в прохолодному місці, а потім очистити щіткою від бруду, а затим нанести маленькою щіточкою рівномірний тонкий шар крему для взуття, іншою щіткою начистити до блиску і відполірувати шматочком оксамиту або сукна.

Лаковане взуття час від часу протирають вологою ганчіркою, витирають насухо і за допомогою м'якого тампона наносять тонкий шар гліцерину, потім дають висохнути, а далі протирають оксамитовою або м'якенькою фланелевою тканиною.

Замшеве взуття можна чистити спеціальною гумовою щіточкою. Ворсинки на ньому піднімають металевою або жорсткою зубною щіточкою. Таке взуття варто чистити щодня, протираючи його шматочком м'якенької тканини з фланелі або вовни.

С.Єфременко

ПОРАДИ ЧОЛОВІКАМ ЩОДО ГОЛІННЯ

— Якщо ви придбали нову електробритву, а стара з вібраційним пристроєм ще працює, то зробіть із неї вібромасажер. Для цього треба зняти ножі електробритви, а на їхнє місце закріпити шматок товстої гладенької гуми.

— Круглі ножі електробритви, яка відслужила свій термін, можна використати як фрезу. Ніж закріпити на гвинт, притиснути гайкою і вставити в патрон електродрилі.

— Якщо провід електробритви обламався в місці приєднання до колодки, надріжте пластмасову колодку з обох боків, витягніть з неї дротики, укоротіть шнур на 1—2 см і припаяйте кінці дроту до гнізд. Укладіть провід на місце, закріпіть місця розрізів клеєм.

— Електробритви з плаваючими ножами часто виходять з ладу — перетирається сіточка, яка прикриває ножі. Відновіть її: обробіть флюсом і облудіть оловом. Після цієї нескладної операції дайте електробритві трохи попрацювати і вона сама видалить із сітки надлишок припою.

— Якщо ви користуєтеся безпечною бритвою, то натягніть на ручку помазка невеликий гумовий диск, діаметр отвору в якому менший від діаметра ручки. Під час гоління диск попередить стікання мильної піни і гоління буде приємним.

С.Іванченко

ВИДАЛЕННЯ ПЛЯМ З ТКАНИНИ

Свіжі плями від олійної фарби й оліфи змочіть скипидаром (для розм'якшення), а потім видаліть бензином. Якщо така обробка може зашкодити забарвленню, протріть пляму гарячим розчином гліцерину.

Плями від масляного лаку добре видаляти пастою з бензину і білої глини. Тістоподібну суміш наносять на пляму і залишають до повного випаровування бензину, потім зчищають глину щіткою.

Плями від молока видаляють пранням у прохолодній мильній воді чи у воді з додаванням нашатирного спирту.

Плями від сечі можна вивести, зануривши забруднену ділянку тканини на 1 годину в розчин оцту (1 ст. ложка на півсклянки води).

Плями від пива видаляють теплим нашатирним спиртом, потім перуть тканину теплою водою з милом.

Плями від цвілі. Кашкою з цибулі видаляють плями від цвілі з бавовняної і лляної тканини. Пляму кілька разів натирають кашкою, а потім перуть тканину в гарячій воді з пральним порошком.

Підпалини від праски протріть перекисом водню, розбавленого навпіл з водою, і прасуйте теплою праскою, поки не висохне. Пляму можна вивести в інший спосіб: намочіть її розчином борної кислоти, а потім виперіть річ у воді кімнатної температури.

Невеликі підпалини на тканині від дуже розігрітої праски протріть половинкою сирої цибулини, замочіть тканину в холодній воді, через годину-дві повністю відітріть пляму.

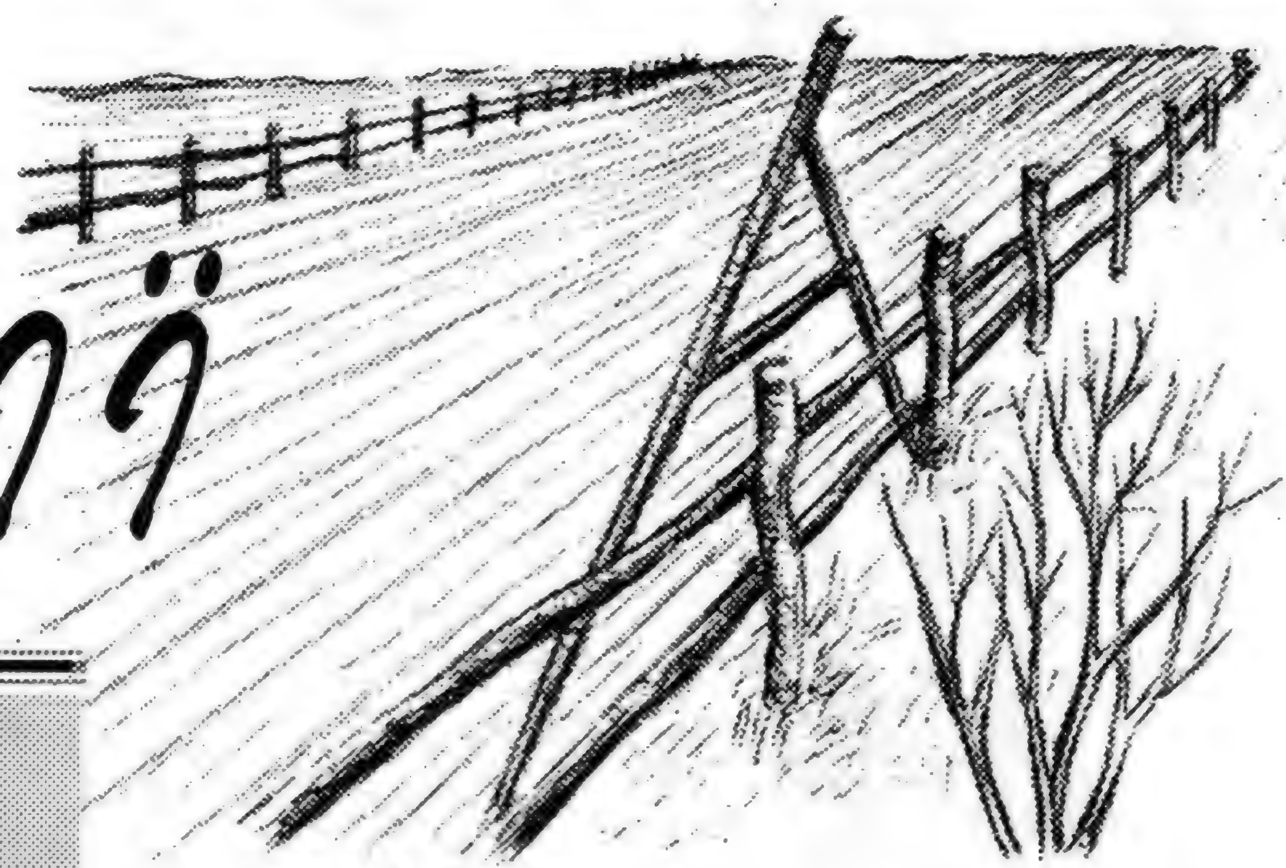
Свіжі підпалини відразу ж змочіть холодною водою, посипте сіллю і через деякий час виперіть.

Підпалини з лляних речей зникнуть, якщо їх на ніч замочити у воді навпіл з кислим молоком. Для видалення підпалин із бавовняних речей їх замочують на годину в холодній воді, протирають розчином з 1 чайної ложечки хлорного вапна на 1 склянку води, потім ретельно прополіскують.

Плями від поту. Сліди поту на одязі (під пахвами) протирають сумішшю нашатирного і винного спирту (1:1), потім перуть у мильній воді.

С.Демченко

Юридичні консультації

**Рубрику веде
І.Миронець, *кандидат юридичних наук***

ЧИ ПОВЕРНУТЬ МЕНІ МАМИНУ ЗЕМЛЮ?

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город!"

День добрий!

Звертається до "Юридичної консультації" "ДСГ" ваша постійна читачка та передплатниця журналу Алла Антонівна Сердюк.

І. У 1984 р. померла моя мама в селі Кобелячок Кременчуцького району Полтавської області. Подвір'я перейшло у спадщину, на це є Свідоцтво про право на спадщину за законом. У мами по книзі селищної ради було 0,50 га землі. Але й рік не пройшов, як цю землю забирають, залишають хату і сарай. Побачила я голову колгоспу і кажу, що забрали землю, він сказав написати заяву до правління. Написала — виділили 0,25 га, а 0,25 га віддали іншим людям, ті покористувалися, не захотіли, голова селищної ради дав своїм знайомим. Вони думали будувати будинок, але подивились — не той час, і облишили. А бур'яни, як росли, так і ростуть, не доглянуте все, страшно, сумно дивитися.

Де шукати правди, хто допоможе?

Колись чула передачу з м. Полтави "Реформа і реформатори" про те, якщо людина живе в селі, а прописана в місті, тримає худобу, птицю собі на виживання, вона повинна мати не менше 0,60 га землі. Так мені не треба 0,60, дайте мені за законом дозвіл користуватися моїм, материним, мені більше не треба.

Ніхто не бачив, як мати, кидаючи дитину саму, бігла на роботу на 6 ранку і до 23-ї була біля парової машини, що молотила снопи. А ми питаємо, чого паркани повалилися, чому стоять хатиноньки сільські зажурені.

Будьте ласкаві!

Допоможіть мені повернути 0,25 га землі моєї матері, яка проживала в селі Кобелячок Кременчуцького району Полтавської області. Я більше нічого не хочу. Я хочу ходити тією землею, де ходила моя мати.

II. Які потрібні документи, щоб приватизувати хоч ці 0,25 га, що є, аби залишилося дітям, онукам, щоб вони не зазнали тих принижень за своє добре, яких зазнала я.

Чула таке: треба привозити з м. Полтави тих, хто приватизує землю. Реально це 120 км від Полтави і назад, разом 240 км. То в скільки обійдеться транспорт?

З повагою ***Алла Антонівна Сердюк.***

Як видно з листа, ви користуєтеся земельною ділянкою, що передана вам ще за радянських часів за рішенням колгоспу.

В той час земля не могла бути у громадян на праві власності.

Згідно з чинним тепер Земельним кодексом України (ст. 121), кожний громадянин має право на безплатне одержання земельної ділянки із земель державної або комунальної власності в таких розмірах: не більше 2,0 гектари; для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка) у селах — не більше 0,25 гектара;

в селищах — не більше 0,15 гектара;

в містах — не більше гектара.

Вас цікавить присадибна земельна ділянка, якою ви користуєтеся.

Для переведення цієї ділянки у власність вам потрібно її приватизувати. Для цього необхідно подати відповідну заяву до сільської ради.

Після приватизації ви одержите державний акт на право приватної власності, станете особистим власником із правом розпоряджатися нею (право продажі, дарування, спадкування тощо).

Щодо одержання додаткової земельної ділянки, якою користувалася ваша мама, розміром 0,25 гектара, яка не використовується і заростає бур'янами, то вона може бути надана вам за рішенням сільської ради у користування на правах оренди. Для цього необхідно подати окрему заяву.

ПРАВО НА СУСІДСТВО

У мене запитання до юриста, чи можна без спеціального дозволу брати для користування землю, якщо вона, нехай і тимчасово, нікому не належить?

Чи має право сусід ставити свої господарські будівлі майже упритул до господарських споруд свого сусіда?

Якщо один із сусідів, котрий без спеціального дозволу зайняв землю, що не оброблялася, облаштовує своє господарство так, що завдає незручностей іншому сусідові, то до кого в такому випадку звертатися тому сусідові, який зазнає шкоди, аби розв'язати ці сусідські клопоти?

*Черкаська обл., Корсунь-Шевченківський р-н,
с. Сахнівка,* ***О.П. Бараненко***

Власники та землекористувачі земельних ділянок повинні обирати такі способи використання земельних ділянок відповідно до їхнього цільового призначення, за яких власникам та землекористувачам сусідніх земельних ділянок завдається найменше незручностей: затінення, задимлення, неприємні запахи, шумове забруднення тощо.

Це правило передбачене Земельним кодексом України (ст.103). Земельний кодекс зобов'язує сусідніх землекористувачів співпрацювати в процесі користування земельними ділянками, не проводити дій, які не дозволяють сусідам використовувати свої земельні ділянки за цільовим призначенням (розташування будівель та інших споруд, а також дерев, встановлення та збереження межових знаків тощо).

Власники та землекористувачі можуть вимагати припинення діяльності на сусідній земельній ділянці, здійснення якої може призвести до шкідливого впливу на здоров'я людей, тварин, забруднення повітря та інше.

Земельні суперечки, які виникають між власниками та землекористувачами сусідніх земельних ділянок, розв'язуються органами місцевого самоврядування.

У випадку незгоди власників (землекористувачів) з рішенням органу місцевого самоврядування спір вирішується у судовому порядку.

БЕРЕЗЕНЬ				
Ср	1	Ов		11.20
Чт	2			
Пт	3	Тл		12.23
Сб	4			
Нд	5	Бл		16.39
Пн	6		☽	22.16
Вт	7			
Ср	8	Рк		0.39
Чт	9			
Пт	10	Лв		11.43
Сб	11			
Нд	12			
Пн	13	Дв		0.25
Вт	14		○	1.35
Ср	15	Тр		13.14
Чт	16			
Пт	17			
Сб	18	Ск		1.00
Нд	19			
Пн	20	Стр		10.44
Вт	21			
Ср	22	Кз		17.37
			☾	21.10
Чт	23			
Пт	24	Вд		21.22
Сб	25			
Нд	26	Рб		23.34
Пн	27			
Вт	28	Ов		23.32
Ср	29		●	13.15
Чт	30			
Пт	31			0.02

Риби

27.02 (11.57) — 1.03 (11.20)
Новий Місяць 28.02

Якщо на городі для затримання снігу розкидали гілки дерев, ягідників, не поспішайте їх прибирати. Вони ще захищають рослини від холоду. Можна їх перевернути чи просто поворушити і залишити ще тижнів на два.

Декоративні рослини після зими можуть бути примороженими. Присипте їхнє коріння землею, щоб вони знову прижилися. До речі, як правило, декоративні та кущові рослини добре розмножуються. Пагони витягують по землі, закріплюють кілочками, дугами і засипають землею.

Висівають на розсаду капусту пізніх сортів, підживлюють розсаду середніх сортів капусти міндобривами (на 5 літрів води 10 г аміачної селітри, 20 г суперфосфату і 5 г калійної солі на половину парникової рами).

Пам'ятайте, що Риби сприяють листяним рослинам, наприклад, капусті, шпинату, салатам, цибулі на перо.

Овен

1 (11.20) — 3 (12.23)

Дні під знаком Овна сприятливі для висаджування й висівання, догляду за плодовими рослинами. Можна висіяти насіння помідорів на розсаду для вирощування у звичайних умовах на півдні України, перцю у теплицях, баклажанів. Пікірують сіянці помідорів ранніх сортів.

Під цим знаком добре вдається окулірування плодових дерев.

Рано навесні — до початку набубнявіння — обприскують опале листя на ґрунті під деревами та в міжряддях 7%-ним розчином сечовини. Це сприяє загибелі збудників хвороб плодових культур, пришвидшує перегнивання листя, а відтак — зменшується запас збудників хвороб у саду.

Телець

3 (12.23) — 5 (16.39)

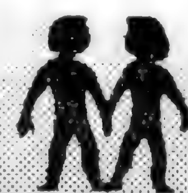
Телець сприяє коренеплідним рослинам, картоплі, цибулі, іншим рослинам, плід яких формується в землі.

Якщо у рослини (в тому числі й кімнатної) слабка коренева система, то зміцнювати її слід саме під цим знаком Зодіаку. Добрих результатів досягнете, якщо будете вживати відповідних заходів у дні Тельця.

Складаючи схему посівів на грядці, пам'ятайте, що деякі рослини не полюбляють конкурентів. Не висаджуйте картоплю поряд з помідорами і буряками, петрушку — з салатом, часник — з капустою, гарбуз — з картоплею.

Пам'ятайте, що коли висаджуватимете на одному й тому ж місці ті ж самі рослини й сорти, земля буде віддавати одні й ті ж поживні речовини і одержувати взамін отруйні.

Підготуйтеся до висівання ранніх сортів моркви, редиски, селери, часнику.

Близнюки

5 (16.39) — 8 (0.39)
☽ Перша чверть Місяця — 6.03

Вже час готувати компост для удобрення. Для цього його просівають. Використовують компост, тоді, коли він розсипчастий.

Ще можна пересадити кімнатні рослини в більші ємкості. Балконні рослини очищують від пилу і підрізають.

Якщо квіти перестали цвісти, підживіть їх у дні під знаком Близнюків. Результати мають бути позитивними.

Продовжують пророщувати бульби картоплі на світлі, тобто яровизувати її.

На початку пророщування температура повітря — 18—20 градусів тепла, а через 2 тижні її знижують до 12—15 градусів. Температуру регулюють відкриттям кватирки. Ящики з картоплею можна виносити на терасу або в теплицю, де світло й порівняно прохолодно.

Рак

8 (0.39) — 10 (11.43)

Для вирощування ранньої картоплі на місяць раніше, ніж вона надходить з поля, її вирощують у плівковій теплиці розсадою з використанням торфопресованих горщиків. Відсортовані бульби масою 50—70 г закладають у горщики і засипають торфоперегнійною сумішшю. Горщики з бульбами ставлять у ящики в один ряд. На початку березня, саме під знаком Рака, ящики з горщиками переносять у плівкову теплицю. Перед тим, як виставити ящики у штабелі, їх поливають водою або поживним розчином, який готують з розрахунку 60 г суперфосфату, 30 г хлористого калію і 1—2 г мідного купоросу на 10 л води. У теплиці протягом першого тижня підтримують температуру 20—22 градусів тепла, надалі ненадовго знижують до 10—12 градусів, а потім знову підвищують до 21—23 градусів вдень і до 13—14 вночі.

Лев

10 (11.43) — 13 (0.25)

Якщо не придбали для вашої теплиці плівку, матеріали для її ремонту, біопаливо, то не пізно це здійснити і зараз.

Не слід забувати і про добрива, засоби захисту рослин від шкідників і хвороб.

Продумайте, як ви на своїй ділянці розмістите овочеві культури. Пам'ятайте, що добре ростуть поряд картопля і квасоля. Селеру не слід висівати поряд з капустою, бо вона приваблює білана капустяного. Шкідників огірків відлякує часник, а шкідників картоплі — часник і петрушка. Згубно діє на морквяну муху і павутинного кліща цибуля, а на попелицю — помідори. Цибулю й часник слід висаджувати між огірками.

Затримують розвиток фітофторозу петрушка, кріп, салат. Картопля ворогує з соняшником і огірками, зате дружить з кропом, редискою, салатом.

Капусту захистять від шкідників нагідки і настурція.

Діва

13 (0.25) — 15 (13.14)
○ Повний Місяць 15 (1.35)

Всі пам'ятають приказку: "Що посієш, те й пожнеш". Вона стосується першочергово якості насіння, яке ми висіваємо. У березні слід якомога ретельніше перевірити ще і ще раз насіння овочевих культур. Необхідно пам'ятати, що для одержання високих врожаїв, особливо ранніх, велике значення має розмір і маса насіння. Рослини з великого насіння мають потужний потенціал росту. Чим більше насіння, тим більше у ньому поживних речовин і тим глибше можна його посіяти, розміщуючи в зоні оптимальної вологості. Дрібне ж насіння висівають неглибоко.

У березні вже можна висаджувати троянди. Викопують ямку глибиною приблизно 30 см і змішують ґрунт з коров'ячим гноєм або компостом. Троянди "з голими" корінцями ставлять на добу у воду. Після цього розправляють корінці саджанця в ямці, засипають її ґрунтом, поливають, утрамбовують ногою і злегка притрушують землею.

Терези

15 (13.14) — 18 (1.00)

У підвалах і погребах з кожним днем підвищується температура, що сприяє розвитку різних збудників хвороб картоплі і овочів, які зберігаються протягом зими і на початку весни. Для яровизації бульби масою 80—100 г ретельно перебирають, якщо прив'яли, замочують на 10—12 годин у теплій воді в теплому приміщенні. Потім їх миють, завдяки чому змиваються збудники хвороб і шкідники. Вимиті бульби краще проростають.

Скорпіон

18 (1.00) — 20 (10.44)

Якщо погодні умови в цей період ще не дали змоги розтанути землі, то по мерзлоталому ґрунту вносять міндобрива. Після танення ґрунту вони розподіляться на грядці рівномірно. Завдяки цьому добрива раніше надійдуть до кореневої системи рослин, що, звичайно ж, позитивно вплине на врожай. Іноді у березні на ділянці ще залишається сніг. У такому разі міндобрива не слід розсіювати, бо тала вода винесе їх за межі вашого городу.

Стрілець

20 (10.44) — 22 (17.37)

До молодої овочевої продукції з городу ще багато часу. Ось чому продовжують вигонку зелені в теплицях і в кімнаті.

В саду можна висаджувати фруктові деревця, малину, ожину, смородину, аґрус.

До речі, смородину й порічки доцільно розмножувати під час убування Місяця.

Поки плодові дерева й кущі не зазеленіли, слід попідрізувати гілки.

Козеріг

22 (17.37) — 24 (21.22)
☾ Третя чверть Місяця — 21.10

На городі вже можна посадити і висіяти овочеві рослини, плоди яких формуються в землі.

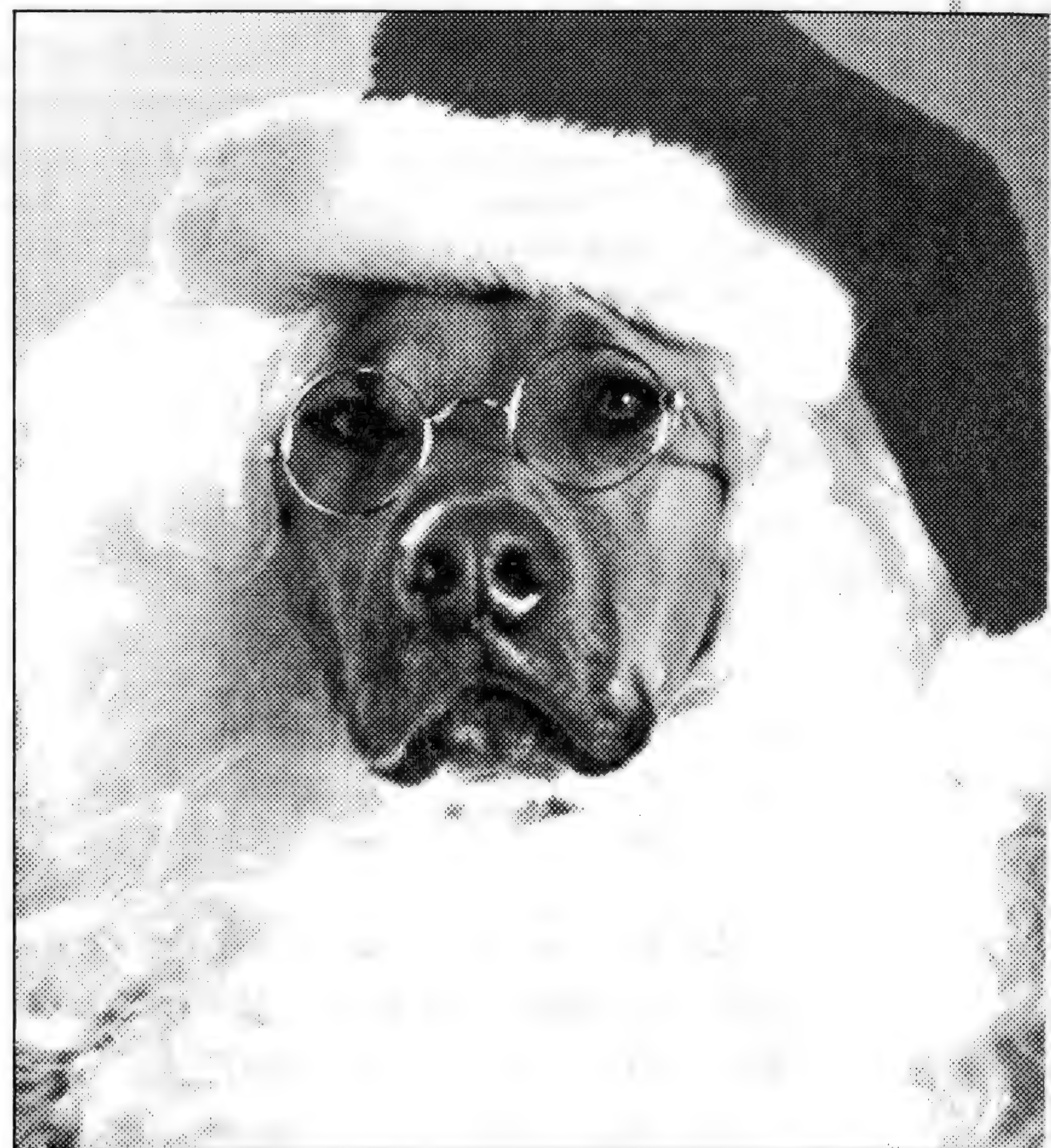
Формують крони молодих деревець 1—3-го року висаджування, закладають скелетні гілки на другому і третьому ярусі та гілки другого порядку в першому ярусі на 4—й і 5—й рік після садіння деревця.

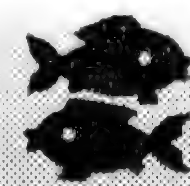
Водолій

24 (21.22) — 26 (23.34)

Продовжують нагромаджувати місцеві органічні й мінеральні добрива для відкритого ґрунту. Збирають шкаралупу яєць, перепалені кістки, попіл, кінський гній тощо. У шкаралупі яєць багато кальцію. Внесення її сприяє зниженню кислотності ґрунту.

Перелопачують компостні купи, а також протикають їх палицею до самого дна, завдяки чому увесь перегній насичується киснем. У такому компості швидше заведуться черв'яки, які перетворюють гній на легко засвоювані рослинами органічні речовини.

Риби

26 (23.34) — 28 (23.32)

Наприкінці березня, якщо сприяє погода, можна висіяти однорічні рослини, зокрема крес-салат, огірочник, фенхель, естрагон, кмин. Насіння краще всього висіяти у вологий ґрунт, але верхній його шар повинен бути більш-менш сухим. Розпушуйте граблями землю, щоб до неї надходило повітря. Тоді вона швидше прогріється і насіння дружніше проросте.

Овен

28 (23.32) — 31 (0.02)
● Новий Місяць 29 (13.15)

Якщо ґрунт готовий, тобто температура його не нижче 4 градусів тепла, то можна висіяти насіння шпинату, кропу, щавлю. Здійсніть це до народження Нового Місяця. Для висаджування дерев ями копають заздалегідь. Але якщо ви не встигли цього зробити восени, то можна викопати їх тепер.

МАТОВЕ ПОКРИТТЯ ПОВЕРХНІ

Облицювання шпоном не прийнято ховати під шаром непрозорого лаку. Щоб показати текстуру деревини, використовують прозорі покриття. Матове покриття увиразнює природне забарвлення дерева і водночас захищає його.

Незахищене дерево, наприклад поверхня меблів, незабаром виявляється покритим водяними патьоками, подряпинами або слідами забруднень. Тому на меблі, які використовують щодня, доцільно нанести захисне покриття, з якого забруднення легко видалити.

Матове покриття утворює на поверхні дерева захисний шар, який значно твердіший і довговічніший за восковий. У той же час матове покриття не так помітне на деревині, як політура або безбарвний лак. Однак шар матового покриття не має бути надто товстим, інакше меблі набудуть неприємного "сального" блиску.

Матове покриття проникає у верхні пори деревини і змінює відбивальну здатність поверхні. Її колір стає інтенсивнішим і теплим. Коли матове покриття наносять на неопрацьоване дерево, воно, за словами фахівців, починає сіяти. Природний колір деревини за такого способу обробки стає насиченішим.

ЩО БУДЕ ПОТРІБНО

Матеріали: ґрунтовка, склад для матового покриття, розчинник

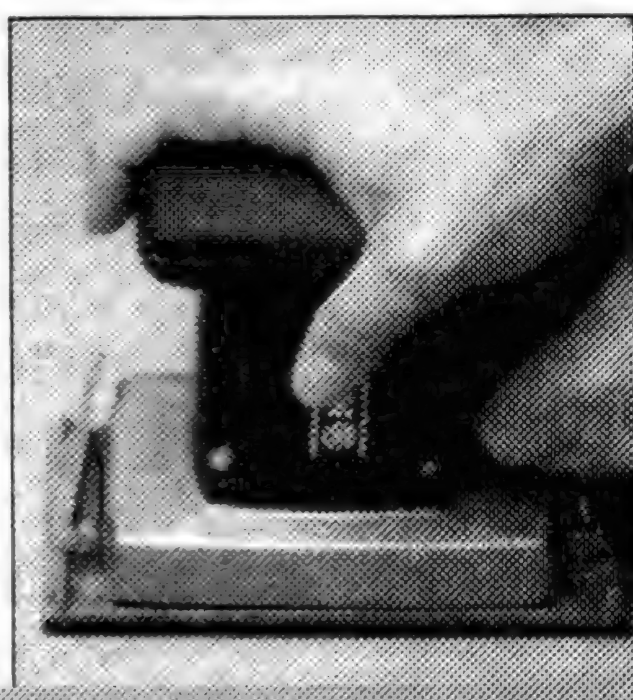
Інструменти: пристосування для шліфування, щітка, праска, вата, вовняна тканина, тонка лляна або бавовняна тканина для тампона, щітка або мітелка

ШЕЛАК І ЦЕЛЮЛОЗА

Основний компонент складу для матового покриття — шелак або целюлоза. Шелак — це смола природного походження. Одержуване з неї матове покриття має ясно-жовтий колір.

Якщо дуже світлу деревину хочуть захистити таким покриттям, залишивши при цьому незмінним колір, то використовують вибілений шелак (але це під силу лише фахівцям).

Синтетичним замінником шелаку є целюлоза. Нині її використовують значно частіше, ніж традиційний шелак. Целюлоза утворює міцну плівку, стійкішу до зовнішніх впливів, ніж шелак, і тому склад на основі целюлози більше придатний для обробки меблів, якими користуються щодня.

Закріпіть у колодці тонкий наждаковий папір (зернистість 180 або 220) і обережно шліфуйте поверхню у напрямку волокон.

Просто розчинити

Раніше столяри і реставратори самі готували склади для матового покриття виробів з дерева. Сьогодні дедалі частіше використовують готові склади, які розбавляють безпосередньо перед застосуванням.

Матове покриття наносять тампоном. Порівняно з щіткою він забезпечує глибше заповнення шпарин деревини складом. У результаті виходить м'який блиск. Покриття наносять тонкими шарами кілька разів.

Підсилити захист

Якщо ви хочете краще захистити деревину й одночасно підсилити блиск, після висихання першого шару нанесіть другий. Коли ж і цього недостатньо, покрийте поверхню втретє.

Целюлозне покриття можна наносити й щіткою. Прискорить роботу велика щітка, яка вбирає в себе багато рідкого складу, але оброблена нею поверхня може мати вигляд смугастої, тобто кожен мазок такої щітки буде добре проглядатися. У такому разі покриття варто обробити мотком тонкого сталевого дроту.

Безпосередньо перед застосуванням до шелачного складу вводять розріджувач у співвідношенні 3:1 або 2:1. Це полегшить обробку деревини.

Якщо ви хочете підкреслити особливості текстури деревини, то перед нанесенням матового покриття обробіть поверхню морилкою.

Попередня обробка морилкою

Спочатку спробуйте зробити це на непотрібному шматочку деревини і дочекайтеся, коли морилка повністю висохне. Лише після цього можна буде стверджувати, чи знайдено потрібний відтінок. Для одержання світлішого відтінку розбавте морилку водою або, навпаки, додайте темної морилки, якщо бажаєте, щоб деревина стала темнішою.

Зачищення та шліфування

Непрозорий лак приховує всі негарні місця і маленькі вади на поверхні деревини, тим часом як матове покриття безжалісно виставляє їх напоказ. Тому така обробка рекомендується лише для бездоганних поверхонь. Однак вади у вигляді невеликих западин або подряпин цілком переборювані.

Тільки не вирівнюйте поверхню шпаклівкою. Обходьтеся зачищенням і шліфуванням, використовуючи наявні у вас пристосування. Утім, у будь-якому разі остаточне доведення виконуйте вручну.

Обробка гарячою парою

Ще один спосіб усунення невеликих вад на поверхні дерева — обробка гарячою парою. Для цього ті місця, де є вм'ятини і подряпини, зволожують гарячою водою, зверху кладуть вологу ганчірочку і вже на неї ставлять гарячу праску.

Під дією гарячої пари притиснуті до поверхні волокна деревини піднімаються. Після просушування поверхню вирівнюють, потім усю її змочують звичайною водою і залишають деталь на ніч, щоб дерево знову висохло. Насамкінець деревину покривають ґрунтовкою і "начорно" шліфують.

УВАГА! **МІКРОКЛІМАТ ПІД ЧАС НАНЕСЕННЯ МАТОВОГО ПОКРИТТЯ**

Використовуваний у матовому покритті розчинник має сильний запах. Тому приміщення, де ви працюєте, треба провітрювати. При цьому температура не повинна знижуватися занадто сильно, а вологість повітря не має бути надто високою. Холодне або вологе повітря негативно впливає на матове покриття.

*Підготував **Г. Галкін***

ДОГЛЯД ЗА ПОСУДОМ

Мельхіорові і срібні столові предмети чистять так. У киплячий розчин (1 ст. ложка кухонної солі, шкаралупа двох курячих яєць на літр води) опустіть виделки, ложки, ножі на 15 секунд, попередньо вимивши їх гарячою водою. Після кип'ятіння ретельно промийте і витирайте досуха сукняною ганчіркою.

Щоб відновити втрачений блиск срібних предметів, необхідно занурити їх на 10 хвилин у картопляний відвар чи прокип'ятити в концентрованому відварі з лушпиння часнику.

Видалити темні плями, наліт на срібному посуді можна так: протерти предмет ганчіркою, змоченою в теплій мильній воді, після чого почистити густою однорідною масою (натуральний спирт і зубний порошок), промити гарячою водою і протерти рушником.

Забруднені скляні пляшки можна вимити:

— з-під вина, горілки, пива — водою, додавши до неї питної соди;

— з-під рослинної олії — водою з додаванням прального порошку, солі.

Усі скляні предмети (склянки, келихи, вазочки, блюдечка тощо) рекомендується мити водою з сіллю, оцтом чи деревним попелом.

Налийте в металевий посуд воду, покладіть туди очистки яблук, груш, прокип'ятіть, і він стане світлішим.

Для видалення накипу в чайник налийте води, доведіть її до кипіння, додайте питної соди (2—2,5 ст. ложки на 1 літр води) і кип'ятіть 20—25 хвилин. Злийте воду, залийте розчин оцтової есенції (0,5 склянки на 4 літри води) і знову кип'ятіть протягом 20—30 хвилин. Розпушений накип легко зіскребти. Після видалення накипу чайник ретельно промийте чистою водою.

Кавник від тонкого коричневого нальоту можна очистити, прокип'ятивши в ньому воду з шматочком лимона.

Щоб залізна сковорідка після миття блищала, її слід протерти гарячою сіллю.

Додайте до гарячої води оцет, отриманим розчином промийте дерев'яний посуд — неприємний запах цвілі зникне.

Ніж не рекомендується мити гарячою водою. Для надання блиску його потрібно протерти розрізаною картоплиною. А якщо ніж потримати 30 хвилин у слабкому розчині кухонної солі , його легко нагострити.

Уникайте залишати ножі на гарячій плиті, оскільки від нагрівання сталь втрачає міцність та еластичність. Ножі варто тримати окремо від інших металевих предметів (виделок, ложок), тому що від дотику з ними вони швидко тупляться. Натріть ніж сіллю — неприємний запах цибулі зникне.

ДОГЛЯД ЗА КВІТАМИ

Кімнатні рослини можуть поглинати до 50% природного освітлення, тому на підвіконня потрібно ставити невисокі рослини з таким розрахунком, щоб вони займали не більше ніж 15% площі вікна.

Не ставте горщики з квітами впритул до скла, щоб у спекотливу пору року листки не одержали сонячних опіків, а восени й взимку — не загнивали б і не підмерзали.

Аби знищити в горщиках дощових черв'яків, ґрунт поливають слабким розчином перманганату калію.

Щоб квіти не загинули у разі вашої тривалої відсутності, зробіть так: поставте на стілець відро з водою, а горщики з квітами — на підлогу навколо стільця. З відра протягніть до горщиків джгути марлі (бинта), закріпивши їх у землі кілочками. Вода в достатній кількості буде надходити до квітів.

Гарне добриво для квітів — спитий чай у суміші з квітковою землею. Для поливу квітів корисно використовувати і заварку.

Підживлення для домашніх квітів розводять водою і наливають у підставлену під квітковий горщик тарілку.

Якщо зрізані квіти починають в'янути, обріжте навскіс стебла (під водою) і покладіть квіти на ніч у ванну, наповнену водою. Вранці букет оживе.

Зрізані квіти збережуться довше, якщо вони одного виду й у вазі їм не тісно.

Водопровідну воду для квітів варто відстоювати дві-чотири години.

Нижні листочки і пагони необхідно зрізати, стебла щодня підрізати навскоси (краще це робити під водою). Можна опустити у воду шматочок цукру чи таблетку аспірину. Воду варто міняти щодня.

С. Артеменко

КАПРОНОВА ПАНЧОХА В ГОСПОДАРСТВІ

— Власники пилососів із знімними приймачами пилу легко можуть впоратися з фільтром. А якщо фільтр незмінний? Відрізуємо частину панчохи (ширший кінець), зав'язуємо вузлом або міцно обкручуємо гумкою. Таку торбину надіваємо на патрубок всередині пилососа і закріплюємо гумовим кільцем. Коли така торбина заповниться, замінюємо на нову, а цю викидаємо.

— Щільно заповнюємо висвердлений отвір обрізками капронових панчох, вставляємо туди розжарений цвях і виймаємо. У розплавлений канал загвинчуємо шуруп чи забиваємо цвях. У такий же спосіб можна закріпити в меблях шурупи, які розхиталися і порушили кріплення. Особливо в меблях із ДСП.

— Враховуючи властивості капрону плавитися, його можна використовувати для склеювання тканин. Краплями розплавленого капрону легко склеюються пористі й ворсисті матеріали.

С. Демченко

ЦЕНТР ПОСЛУГ "ДІМ, САД, ГОРОД" ПРОПОНУЄ ПІСЛЯПЛАТОЮ:

Насіння квітів та овочів (Італія та Франція)

КВІТИ: **гербера** гібридна великоквіткова (суміш кольорів, 0,3 г) — 13 грн.; **петунія** гібридна великоквіткова, бахромчаста (суміш кольорів, 0,2 г) —13 грн.; **петунія** гібридна великоквіткова, махрова (суміш кольорів, 0,2 г) — 13 грн.; **петунія** витка (суміш для корзин, балконів, горщиків, 0,4 г) — 6 грн.; **петунія** великоквіткова (суміш кольрів, 0,5 г) — 6 грн.; **стреліція** — 13 грн.; **гвоздика** Шабо (біла, жовта, червона, рожева, смугаста, суміш кольорів, 0,4 г) — 6 грн.; **стокротка** помпонна (суміш кольорів, 0,25 г) — 6 грн.; **дзвіночок** махровий (суміш, 0,8 г) — 6 грн.; **майори** великоквіткові, махрові (жовті, червоні, білі, суміш, по (1 г) — 6 грн.; **братки** великоквіткові (віола гігантська), кольори білі, темно-червоні, рожеві, жовті, голубі, сині та суміш (0,25 г, 0,3 г) — 6 грн.; **кермек** (прекрасний сухоцвіт для зимових букетів), кольори білий, жовтий, червоний, синій, бузковий, оранжевий та суміш (0,3 г) — 6 грн.; **айстри голчасті** (1 г) суміш кольорів, прекрасні в зрізі — 6 грн.; **айстри** групи принцеса великоквіткові для зрізу, кольори рожева, темно-червона (0,8 г) — 6 грн.; **фіалка** духмяна багаторічна, низька (0,6 г) — 6 грн.; **флокс** Друмонда (0.6г, суміш) — 6 грн.; **хризантема** Каріната (1,5 г) — 6 грн.; **целозія** гребінчаста (0,8 г) — 6 грн.; **целозія** пір"їста (0,6 г) — 6 грн.; **чорнобривці** карликові (1 г) — 6 грн.; **чорнобривці** високі (1 г) — 56 грн.; **шавлія** карликова розкішна (0,3 г) — 6 грн.; трава для котів (3,5 г) — 5 грн.; примула (0,11 г) — 6 грн.; **незабудка** (0,4 г) — 6 грн.; портулак махровий (0,4 г) 6 грн.; **кохія** (1 г) — 5 грн.; мірабіліс (2 г) — 5 грн.; **лаванда** (0,5 г) — 6 грн.; **левкой** Гігант Ніцци (0,5 г) — 6 грн.; **лобелія** (0,2 г) — 5 грн.; **антуріум** (0,7 г) — 5 грн.; колеус суміш (0,25 г) — 6 грн.; **іпомея** блакитна (1,5 г) та суміш (2 г) — по 6 грн.; **дельфініум** (0,6 г) — 6 грн.; годеція махрова (0,6 г) — 6 грн.; **гіпсофіла** біла та рожева (1 г) — 6 грн.; **гіпсофіла багаторічна** (1 г) — 5 грн.; **гвоздика** турецька (1 г) — 6 грн.; **аліссум** білий (0,5 г) — 5 грн.; бальзамін садовий махровий (1 г) — 5 грн.; **календула** махрова великоквіткова (2 г) — 5 грн.; **люпин** Галерея рожевий (0,2 г) — 5 грн.; **горошок** духмяний суміш (3,5 г) — 6 грн.; **сонях** декоративний махровий повний (2 г) — 6 грн.; **наперстянка** суміш (0,4 г) — 6 грн.; **хризантема** кариіната трикольорова (1,5 г) — 6 грн.; **волошка** садова великоквіткова, суміш (1 г) — 6 грн.; **лаванда** — 6 грн.

КІМНАТНІ РОСЛИНИ: **гербера** — 13 грн.; **аспарагус** пір'їстий Plumosus (0,5 г) — 6 грн.; **бальзамін** кімнатний (1 г) — 6 грн.; **кактуси**, суміш (0,2 г) — 6 грн.; **пасифлора** (0,4 г) — 6 грн.; **стреліція** — 13 грн.; колеус (0,25 г) — 6 грн.

ОВОЧІ: **перець** солодкий **Ріг Бика**, ранній (1,5 г) — 6 грн.; **Квадрат Асті**, жовтий та червоний (1,5 г) — 6 грн.; Бел Бой F_1,червоний великий (0,23 г) — 13 грн.; Голда F_1, жовтий великий (0,23 г) — 13 грн.; **помідори** низькорослі **Сан Марцано**, сливка рання (2 г) — 5 грн,; високорослі **Сан Марцано**, довга сливка (1 г) — 5 грн.; великі круглі для їжі та переробки **Сан П`етро** (2 г) — 5 грн.; **Рома V/F**, велика сливка, гарна для консервації (2 г) — 5 грн.; **Волове Серце** (1,2 г) — 5 грн.; **Зимове Гроно** гроноподібні, зимові, округла сливка, плоди однакового розміру, гарно зберігаються (1,5 г) — 5 грн.; **Кемпбел 30** — низькорослі для переробки (2,2 г) — 5 грн.; **Кемпбел 31**, низькі, плоди однорідні, високої товарної якості, лежкі (2,2 г) — 5 грн.; **огірки Паркер**, тепличний, ранній (3,5 г) — 5 грн.; **Білий**, білого кольору (3 г) — 5 грн.; **Паризький** корнішон (3,5 г) — 6 грн.; Піонер F_1 універсальний (40 нас.) — 13 грн.; **кавун** надранній **Цукристий Малюк** (3 г) — 6 грн.; **Крімсон Світ**, ранній (1 г) — 4 грн.; диня типу Супер Стар, середньорання (4 г) — 6 грн.; Канталупо, рання, м'якуш помаранчевий (4 г) — 6 грн.; **Супермаркет** F_1 надрання (0,4 г) — 13 грн.; **кабачки** Смугастий італійський кущовий 18—20 см, середньоранній (7 г) — 6 грн.; **Зелений Міланський**, кущовий 16—18 см, ранній (7 г) — 6 грн.; **салати** латук кучерявий, надранній (9 г) — 5 грн.; **головчастий** Тріумф літа (6,5 г) — 5 грн.; ромен **Орлані** салатовий, ранній (6 г) — 5 грн.; **цибуля** Червнева біла, рання (4 г) — 5 грн.; біла Серпнева, велика, кругла, пізня (3,5 г) — 5 грн.; біла Травнева, рання (4 г) — 5 грн.; **Пармська** золотиста, велика, кругла, пізня (4 г) — 6 грн.; золотиста **Денсіті** 2, рання (4 г) — 5 грн.; **Техас Грано** 502 золотиста, кругла, типу Грандина, рання (3 г) — 5 грн.; Дантона F_1, середня (1 г) — 3 грн.; Тамара F_1, пізня, для зберігання (1 г) — 4 грн.; **капуста білоголова** Стон Хед F_1, рання, 75 днів, (0,6 г) — 13 грн.; Голден Акр, надрання, 55 днів, (5 г) — 5 грн.; Серце буйвола, середня, (5 г) — 5 грн.; **червоноголова** Кабеца Негра, середня, 90-100 днів, (5 г) — 5 грн.; **капуста цвітна** Палла ді Неве, рання 80—85 днів, сніжно-біла (2 г) — 6 грн.; Джесі, рання 90—95 днів, біла (2 г) — 6 грн.; Неаполітанський гігант, пізня, 110—120 днів, сніжно-біла (2 г) — 6 грн.; Гудман, рання (20 шт.) — 3 грн.; **морква** Нанте 2, рання, 18—19 см (7 г) — 5 грн.; Берлікумер, пізня, 21—22 см (7 г) — 5 грн.; Флакко 2, пізня, 22—24 см (7 г) — 5 грн.; Наша F_1, надрання, 16—20 см (3 г) —13 грн,; Скарла, пізня (3 г) — 4 грн.; **баклажани** Чорна Красуня, ранній (2,5 г) — 6 грн.; Сфумата ді Роса, округлий, біло-рожевого кольору, середньоранній (2,2 г) — 6 грн.; **гарбуз** Центнер, круглий помаранчевий, 15—20 кг (4,5 г) — 5 грн.,

Газонні трави: "Королівський сад" — суміш низькорослих високоякісних холодо- та посухостійких трав, росте повільно, 100 г — 6 грн.; "Смерканок" — трава для затінку, 100 г — 6 грн.; "Спортивне змагання" — зносостійка трава, 100 г — 6 грн.; "Спортклуб" — трава для спорту, 100 г — 6 грн.; "Англійський газон" — травосуміш для саду, 100 г — 7 грн., конюшина дрібнолистова, газонна, 100 г — 14 грн.; мітлиця пагононосна 100 г — 14 грн. Можливе формування в більших упаковках.

НАБОРИ НАСІННЯ КВІТІВ ТА ОВОЧІВ:

айстр на зріз (10 сортів) — 8 грн.; **голчастих айстр** (10 сортів) — 8 грн.; **півонієподібних та трубчастих айстр** для зрізу (10 сортів) — 8 грн.;

НАБОРИ: багаторічників із колекції ботсаду (20 найменувань) — 20 грн.; насіння квітів для дітей (швидко та добре проростає) —7 грн.; "Альпійська гірка" — 10 грн.; сухоцвітів та декоративних трав —15 грн.; декоративних трав — 12 грн.; дворічників та багаторічників (10 найменувань) — 8 грн.; квітів для балконів, вікон, терас (10 шт.) — 8 грн.; квітів для рабаток (низькорослих та сланких, 10 шт.) — 8 грн.; однорічників для букетів та на зріз (10 найменувань) — 8 грн.; квітів (20 найменувань) — 15 грн.

Набір городника — 10 грн.

Набір овочів та квітів (10 овочів та 10 квітів) — 15 грн.;

Стимулятори росту Емістим С (універсальний), Івін (овочі, квіти), Потейтін (картопля) — по 6 грн.

ЧАРКОР — регулятор росту для укорінення живців, рослин — 6 грн.

Добрива для зимового підживлення кімнатних квітів, рослин, розсади (15 г) — 2 грн.

Набори бородатих ірисів 5 шт. (2 голубих, 2 жовтих, 1 фіолетовий), висилаємо навесні при плюсових температурах, замовлення надсилати окремо. Ціна — 10 грн.

Дітки гладіолусів (100—120 шт.) — 4 грн.

УМОВИ ПЕРЕСИЛКИ. Для оформлення замовлення необхідно написати потрібні вам набори , перелік насіння, книги, збірники або добірки журналів. Витрати за пересилку фіксовані залежно від вартості замовлення. Розрахунки зроблені згідно з державними поштовими розцінками. Якщо вартість замовлення становить від 5 до 10 грн., то вартість пересилки +6 грн.; 11—15 грн. + 6,50 грн.; 16—20 грн.+ 7 грн.; 21—35 грн. + 9 грн.; 35—50 грн. + 11 грн.; 51—60 грн. + 15 грн.; 61—80 грн. + 20 грн.; 80—100 грн. + 25 грн. Гроші наперед і в конвертах не висилайте. Чітко пишіть повну адресу з новим індексом, ім'я, по батькові. Замовлення надсилайте за адресою: п/с 208, м. Київ – 2, 02002

Пропоную ...

...великоквіткові айстри — до 20 см у діаметрі; дрібноквіткові японської селекції, карликові, стійкі до опадів.

Ліна Горб,
п/с 59, м. Гадяч, Полтавська обл., 37300

...велику надранню ромашку, голландські лілії, цибулини гладіолусів.

С.П. Крищенко,
бул. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...нові сорти гладіолусів, голландські сорти лілій, велика надрання ромашка.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна,14, м. Чернігів, 14034

...насіння овочів і квітів голландської, французької, німецької, вітчизняної селекції у європакеті. Спанбонд, інше. Конверт з однією маркою — 1 каталог, з двома — 2 каталоги.

А/с 87, м. Київ, 03170

...саджанці елітних сортів великоплідної садової суниці (світової селекції). Конверт — каталог.

Б.М. Масленко,
пр. Комунальний, 3, м. Кіровоград, 25018

...гладіолуси (40 сортів), глоксинії, лілії, троянди, бегонії, ісмена.

А/с 486 В, м. Київ, 01001,
тел. 8 (066) 211-88-71

...саджанці троянд найсучасніших сортів. Плетисті, ландшафтні, ґрунтопокривні, чайногібридні, хвойні, плодові культури.

вул. Високогірна, 14, м. Дніпропетровськ, 49048,
тел. 8 (056) 791-34-82; 8 (0562) 98-10-84

...продам сіянці шипшини.

8 (097) 181-99-20

...недорого насіння високоврожайних помідорів, солодкого перцю, огірків, гарбузів, картоплі. Конверт — каталог.

Р.В. Бойчук,
с. Локітка, Тлумацький р-н,
Івано-Франківська обл., 78000

...саджанці — поштою. Виноград, актинідію, жимолость, гумі, малину, аґрус та ін. Декоративні рослини. Каталог у підписаному вами конверті.

Олександр Федорович Дейцев,
вул. Жовтнева, 137, с. Садки, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39625, тел. 8 (0536) 79-42-10,
8 (066) 222-01-77

...садибу: хата, літня кухня, 2 погреби, свердловина, 30 соток.

В.Г. Пупій,
с. Друцьке, Чернігівський р-н, Чернігівська обл.,
тел. 8 (046) 268-54-47

...великий вибір декоративних та плодово-ягідних рослин для сучасного озеленення будинку (магнолії, рододендрони, клематиси, гортензії, актинідії, гумі та багато ін.). Ціни доступні. Гурт, роздріб. Конверт — каталог.

М.Р. Бережнюк,
вул. Дорошенка, 7, смт Гніздичів, Жидачівський р-н,
Львівська обл., 81740,
тел. 8 (03239) 48-101, моб. 8 (067) 918-74-74

...найбільша колекція найдешевшого насіння овочів в Україні: помідори (500), перець (150), баклажани (35), фізаліс (5), тютюн (10), соя (5), огірки (30); а також кімнатні: помідори (20), перець (25), огірки (7) та багато іншого. Реалізація цілий рік, кожного сезону новинки. Каталог та пакет насіння безкоштовно — у вашому конверті з марками на 85 коп.

М.В. Семикопний,
с. Нова Басань, Бобровицький р-н,
Чернігівська обл., 17461

...нові сорти саджанців троянд на зріз і для озеленення з відкритою та закритою кореневою системою. Запрошуємо до співпраці зацікавлених підприємців.

Ю.І. Дутчак,
с. Стрілецький Кут, Кіцманський р-н, Чернівецька обл.,
тел. 8 (067) 372-47-37, 8 (067) 372-47-27, 8 (03736) 57-022

...біоінтенсивне + безполивне + суперприбуткове овочівництво та сорти.

М.П. Курінний,
вул. Суворова, 49, смт Високопілля, Херсонська обл.,
74000

...іриси, багаторічники. Конверт — каталог.

В.В. Беневельська,
вул. Малишка, 31, кв. 15, м. Київ, 02192

...живці хризантем наднової городньо-горщикової групи голландської селекції кулеподібної форми та корейської дрібноквіткової. Конверт — каталог.

Н.М. Кутова,
вул. Леніна, 67, с. Колонщина, Макарівський р-н,
Київська обл., 04032

...гладіолуси, суниці, саджанці, живці. Конверт — каталог.

Наталія Селина,
с. Габронці, Диканський р-н, Полтавська обл., 38541,
тел. 8 (067) 386-93-19

...іриси, лілійники, хризантеми, гладіолуси.

Дробязко,
вул. Училищна, 17, м. Богуслав, Київська обл., 09700

...жоржини. Конверт — каталог.

В.Ф. Федорів,
с. Братківці, Тисменицький р-н,
Івано-Франківська обл., 77462

...найкращі сорти суниці, малини, яблунь та груш, підщепа для яблуні (М9-Т337, ММ106), груші (ВА-29, ІС-2-10, Айва Адамса). Конверт — кольоровий каталог безкоштовно.

В.В. Колесник,
вул. Молодіжна, 19, м. Ульяновка,
Кіровоградська обл., 26400,
8 (05259), 2-13-94, моб. 8 (067) 911-92-16

...саджанці, чубуки комплексностійких сортів винограду. Найкращі сорти малини. Конверт — каталог.

Тамара Онищенко,
вул. Санітарна, 19, м. Запоріжжя, 69118,
тел. 8 (0612) 96-67-56

...молодняк в'єтнамських свиней.

Одеса, тел. 8 (048) 2-750-97-49

...корейських свиней крупної породи.

Тел. 8 (04463) 2-21-95

...надрання великоквіткова біла ромашка.

Т.І. Коваленко,
вул. Конотопська, 55, м. Ромни, 42005

...корейські травоїдні вислочеревні поросята.

Тел. 8 (04497) 99-672 дом., моб. 8 (050) 383-79-15

...племінний молодняк в'єтнамських міні-свиней, вага до 130 кг.

м. Первомайськ, Миколаївська обл.,
тел. 8 (05161) 59-3-33

...недорого великоквіткові гофровані гладіолуси (60), картоплю (20), угорські гуси.

М. Косович,
вул. С. Стрільців, 30, м. Заболотів,
Івано-Франківська обл., 78315

...садивну картоплю 60 сортів світової селекції, вирощених на півночі України. Посилки від 6 кг. Безкоштовний каталог у вашому конверті.

Костянтин Юрійович Давидовський,
пр-кт Корольова, 2-в, кв. 64, м. Київ-134, 03134,
тел. 8 (044) 402-58-00, 8 (066) 212-99-70

Пропоную ...

...красивоквітуючі, декоративнолистяні, ліаноподібні, діжкові кімнатні рослини, пеларгонії, фуксії, садові ліани та кущі, багаторічна статице.

Ірина Ярославівна Буряк,
вул. Шкільна, 21-а, м. Жидачів, Львівська обл., 81700

...бульбоцибулини гофрованих і супергофрованих сортів гладіолусів на зріз. Конверт — каталог.

Л.В.Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...агроном-виноградар пропонує саджанці, чубуки комплексностійких сортів. Конверт — каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. 8 (0612) 67-49-53, моб. 8 (066) 772-58-89

...найкращі сорти картоплі. Бульби найвищих репродукцій. Консультації.

О.П. Юренко,
вул. Артема, 1, с. Диканька, Полтавська обл., 38500, тел. 8 (05351) 9-16-97

...нові перлини селекції, а також відібрані за 20 років випробувань лише найурожайніші, стійкі до хвороб, надранні сорти помідорів, огірків, кавунів, капусти та багатьох інших традиційних і рідкісних овочів та квітів.

А/с 78, м. Київ, 02154

...найкращі, найсучасніші сорти для вигонки та зрізу — гладіолуси і лілії ОТ, ЛО, ЛА та Орієнтальні гібриди. Вкорінені живці всіх груп хризантем на зріз, а також "мультифлора" (квітуча куля) від фірми "Брандкамр" (Німеччина).

Петро Володимирович Маклюк,
ІІ пр. Калініна, 3, м. Городня, Чернігівська обл., 15100, тел. 8 (04645) 2-40-78

...Вишлю безкоштовно каталоги сортів винограду і літератури. Заадресований конверт.

Є.А.Ключиков
вул.Мала, 3/289, м. Запоріжжя — 6, 69006

...перець Бел Гой і К°, Колокол, Богатир та ін., чуфу, люфу, момордику, лагенарію (7 сортів), кавбуз, кавбудек, диньбуз, гарбуздиню, канталупу, скорцонеру, сою, сориз, вігну, маш, цибулю широколисту, багатоярусну; жминду, гумі, ігру, йошту, барбарис, айву А, В, Я, вишнечеремху, помідори: ранні, суперранні, ліаноподібні, гігантські — стійкі до фітофтори. Каталог — 500 найменувань.

В.П. Ярмольчук,
вул. Франка, 3, смт Рафалівка, Рівненська обл., 34371

...найдешевші ціни на насіння помідорів (100), солодкого перцю (21), огірків (6), баклажанів; насіннєвої картоплі (43); амаранту, гірчиці; саджанці великоплідної і високоврожайної смородини (25), порічок (7), аґрусу (9), малини (5), великоквіткові сорти канни (6).

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...саджанці чайногібридних і плетистих троянд світової селекції. Висилаю каталог та умови у заадресованому вами конверті.

Віталій Миколайович Каньовський,
вул. Трояндова, 29, м. Кугаївці, Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632, тел. 8 (03859) 9-86-19

...систему крапельного зрошення, комплект (сотка і більше).

Тел. 8 (050) 923-32-97

...саджанці та насіння звичайних, нових, рідкісних культур і квітів з власної колекції, понад 800 найменувань. Конверт з марками на одну гривню — об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. М.Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...набір насіння помідорів Де-Барао безкоштовно у вашому конверті.

Юрій Володимирович Жахалов,
с. Новопрокопівка, Токмацький р-н, вул. Огородна, 8, Запорізька обл., 71721

...ділова пропозиція від техногрупи "Раббакс текнолоджі"! Високоприбутковий домашній бізнес для міста і села. Напрямок діяльності — впровадження нестандартної технології — винаходу в новій сільськогосподарській галузі. Вихід продукції — кожних 50 днів. Мінімум потрібної площі — 10 кв. м. Реальний прибуток — від 28500 грн. за 15-місячний виробничий цикл. Співпраця: організаційна підтримка, збут. "Бізнес-пакет" по темі — поштою. Для відповіді вкладіть конверт із з/а.

П/с "Техноком-ДГ", вул. Незалежності, смт Стара Вижівка, Волинська обл., 44400

...цибулини лілій: ЛА-гібриди, ОТ-гібриди, Орієнтальні, Азіатські, Лонгифлорум на весну і охолоджені протягом усього року. Конверт — каталог.

Л.В.Петрусенко-Касьянова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Волинська обл., 45070

...конструкції міні-тракторів (7 моделей) — 15 грн. і безкоштовно каталог порад.

А/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...насіння овочевих і лікарських рослин: помідори (140), китайські огірки (4), розторопша, синюха та ін., картопля (25). Конверт — каталог.

О.А. Горбач,
вул. Гагаріна,18, м. Сарни, Рівненська обл., 34503

...вибір жоржин, гладіолусів, ірисів, лілійників, лілій, хризантем, тюльпанів, багаторічників. Конверт — каталог.

М.В. Колісниченко,
вул. Легейди, с. Великі Сорочинці, Миргородський р-н, Полтавська обл., 37645

...шиншили дорослі і молодняк.

А/с 3, смт Голованівськ, Кіровоградська обл., 26500, тел. 8 (050) 98-205-90

...накладною платою колекційні набори цибулин і дітки гофрованих гладіолусів. Конверт — умови.

В.В. Трепачка,
вул. Нагірна, 29, смт Талалаївка, Чернігівська обл., 17200

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, дрібноцибулинні.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...щорічно оновлювана колекція найкращих великоплідних сортів суниць (понад 100), аґрусу (23), малини (30), смородини (51). Опт, роздріб, поштою.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19611, тел. 8 (050) 962-04-18, 8 (050) 183-03-47

...цибулини гладіолусів, тюльпанів, лілій, клематисів. Низькі ціни, безкоштовні консультації, каталог у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 33, м. Кременчук-8, Полтавська обл., 39608, тел. 8 (05366) 68-951

...міцелій грибів: боровика, кільцьовика, шиї-таке, печериці, гливи, опеньків, маслюків, барана. Садивну картоплю, плоскоріз Фокіна, корейське дерево, золотий вус, банан, сенполії, кімнатні, вічнозелені. Літературу.

Борис Олександрович Карпич,
п/с 32, м. Харків, 61052

...саджанці красивоквітуючих, вічнозелених, декоративнолистяних, хвойних, ґрунтопокривних, плодових (хурма, гранат, актинідія та ін.), екзотичні, оранжерейні. Троянди, канни, іриси, лілійники, гладіолуси. Для басейнів: німфеї, рогіз, аїр та ін.

С.В. Тимофєєва,
вул. Вечірня, 11, м. Севастополь, 99018

Пропоную ...

...саджанці суниці української та зарубіжної селекції. Дешево. Післяплата. Конверт — каталог.

Ніна Петрівна Вітковська,
с. Левків, Житомирський р-н, Житомирська обл., 12405,
тел. 8 (0412) 49-13-72

...молодняк племінних в'єтнамських свиней.

О.Г. Яковлева,
вул. Оборонна, 85, с. Прилиманське,
Овідіопольський р-н, Одеська обл., 67820,
тел. 8 (067) 739-44-65, 8 (048) 514-22-50

...шиншили, літературу з розведення шиншил.

А/с 5, м. Ульяновка, Кіровоградська обл., 26400

...насіння та саджанці багаторічних тіневитривалих квітів. Недорого. Конверт — каталог.

Г.П. Тимофій,
с. Нижній Березів, Косівський р-н,
Івано-Франківська обл., 78615

...картоплю вітчизняних і зарубіжних сортів: Багряна, Беллароза, Спринт, Скарб. Суниці: Гігант Джорней, Біг-Бой, Русанівка. Смородина: Аметист, Екзотика, Черneча. Конверт — каталог.

Станіслав Антонович Кусторовський,
вул. К. Маркса, 24, кв. 21, м. Шепетівка,
Хмельницька обл., 30400, тел. 8 (03840) 54-55-9

...саджанці і чубуки новітніх комплексностійких сортів винограду, смородини, аґрусу, малини.

Володимир Аполлінарійович Шпак,
вул. 60 років Жовтня, 55-А, м. Карлівка,
Полтавська обл., 39500

...картоплю нових і суперновітніх сортів України та зарубіжжя: Бонус, Опал, Ароза, Міранда, Мальва, Билина, Левада, Мрія, Рокко та ін. (50). Саджанці ягідних (нові та найкращі сорти малини, смородини, суниці (60).

Олександр Андрійович Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500,
тел. 8 (066) 712-06-90

...молодняк в'єтнамських поросят.

Тел. 8 (067) 735-93-17

...жоржини, гладіолуси, багаторічники. Конверт — каталог.

Надія Павлівна Коноваленко,
вул. Балукова, 5, кв. 71, м. Вишневе, Київська обл., 08133

...саджанці великоплідної суниці (20): Гігантелла, Лорд, Кент, Хоней, Дукат, Кардинал (шпалерна); смородини (40): Київська сюїта, Чорний Лебідь, Титанія, Космічна; великоплідної малини (20): Таруса, Арбат, Краса Росії, Гордість Росії, Бабине літо; малини чорноплідної Кумберленд, великоплідних порічок, аґрусу, йошти, ожини Агавам, Тайбері; насіння шпинату Утеуша, перцю Бел Гой, болгарського перцю, кабачків. Конверт — каталог.

Дмитро Куликов,
вул. Б. Хмельницького, 12, кв. 5, м. Калуш,
Івано-Франківська обл., 77303, тел. 8 (03472) 2-05-60

...в'єтнамські свині.

м. Київ, тел. (067) 90-89-126

...насіння, живці, саджанці: ірги, кизилу, гранату, ківі, гвоздики, гортензії, калини, безвусої суниці, безколючкової ожини, жовто- і чорноплідної малини, біло-, червоно- і чорноплідної смородини.

Олег Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин,
Вінницька обл., 22100

...суниці, малину, аґрус, ожину, ромашки, канни, іриси, лікарські рослини.

Г.С. Федорова,
вул. Осипенко, 53, м. Запоріжжя, 69027

...АФ "Примула" пропонує насіння овочів та квітів.

А/с 111, м. Київ, 02125;
вул. Краківська, 11, м. Київ, 02100

...насіння помідорів, перцю, баклажанів, огірків; саджанці смородини, гладіолуси, канни Америка, А. Вендгаузен, Ай-Петрі, В. Порітцер, Салют Перемоги, Кримські зорі (8) та ін. Сучасний сортимент. Каталоги + пакет насіння — безкоштовні. Ваш конверт.

Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...супервисоковрожайні сорти картоплі Беллароза, Бернадет та інші. Суниці дуже ранні: Ольвія, Зефіридр, великоягідні Чомора Карусі, Гігант Джорней та інші, які плодоносять до заморозків, Королева Єлизавета, Чудо Лихоносова та інші.

Анатолій Михайлович Попов,
вул. Святошинська, 40-В, кв. 8, м. Вишневе,
Київська обл., 08132

...іриси, лілійники, гіацинти, тюльпани, нарциси, крокуси. Каталог вишлю у вашому підписаному конверті з маркою.

З.К. Глуменко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка, Фастівський р-н,
Київська обл., 08550

...іриси бородаті (200 сортів), півонії (30 сортів).

Микола Іванович Музичук,
с. Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434

...рододендрони, магнолії, півонії деревоподібні, гінкго, чорницю деревоподібну, гліцинію, будлеї, орхідеї, декоративні трави та багато іншого, якісно, недорого, своєчасно. Конверт із зворотною адресою — каталог.

Марія Іванівна Теребич,
с. Хоросниця, Мостиський р-н, Львівська обл., 81331,
тел. 8 (050) 981-68-09

...250 видів рідкісних рослин для відкритого ґрунту. Конверт — каталог.

Ярослав Дмитрович Гандзій,
смт Гніздичів, Жидачівський р-н,
Львівська обл., 81740, тел. 8 (067) 926-19-48

...гуртом та вроздріб широкий асортимент плодово-ягідних та декоративних культур у контейнерах — на місці, з відкритою кореневою системою — поштою. Троянди, клематиси, каприфоль, суниці та багато іншого. Ціни доступні, існують знижки. Висилаємо каталог у заадресованому вами конверті.

Тетяна та Андрій Левицькі,
вул. Корольова, 56-в, м. Вінниця, 21008,
тел. 8 (0432) 43-70-11

...чубуки, саджанці комплексностійких, великоплідних, врожайних сортів винограду нової і найновішої селекції. Великоплідні, врожайні сорти суниці. Ваш конверт — прайс-листи з сортами.

Ольга Вікторівна Пояреля,
пр. Дзержинського, 32, м. Донецьк, 83014,
тел. 8 (0622) 97-18-57

...кращі сорти гладіолусів на зріз.

Євген Скобля,
вул. Милятинського, 3-а, кв. 1, м. Львів, 79024

...жоржини на зріз, багаторічники, монтбреції. Конверт — каталог.

Ярослава Михайлівна Тиркус,
вул. Бакінська, 25/1, м. Львів, 79022

...лілії, тюльпани, багаторічники, сенполії.

Є.П. Яшкова,
пров. 2-й Овражний, 39, м. Рені, Одеська обл., 68800

...корейські травоїдні свині. Чорні.

Чернігівська обл.,
тел. 8 (04634) 2-25-84, 8 (067) 477-84-68

Пропоную ...

...молодняк в'єтнамських свиней та мангалів.
м. Вінниця, тел. 8(0432) 59-47-12, 62-02-46, моб. 8(067) 901-73-22

... недорого насіння помідорів (80), суниці, смородини. Конверт — каталог.
Валентина Іванівна Білоус,
с. Лабушне, Кодимський р-н, Одеська обл., 66033

...жоржини (30 сортів), ромашку великоквіткову.
І.І. Чорна,
вул. Партизанська, 50, м. Котовськ, Одеська обл., 66300, тел. 8 (262) 2-75-19, моб. 8 (066) 780-18-38

...насіння вагове та пакетоване — 800 видів. Міні- та максі-пакети (10, 20, 30, 50 грам). Металеві банки. Продаємо яскраві пакети для насіння — 650 видів. Золотисті фольговані профпакети-новинки, айстри — 100 сортів, у т. ч. імпортні та російські із серії "Російський розмір" (діаметр до 18 см). Замовимо вирощування насіння помідорів, огірків, перцю та ін. Для каталогів: великий конверт з марками на 1 гривню.
91040, Луганськ-40, а/с 12 "Геліос",
тел./факс 8 (0642) 46-63-01, 46-82-91,
Київ: тел./факс (044) 486-89-29, 452-23-28,
Ліцензія АА668879 від 20.11.03 р.

...найдешевше насіння в Україні. Широкий вибір добірних помідорів, перцю різного кольору, форми, розміру і призначення. Конверт — каталог. Пакет насіння безкоштовно.
Лідія Василівна Смирнова,
с. Пронозівка, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39040

...агроном перешле поштою саджанці горіха "Фундук", великоплідного неукривного винограду. Конверт — каталог.
Микола Юхимович Пічний,
вул. Оріхова, 45, м. Кіровоград, 25019

...жоржини. Конверт — каталог.
О.М. Бутко,
вул. Б. Хмельницького, 129-а, с. Красноріченське, Кремінський р-н, Луганська обл., 92915

...молодняк в'єтнамських поросят.
Київська обл., тел. 8 (067) 747-33-70

...молодняк в'єтнамських свиней.
Тел. 8 (05656) 97-0-77, 8 (066) 145-35-49

...поросята корейської травоїдної свині.
Вінницька обл., тел. 8 (04344) 41234

... племінний молодняк чистопорідних в'єтнамських свиней, а також дорослі свиноматки, добові курчата, молодняк порід: кохінхін чорний, голубий, брама куріпчаста, золотиста, світла, темна; орпінгтон різних окрасів, юрловські голосисті, орловські ситцеві, фавероль (лососева), нью-джерсі.
С.М. Гезун,
вул. Шевченка, 162-а, с. Родниківка, Уманський р-н, Черкаська обл., 20300, тел. 8 (050) 3838288

...в'єтнамські свині.
Тел. 8 (04331) 6-21-18, моб. 8 (066) 669-40-87

...в'єтнамські міні-свинки.
Антоніна Борисівна Кулик,
с. Юшки, Кагарлицький р-н, Київська обл., 09211, тел. 8 (066) 750-38-86, 8 (066) 760-19-49

...чубуки і саджанці винограду понад 70 сортів. Конверт — каталог.
Віктор Іванович Пришляк,
вул. Скоробрехи, 5, смт Маньківка, Черкаська обл., тел. 8 (04748) 6-12-07

...30 сортів гіацинтів, крокуси, нарциси, іриси, лілейники. Конверт — каталог.
В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

ВІТАЄМО ПЕРЕМОЖЦІВ!

10 січня 2006 р. у черговий раз відбувся розіграш лотереї "Передплата-2006" за талонами, надрукованими у "ДСГ" № 10 за 2005 р.

У лотереї взяли участь 2755 читачів, які вчасно надіслали талон до редакції. Високоякісне насіння овочевих культур та добірку цікавої і корисної літератури від редакції журналу "Дім, сад, город" одержать такі читачі:

1. **Бондаренко Лідія Ксенофонтівна,** м. Гола Пристань Херсонської обл.
2. **Вилупко Василь Сергійович,** с. Котельва Полтавської обл.
3. **Вітко Петро Семенович,** смт Озерне Житомирської обл.
4. **Воловник Ганна Павлівна,** смт Козова Тернопільської обл.
5. **Гавель Олена Іллівна,** с. Ощів Волинської обл.
6. **Глущук Наталія Володимирівна,** м. Харків.
7. **Гофман Бено Маркусович,** с. Карапчів Чернівецької обл.
8. **Гресь Василь Миколайович,** с. Глодоси Кіровоградської обл.
9. **Гусаренко Григорій Іванович,** м. Ромни Сумської обл.
10. **Давидовський Володимир Євгенійович,** с. Бовдури Львівської обл.
11. **Дерень Марія Петрівна,** с. Дерев'янки Вінницької обл.
12. **Желєзна Тамара Василівна,** с. Тулушка Сумської обл.
13. **Жмудь Олексій Йосипович,** м. Могилів-Подільський Вінницької обл.
14. **Іваніца Микола Олексійович,** м. Одеса
15. **Іванюк Василь Онуфрійович,** с. Микитинці Івано-Франківської обл.
16. **Івасик Галина Макарівна,** с. Насташка Київської обл.
17. **Ільков Василь Гордійович,** м. Київ.
18. **Капак Юрій Васильович,** с. Андрійківці Хмельницької обл.
19. **Карпенко Станіслав Олександрович,** с. Іванівка Київської обл.
20. **Коваленко Анатолій Васильович,** с. Багате Дніпропетровської обл.
21. **Кононенко Лідія Василівна,** с. Григорівка Запорізької обл.
22. **Костюнин Анатолій Федорович,** м. Нова Каховка Херсонської обл.
23. **Кулик Ярослав Павлович,** м. Дубно Рівненської обл.
24. **Лисак Тамара Миколаївна,** м. Івано-Франківськ.
25. **Литовка Павло Григорович,** с. Дробишеве Донецької обл.
26. **Мерверіцина Людмила Миколаївна,** с. Тарасенкове Полтавської обл.
27. **Микитенко Михайло Пилипович,** с. Радичі Житомирської обл.
28. **Науменко Галина Іванівна,** с. Довгеньке Черкаської обл.
29. **Негрей Людмила Макарівна,** м. Рубіжне Луганської обл.
30. **Овчарова Ніна Олексіївна,** с. Перемога Харківської обл.
31. **Охрит Любов Василівна,** с. Волиця Львівської обл.
32. **Панімаш Олексій Васильович,** смт Драбів Черкаської обл.
33. **Петрова Тамара Михайлівна,** м. Лисичанськ Луганської обл.
34. **Пліс Геннадій Васильович,** м. Миколаїв.
35. **Полницька Ніна Іванівна,** м. Жданівка Донецької обл.
36. **Попружко Валентина Олексіївна,** с. Козляничі Чернігівської обл.
37. **Серотюк Василина Миколаївна,** с. Дорошівці Чернівецької обл.
38. **Слив'як Надія Анатоліївна,** с. Дарахів Тернопільської обл.
39. **Титаренко Борис Миколайович,** смт Оржиця Полтавської обл.
40. **Тищук Андрій Опанасович,** с. Турія Волинської обл.
41. **Фурман Петро Михайлович,** с. Нересниця Закарпатської обл.
42. **Фуртат Анатолій Антонович,** смт Талалаївка Чернігівської обл.
43. **Чепак Любов Василівна,** с. Баркасове Закарпатської обл.
44. **Чечелюк Наталія Василівна,** с. Вишневе Рівненської обл.
45. **Чуприй Надія Олександрівна,** с. Новий Стародуб Кіровоградської обл.
46. **Шамаєв Петро Петрович,** смт Куйбишеве Запорізької обл.
47. **Шатоха Людмила Володимирівна,** м. Синельникове Дніпропетровської обл.
48. **Шкуратова Ольга Василівна,** м.Березівка Одеської обл.
49. **Юрченко Анатолій Євстратійович,** м. Первомайськ Миколаївської обл.
50. **Яловий Василь Антонович,** с. Білогородка Хмельницької обл.

ПЕРСИК НА СТІЙКИХ ШТАМБОУТВОРЮВАЧАХ

Персик, нарівні з черешнею та абрикосом, належить до плодових культур, у яких пошкодження взимку штамбів дерев та розвилок основних гілок є частим явищем. Відбувається це внаслідок різких перепадів температур після відлиг взимку чи рано навесні.

І як уже не раз підтверджено — різницею температури не в повітрі, а саме на рівні снігового покриву. Тут вона на 5—7°С нижча, і особливо нищівна. Тому вирощування персика на стійких штамбота скелетоутворювачах дає можливість уникнути впливу небажаних факторів час прояву, силу та специфіку яких спрогнозувати, на жаль, не можливо.

В якості штамбоутворювача надійним зокрема є використання молодих дерев сливи сорту Угорка донецька (але не Угорка донецька рання!). Кращий варіант — це садіння на постійне місце однорічних саджанців сливи з перещепленням їх персиком через 1—2 роки, коли на висоті 90—120 см штамб та гілки матимуть товщину 10—12 мм і більше. Найрезультативнішим методом "облагороджування" сливи є вічкування (окулірування), і не одним, а 3—4 вічками, для "гарантії". Можливе ранньовесняне щеплення живцем методом поліпшеного копулювання, однак персик його "важко переносить" (потрібен захист від висихання живця).

Дерева персика на штамбоутворювачах почуваються чудово. Білою фарбою позначені місця щеплення.

Заокулірувані гілки чи штамб сливи навесні вкорочують над живими бруньками персика, внаслідок чого починається інтенсивне наростання крони. Кращими в даному випадку є формування веретеноподібної крони, яка прискорює вступ у плодоношення.

В.В. Павлюк,
кандидат сільськогосподарських наук

ЯК САДИТИ

ПОРАДИ СПЕЦІАЛІСТА

Наближається час весняного садіння плодових дерев на дачних, присадибних ділянках, у фермерських господарствах. Заздалегідь треба подбати про сортовий склад саджанців. Він має бути зимостійкий, слаборослий, стійкий до хвороб.

Для яблук це такі сорти: Флоріна, Ліберті, Прима, Пріам, Гала – імунні до хвороб, борошнистої роси, парші; зимостійкі — Айдаред, Аскольда, Мелба, Ренет Симиренка, Катерина. Крім того, саджанці мають бути на карликових та напівкарликових підщепах: М9, 62-396, 54-118, ММ106, що забезпечує ущільненість насаджень на одиниці площі та отримання більшого врожаю.

Кращими на даний час є такі сорти груші: Етюд, Смерічка, Стрийська, Ніколай Крюгер, Доктор Люціус, Конференція, Яблунівська, Улюблена Клаппа. Для них бажана насіннєва підщепа, тому що з вегетативною підщепою айвою не всі сорти груші сумісні.

Висаджують рано навесні, коли ґрунт дозріє і можна виконувати земляні та посадкові роботи. На легких дерново-підзолених та супіщаних ґрунтах важливим агротехнічним прийомом є копання ям розміром 1х1х1 м, які потім заправляють у такий спосіб: на дно ями кладуть шар глини 15—20 см, а потім — суміш чорнозему з перегноєм — 80 см (тобто до поверхні ґрунту). В суміш кладуть до 500 г селітри, 1000 г суперфосфату, 500 г калійних добрив для надання стартового росту посадженим деревам.

Садити можна одно- та дворічні саджанці. Краще приживаються однорічні саджанці, які в процесі росту в саду наздоганяють дво- і трирічні дерева. На чорноземних ґрунтах викопують ями 0,5х0,5х0,5 м, заправляють її сумішшю чорнозему з перегноєм, додають мінеральні добрива з розрахунку 100 г аміачної селітри, 80 г суперфосфату, 70 г калійних на 1 яму.

Підготовка саджанців до садіння

Необхідно поновити зріз на скелетних коренях, а також привести в еквівалентне співвідношення надземну частину з кореневою системою. Якщо саджанці з кроною, то вирізують непотрібні пагони і укорочують скелетні. Якщо ж саджанці без крони, то після садіння їх зрізують на 70 см від рівня ґрунту. Місце окулірування має бути на рівні ґрунту і в жодному разі не нижче. Перед садінням кореневу систему на 2—3 години замочують у воді, а потім вмокають у сметаноподібний розчин родючої землі, до якої додають отрутохімікати для дезінфекції та захисту від шкідників. Після садіння землю навколо саджанців ущільнюють і роблять ямку для поливу. Поливають щедро, після поливу, коли всмокчеться вода, ямки мульчують, щоб зменшити випаровування.

В.М. Підгорний,
кандидат сільськогосподарських наук

ЗЛАКИ

Коли ми чуємо про злаки, то в нашій уяві перш за все постають зернові культури. Але є багато злаків, які можна віднести до квіткових рослин. Вони мають свою граціозність і витончену красу. Злаки красиві у різну пору року: навесні милують наше око смарагдовою зеленню, ніжною та шовковистою. А під час квітування гордо і незалежно розкривають свої тичинки, нитки котрих витягуються при дозріванні, утримуючи чималі пиляки, що розгойдуються на вітрі. Зачаровують вони й тоді, коли важке вусате колосся наливається бурштиновим зерном.

У КВІТНИКУ І В БУКЕТІ

Деякі злаки красиві в саду і взимку, особливо, коли торкнеться їх перша паморозь зими.

А вже коли окупують їх червоногруді снігурі в пошуках їжі (багато злаків має смачне насіння), то воістину така картина варта пензля художника.

У нас перехоплює подих від захоплення помпезними трояндами. Милуємося ми гордими стрілами гладіолусів, величаво задивлених у блакитну височінь, нас переповнює почуття ніжності, коли торкаємося оксамитових пелюсток віоли чи маргаритки, щедро дякуємо Матінці-Природі за багатоколірне розмаїття айстр...

Нас притягує яскравий колір та досконала форма. Ми прагнемо мати у своєму садку чи квітнику щось незвичайне, екзотичне, ну принаймні, щось таке, чого б не було у сусідів. Щоб гордість за себе переповнювала і лилася через вінця, мовляв, ось я зміг (чи змогла) виростити таке диво.

Ви насправді хочете дива, прагнете чогось незвичайного? Тоді не проходьте повз декоративні злаки.

Злаки в квітнику поруч з квітами створюють враження завершеності та повної гармонії. Вони ніби огранення для дорогого каменя, ніби друга скрипка в оркестрі...

Відкривши для себе злаки, я лише тоді зрозуміла, чого мені бракувало увесь цей час, котрий я присвятила квітам, які виділені в групу "сухоцвітів".

Стебло у більшості злаків порожнє або ж виповнена серцевиною соломинка. За властивість зберігати колір літа, сонця солома є цікавим, красивим і привабливим матеріалом для тих, хто захоплюється виготовленням аплікацій із соломи.

Згадайте — навіть бичок був солом'яний у нашій українській казці.

Для флористів це також цінний і цікавий матеріал. На соломинки можна насаджувати інші низькорослі рослини, квіти, щоб збільшити чи зменшити висоту, створюючи композицію в різних площинах. А золотисті соломинки хлібних злаків можуть бути самостійним елементом в аранжуванні.

Полігогон

Листки злакових трав лінійні, ланцетні. За потреби вони також можуть нести певне навантаження у флористиці. Їх можна гліцеринити, фарбувати, відбілювати, закручувати. Успішно використовують їх як основу для "гнізда", створюючи тематичні композиції на Великдень.

Ну, а суцвіття — це, взагалі, скарб для флористів, вишуканий і різноманітний.

Майже всі типи суцвіть (а їх три: колос, волоть і колосоподібна волоть або несправжній колос — султан), можна застосовувати для аранжування.

Властивість злаків не втрачати ні форми, ні кольору при засушуванні надає їм повного права виступати не лише як допоміжний матеріал, а в окремих випадках і солірувати.

Щоправда, колоски деяких злаків при висиханні розпадаються, але за їхню високу декоративність відмовитися від них аж ніяк неможливо. Їх потрібно просто закріпити лаком для волосся або спеціальними лаками для сухоцвітів.

Збирати злаки ліпше під час квітування або до нього. У цей період вони найдекоративніші, а вже пізніше, коли покуйовдить їх не один раз вітер, коли пройдуться по них дощі, вони стають, як-то кажуть, "не першої свіжості" і не викличуть у вас того захоплення і подиву, на яке претендує краса.

Плід у злаків — зернівка. Зернята у флористиці використовують рідко, хіба що оброблені від молі, у створенні оберегів.

Які ж злаки можна вирощувати в саду, в квітниках, не обтяжуючи себе зайвими клопотами?

Одним із багатьох є **зайцехвіст (Logurus)**. Стебла висотою 30 см, рідше — 50 см, притягують увагу своїми пухнастими колосоподібними китицями, схожими на заячий чи кролячий хвіст, довжиною 2—4 см. Догляд за цим однорічником простий: боротьба з бур'янами, у посуху — полив. Добре росте без добрив на пухкому, бідному і помірно вологому ґрунті. Красивий вигляд має серед монтбреції та гладіолусів, у квітниках з низькорослими однорічниками. Чудовий і стійкий доповнювач для сухих букетів.

Кортадерія Селло

Цікавим декоративним злаком є **бриза (Brisa)**. У народі її називають по-різному: зозулячі сльози, трясунка.

Сухоцвіти

Ліворуч та посередині — поліпогон гірський, праворуч — просо волосоподібне

На тонких, але доволі міцних стеблах погойдуються від найменшого подиху вітру черепитчасті колосочки, створюючи ефект видзвонюючого саду. Ця рослина для флористів ніби знахідка — її стебла з ніжними колосочками можна відбілювати, фарбувати.

Ковила (Stipa) — це рослина з мого дитинства, отого далекого босоногого і яскравого, ніби ситець, затканого найчистішими помислами, мріями, сподіваннями...

Котить крутими схилами гори Пивихи, що в селищі Градизьк Глобинського району на Полтавщині, вітер, гіркий запах полину, рідний і близький до щему в грудях запах батьківського дому і бабусиних рук, то заплітає сиву ковилу в чудернацькі коси, то розправляє її волоть і викладає в красиві гребені хвиль...

Розмножують ковилу висівом насіння в ґрунт або поділом кущів навесні. Але слід зазначити, що в ґрунт потрібно внести 2—3 кг вапна на 1 м². Торфу ковила не витримує. Зимує ця рослина без укриття.

Ліпшою для декоративних цілей вважають ковилу Лесінга (S.lessingii).

Поліпогон гірський (Polypogon monspelinsis). Красивий злак з щільною пухнастою китицею темно-жовтого кольору.

Однорічна багатостеблова рослина заввишки до 70 см. Щільні китиці довжиною 10—12 см пухнасті від довгих шовковистих остюків до 8 мм завдовжки.

Розмножується насінням, яке висівають у ґрунт у травні або в квітні на розсаду. Це чудова рослина для кам'яних гірок, міксбордерів, буде також гарним доповнювачем до букетів із живих квітів, зокрема до сухоцвітів. Легко фарбується.

Заслуговує на увагу і ***просо волосоподібне (Panicum capillare)***. Однорічник заввишки 40—60 см. Китиці з довгими, тоненькими гілочками і дрібними, близько 2 мм завдовжки, колосочками. До ґрунту невибагливий. Вирощується, як звичайне просо. Букетам і композиціям надає легкості, об'ємності і таємничості.

А за великого бажання можна мати і королеву серед злаків — першу красуню ***кортадерію Селло (Cortaderia sellona)***. Ця багаторічна декоративна рослина заввишки 1,5—2 м надасть вашому саду елегантності і екзотичної розкоші своїми красиво вигнутими сірувато-зеленими вузькими листками і широким розкішним півметровим пухнастим пір'ям білого і рожевого кольорів.

Звісно, кортадерію не так уже й просто виростити, а ще складніше вберегти від морозів.

Рослина світло- і теплолюбна, ґрунт для неї повинен бути гарно дренованим. На зиму необхідно обрізувати всі квітконоси й листя і ними вкрити рослину. Поверх укриття покласти плівку, а зверху — лапник. Укриття має бути не менш ніж 30 см завтовшки. Навесні (квітень—травень) укриття слід зняти. Можна рослину на зиму викопати і помістити в непромерзаючий льох чи підвал. Поморочитись доведеться добре, але як кажуть: "Гра того варта".

Лише зовсім трішки кортадерії поступається своєю красою ***міскантус китайський (Miscantus sinensis)***. Цей короткокорінцевий морозостійкий багаторічник утворює суцільні зарості. Стебла досягають півтора-

Квіти та сухоцвіти, вирощені авторкою

метрової висоти, а в сприятливих умовах і триметрової. Його красива віялоподібна китиця завдовжки до 30 см кавового кольору гарний вигляд має по сусідству з мальвами на задньому плані квітника.

Група декоративних злаків налічує чимало рослин, здатних задовольнити найвибагливіші смаки. Посадивши їх одного разу на своїй ділянці, ви вже не зможете відмовитись від них. Це любов і назавжди. Вони невибагливі в догляді (до речі, як і квіти з групи "сухоцвітів") і красиві своєю неповторністю. Завжди милують око як у квітнику, так і на березі маленького озерця, створеного власними руками, так і взимку у вазі. Я майже десять років захоплююсь вирощуванням сухоцвітів і складанням композицій. Злаки — це прекрасний флористичний матеріал, яким можна по-різному маніпулювати. У багатьох із них смачне для птахів насіння і ті, не чекаючи на запрошення, поселяться у вашому саду. А що більше птахів житиме на вашій ділянці, то чистішим і здоровішим буде сад.

Японці кажуть: "Щасливий той, хто пов'язав своє життя з квітами". Повірте мені — вони глаголять істину.

Валентина Турчина,
м. Полтава

Лунарія, ліхтарики фізалісу франшеті та пофарбовані суцвіття сорісу

Залежно від того, якої породи потрібна тварина, кіз підбирають за особливими ознаками. Зовнішній вигляд має бути властивий даній породі. Пухових та вовняних кіз оглядають і оцінюють на око до чесання або стрижки. В основу покладений відсотковий вміст вовни і пуху в руні, довжина й густота пухових волокон, а також ступінь оброслості кози.

ПУХОВІ КІЗКИ

За екстер'єром судять про приналежність кіз до породи, правильність статури й пристосованість до умов розведення, визначають вади. Тварин оглядають з усіх боків у нерухомому стані й у русі — визначають форму ріг, глибину грудей, правильність постановки кінцівок. Оцінюють й інші екстер'єрні статі — лінію спини, крижів, розвиток вимені, сосків та зубів.

Крім того, з'ясовують якості батьків — особливо матері — продуктивність, плодючість, здатність поїдати ті або інші корми, невибагливість, звички, поведінку, вдачу.

Тварини повинні мати високу вовняну продуктивність. Не рекомендується купувати різномастних (пегих) кіз або тварин з вадами в екстер'єрі (зовнішній вигляд, неправильна постановка ніг, недорозвинені схрещені роги, неправильної форми вим'я, соски).

Продуктивність кіз, яких розводять у домашніх умовах, залежить від уміння відібрати найкращих особин. Продуктивні якості потомства здебільшого залежать від батька. Тому дуже важливо, щоб самець походив від високопродуктивної кози і мав відповідні зовнішні форми, доволі високу живу масу та продуктивність, міцну конституцію і добре розвинутий кістяк.

Раніше року пускати в злучку самця не рекомендується. Використовують його до 7 років, після чого вибраковують. Після окоту коза приходить в охоту на 10—14-й день. Охота триває 24—36 годин. Якщо в цей час козу не запліднити, то охота в неї повторюється восени. Коли ж хочемо мати потомство два рази на рік, то треба не пропустити охоту наступну після перших пологів, тому що навесні й улітку вона виявляється слабше. Але навіть за дотримання всіх правил злучки незапліднених маток залишається 15—20%. Тривалість сукізності — 146—158 днів. Щоб не порушити її перебігу, матку слід правильно годувати. Корм має бути поживним, високоякісним. Не треба давати занадто охолоджені, закислі, цвілі, зброджені корми. Бажано утримувати вагітних маток окремо від інших кіз.

У більшості кіз пологи переходять нормально, і допомогу їм надавати не потрібно. У перші дні після пологів маткам дають легкоперетравні корми: якісне сіно у невеликій кількості, висівки, борошняне пійло. До звичайного годування переходять на третій-четвертий день після окоту. Народжених козенят обтирають сухою ганчіркою, мордочку очищають від слизу, пуповину обрізають і припікають йодною настойкою. У кози зістригають вовну біля вимені, обмивають його теплою водою, витирають чистим рушником. Після цього до матері підсаджують козенят або здоюють і випоюють їм молозиво.

Вирощування козенят пов'язане з певними навичками та знаннями. У пуховому козівництві дуже поширене годування козенят під матір'ю.

Під час вирощування молодняку під матерями доглядати їх нескладно. Козенята ссуть тепле молоко і добре розвиваються. Однак уже в 3—4-місячному віці частим ссанням вони турбують матерів і ті худнуть, нерідко козенята гострими зубами ранять їм соски. Тому в цьому віці молодняк варто відлучати від матері і привчати до поїдання кормів.

Відлучають козенят від маток у 4-місячному віці. До цього часу молодняк має добре зміцніти і самостійно поїдати різні грубі та концентровані корми. Цей процес завжди проходить болісно для козенят, тому відлучати краще поступово, протягом 7—10 днів, залишаючи їх на дедалі триваліший час без матерів.

У період відлучання козеняті варто давати 0,2—0,4 кг концентрованих кормів — подрібнений овес з висівками, вівсяне або кукурудзяне борошно у вигляді бовтанки. Концентрати дають упродовж двох-трьох тижнів після відлучення. Випасати козенят слід окремо від матерів, тому що вони можуть почати ссати матку.

Ялових та сукізних маток у першій половині вагітності годують однаково. З другої половини сукізності маткам дають корми кращої якості. Перші два тижні стійлового утримання козам звичайно дають якісне сіно, потім грубіше, а в морозний період додають солому.

По закінченні сильних холодів, напровесні їм знову слід давати якісне сіно. У листопаді—грудні у кіз пухових порід швидко росте пух, у січні—лютому, зазвичай, в організмі маток розвивається плід, закладаються пухові фолікули в шкірі плоду, формується майбутня пухова продуктивність молодняку. За поганого годування нормальний перебіг цих процесів порушується.

Пуховим козам під час стійлового періоду рекомендується давати такі корми: однорічному молодняку — сіна 2 кг, концентратів козликам — 0,5, кізкам — 0,3; дорослим маткам сіна — 2,5, силосу — 1,5—2 кг. За ранньовесняних пологів до раціону додають 0,2 кг концентрованих кормів на день протягом двох місяців до пологів і 0,4 кг під час підсмоктування. Вранці та вдень згодовують менш цінне і середнє за якістю сіно, увечері — поживніше. Вранці, звичайно, дають 30—50% денної норми сіна.

Від стійлового утримання до пасовищного кіз переводять поступово. У перехідний період, поки на пасовищі мало трави, вранці перед виходом на пасовище і по вечорах тварин підгодовують сіном і концентратами. Упродовж року кози якнайбільше мають перебувати на випасі. Це значно підвищує їхню продуктивність.

Навесні і восени кіз виганяють на випас, коли зійде роса. Випасання по росі, особливо по холодній, може спричинити захворювання ратиць, що призводить до кульгавості тварин. Не пасуть кіз і по обмерзлій траві під час ожеледиці, тому що вони можуть застудитися. Улітку кіз напувають двічі: вранці і в другій половині дня. У період пасовищного утримання кози щодня мають одержувати сіль у вигляді лизунця.

Пух вичісують з вовни кіз у період їхнього природного линяння. Це дуже трудомісткий процес, оскільки це роблять вручну. Підлягають вичісуванню кози пухових порід, їхні помісі та грубововнові кози з добре розвинутою пуховою підвовною. Вичісують пух у другій половині зими — на початку весни залежно від кліматичних умов і стану вгодованості тварин, їхньої статі та віку. За доброї вгодованості тварина линяє інтенсивніше, ніж за поганої, матки линяють раніше, ніж молодняк, грубововнові кози раніше, ніж їхні помісі.

Починати вичісувати пух слід, коли на поверхні вовнового покриву кіз з'являються перші вилинялі пушинки, і під час погладжування рукою по внутрішньому боці розгорнутих косиць вовни пух легко відокремлюється від руна. За передчасного чесання пух рветься і завдає тварині болю. Якщо з вичісуванням запізнитися, то втрачається пух, частково звойлочується і засмічується остю. Багатопухових кіз чешуть двічі з дво-тритижневим інтервалом між першим і другим чесанням.

Пух вичісують спеціальною гребінкою, що являє собою дерев'яну лопатку з довгими загнутими у вигляді півкільця зубами, виготовленими з гарного сталевого пружного дроту діаметром 2—3 мм. Відстань між зубами 0,5 і 1—1,5 см. Перші слугують для вичісування пуху, другі — для попереднього розчісування косиць і звільнення вовни від сміття й інших домішок.

Тварин кладуть боком на настил, зв'язують їм ноги (дві передніх і одну задню). Спочатку чесальник розчісує вовну рідким гребенем у тому напрямку, у якому лежать кіски, розправляє їх і очищає вовновий покрив від сміття. Потім починають чесати пух. Гребінь ведуть у напрямку росту косиць згори донизу, від спини до живота. Кожну ділянку вовнового покриву прочісують кілька разів доти, поки з руна не перестануть відокремлюватися пухові волокна, що вилиняли. Вичесаний пух упаковують у мішки окремо за забарвленням, станом і виходом чистого волокна.

*З досвіду **Ірини Пилинської** з Миргорода*
*записала **Г. Коваленко***

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город"!

На прохання Ніни Іванівни з Полтави, висловлене в одному з номерів вашого журналу, я вирішила поділитися досвідом вирощування нутрій у домашніх умовах. Цю справу в основному вів мій чоловік Ярослав Миколайович, але я в цьому брала активну участь і тому добре розумію, як починати з нуля.

У свій час ми теж починали з маленької нутрійки з білим хутром. Ми її назвали Машкою, на своє ім'я вона завжди відгукувалася.

РОЗМНОЖЕННЯ НУТРІЙ

Машка в нас жила дуже довго, їла з рук, була дуже велика і важка, але потомства не давала, тому що ми її загодували. Це було дуже давно, понад 20 років, тому завжди згадка про неї викликає теплі спогади.

Нині ми живемо у місті. Раніше передплачували журнал "Дім, сад, город", потім купували у кіосках, а тепер вирішили передплатити його на цілий рік.

Бажаного успіху з розведення та утримання нутрій можна досягти за допомогою відповідної літератури, копіткої праці і добрих людей.

Завдяки певним біологічним властивостям за сприятливих умов самка може давати потомство цілий рік у зручні для господарства строки.

Самці, яких розводять у клітках, здатні до запліднення у 8—9 міс., а самки — не раніше 7—8 місяців і, коли набувають маси 4—4,5 кг.

Спаровувати краще молодняк віком до трьох років. Самців підбирають з чужого стада. Вони мають бути старші від самок не менше як на один місяць. Кількість спаровувань може бути від 3 до 5 з невеликими перервами — це означає, що самку треба забирати і знову підсаджувати. На наступний день підсадку слід повторити або залишити самця і самку на ніч.

Самок, які дали гарне потомство від самця, слід знову закріплювати за ним.

Підсаджувати самок можна через кожних 24—30 днів. Вагітні самки не підпускають до себе самця.

Вагітність триває 128—139 днів. Бувають випадки, коли щеніння самок відбувається на 123-й і на 141-й день після парування. Промацуванням можна визначити вагітність на 30—35-й день. У цей час починають розвиватися молочні залози, збільшуються соски. Вагітних самок треба менше турбувати, лякати — їм потрібний спокій.

Щеняться самки, в основному, вночі протягом 3—4 год або дуже рідко вдень. Малята з'являються через кожні 20—25 хв. У середньому самка народжує 4—6 живих нутрієнят. Молодняк народжується покритий волоссям, видющий, з різцями, які уже прорізалися. Середня маса новонароджених 175—250 г. Вони дуже гарненькі, рухливі, плавають і через день-два починають ссати материнське молоко. Підсисний період молодняку триває 1—2 місяці.

У 40—45-денному віці щенят можна відсаджувати, особливо від тих самок, котрих уже два дні після щеніння підсаджували до самця для спаровування.

Нутрії ростуть порівняно довго. В період інтенсивного росту середньомісячний приріст нутрієнят становить 500—700 г. Повного росту молодняк досягає у віці 14—18 міс. За належних умов життя у багатьох звірів маса і величина збільшуються до півторарічного віку. Живуть нутрії близько 6—8 років. За два роки від самки можна одержати 5 приплодів.

Аби нутрії добре розвивалися, потрібна вода. Численні спостереження засвідчили, що безводне утримання негативно впливає на продуктивність звірів та якість хутра. У клітці, де утримуються нутрії, має бути світло, чисто і сухо, але сонячні промені не повинні потрапляти до клітки. Протягів нутрії не люблять.

У холодний період року за температури мінус 15—20°С у них обморожуються хвости і лапи. Щоб цього не сталося, нутрій потрібно оселяти в будиночках, заповнених м'якою, сухою підстилкою, яку руками ущільнюють, утворюючи гніздо. Замість води тваринам дають коренеплоди.

Годування нутрій

Корм, зазвичай, роздають двічі на день. Слабких і багатоплідних самок, підсисних нутрієнят доцільно годувати тричі на добу. До кожної тварини потрібний індивідуальний підхід. Нутріям, які систематично не поїдають заданої порції, зменшують кількість кормів, а тим, які добре його поїдають, або ослабленим — збільшують даванки.

Різкі переходи від одних кормів до інших особливо за переведення із зимових на літні раціони, спричинюють розлад травлення. Недостатня забезпеченість мінеральними солями призводить до порушення обміну речовин, розсмоктування плодів.

Коренеплоди дають ввечері, а в північних районах, за стійких морозів, їх доцільно згодовувати вранці та ввечері. Сіно і гілки кладуть на ніч, а зелену траву — опівдні.

Нутрії дуже полюбляють їсти корм у воді, через що частина корму втрачається. Тому, роздаючи звірам концентрати, зокрема хліб, макуху та сухарі з басейнів кліток треба спускати воду. Взимку корм кладуть до кормових відділень будиночків, а влітку — у вигульну частину на сітку, а концентрати — до годівниць.

Годують нутрій в один і той же час доброякісними кормами. Траву згодовують безпосередньо після скошування, за винятком бобової, скошеної по росі. Таку траву перед згодовуванням слід обвітрити, щоб запобігти здуттю і загибелі тварин.

Правда, капуста та гичка буряків не повинні бути забрудненими й довго лежати. Силос найкраще згодовувати ранньою весною, але не вагітним і не лактуючим самкам. Недоброякісний і мерзлий силос згодовувати не можна.

Баштанні, коренеплоди й фрукти перед згодовуванням треба промивати, розрізати на шматочки, видаляти гнилі частини. Взимку, під час великих морозів, нарізані шматочки обкачують у висівках, що запобігає швидкому їхньому проморожуванню. Картоплю можна згодовувати сирою, але обережно, тому що вона може викликати розлад шлунка, а варену нутрії поїдають охоче і вона може бути замінником кормів. Кукурудзу слід згодовувати у качанах. Овес та ячмінь краще замочувати у підсоленій воді.

Поводження з нутріями

За спокійного поводження з нутріями вони швидко звикають до людини, яка за ними доглядає, стають довірливими і навіть ручними. Коли господар відчиняє кришку будиночка, нутрії тягнуться до нього своїми мордочками і зустрічають своїм "гуканням". Часто для перенесення та іншої мети нутрію потрібно спіймати. Для цього її треба зачинити в будиночку або загнати в куток клітки і, взявши за хвіст, підняти догори. Потім поставити передніми лапами на кришку будиночка або на іншу опору і, тримаючи за хвоста, взяти правою рукою задні лапи, а лівою, просовуючи по черевцю між передніми кінцівками, взяти за шкіру в ділянці грудей. За хвоста беруть за 5—10 см від основи.

Не можна звіра довго тримати в повітрі висячим. У висячому положенні оглядають нутрію і переносять її на невеликі відстані. Найкраще ж переносити її у мішку або в ящику.

Забій нутрії

Нутрій забивають так само, як і кроликів — ударом палки по голові. Для забиття найкраще мати не круглу палицю, а пласку, коротку завдовжки 45—60 см з важчим переднім кінцем. Для того щоб забити нутрію, її беруть за хвіст (так, щоб вона висіла головою донизу і б'ють коротко й різко по потилиці (за вухами). Удар треба нанести з такою силою, щоб відразу вбити звіра, але не пошкодити череп і не зумовити кровотечі на міздрі. За використання м'яса нутрій в їжу тушка повинна бути добре знекровлена.

Перед забоєм звірів не годують. Час між забоєм і зніманням шкури має бути, по можливості, найкоротшим. Шкурку з нутрії знімають трубкою. Під час знімання шкурки не можна тягнути з великою силою, оскільки в такому разі, вона дуже розтягується, внаслідок чого хутро стає рідшим.

М.М. Наконечна,
м. Червоноград,
Львівська обл.

НОВЕ, ГАРНЕ ЖИТТЯ З АМАТОРОМ

Добридень! Я звичайний сільський мешканець. Ще п'ять років тому я працював у конторі "як би" бухгалтером. "Як би" тому що, яка в розваленому колгоспі бухгалтерія? Там зарплатню то нараховувати треба щонайбільше 15 робітникам, підрахунків взагалі мізер. Працював, годину на добу, а решту часу в стелю дивився. І грошей одержував відповідно стільки ж, скільки працював. Але п'ять років тому моє життя круто змінилося. Сидів я якось у себе в конторі, знічев'я у вікно дивився, ворон рахував. Дивлюся, зоотехнік наш іде. Вийшов покурити і побалакати з ним. Тому що роботи у нього небагато, відволікти я його не боявся. Він у руках тримав листівки, я взяв собі одну, на роботі почитати від нудьги. У ній про якісь вітамінно-мінеральні добавки *Аматор* написано було, як їх використовувати, для чого вони. Я прочитав і відклав убік. Увечері вдома дружина в котрий раз за цей місяць завела розмову на болісну тему про гроші. Дочці наступного року на навчання потрібно, у цьому на курси підготовчі їздити треба, а грошей немає, і де їх узяти — невідомо.

Повечеряв я та й пішов по господарству поратися, тільки думки зовсім не про це були, робив усе як робот, за звичкою, адже з дитинства цим з батьком займався. А сам усе думаю, де мені, простому бухгалтерові з контори, грошей стільки для навчання дочки взяти? Хіба на господарстві їх заробиш? Отут мене як обухом по голові вдарило, спливли в пам'яті листівки про *Аматор*, де написано, як вигідно для себе тримати свійських птахів. Ледве ранку дочекався, оскільки листівки в конторі залишилися. Прибіг на роботу, став знову в усе вчитуватися і вирішив: починаю нове життя, тим більше, втрачати мені, окрім моєї бідності, нічого!

Вдома все дружині розповів, спочатку вона на мене як на божевільного глянула, але коли листівки прочитала, підтримала. Вирішили ми ризикнути і зайнятися розведенням курей на яйця, причому не для якогось приробітку, а для зароблянння грошей: у листівках про це було дуже переконливо написано. Приміщення у нас було, зерно теж, тому що здавав в оренду свій земельний пай і від орендаря одержав восени пшеницю, ячмінь, кукурудзу. Думав, *Аматор* буде складно знайти, а його у ветаптеці продавали.

Купили ми з дружиною наприкінці зими відразу 200 курчат, і почався наш нелегкий шлях до безбідного існування. Сусіди на нас, як на ненормальних дивилися, сміялися відверто. Дружина вже сумніватися стала, та і в мене сумнівів було багато, але раз узявся за гуж, то не кажи, що не дуж. З цих 200 курчат, яких ми годували з *Аматор* — курча, вижили 199, але 29 виявилися півниками. Ось тут я вперше зітхнув полегшено: спрацювало, не обдурили, діє *Аматор*! А через п'ять місяців наші курочки почали нестися, стали ми щодня по 80-90 яєць одержувати. Дружина їздила на базар, продавала їх по 3,5 грн. за десяток, на день виходило близько 30 гривень. Звичайно не той результат, на який ми розраховували, який обіцяли аматорщики, але ми були раді й цьому.

У чому причина, що я роблю не так, — зрозуміти не міг. Поділився на роботі з зоотехніком, він мені пояснив, що для підвищення несучості курей мало одних вітамінів, їм потрібен збалансований корм, в якому мають бути всі необхідні речовини, але які — він не пам'ятає. Ну, такій відповіді я не здивувався, тому що про "розум" його, і те, як він вчився, легенди ходять. Пішов я у бібліотеку, узяв усі книги, які у них були про розведення курей. Виявляється, птахів треба годувати збалансованим комбікормом, до складу якого повинні входити вітамінно-мінеральні добавки. Тільки якщо вітаміни і мінерали в потрібній кількості надходять до організму, тоді він розкриває весь свій потенціал, закладений природою з самого початку. Організм починає правильно працювати, максимально вбираючи в себе всю поживну цінність кормів. А я корми не збалансовував, зерно не подрібнював, борошно рибне ніколи не додавав, висівки теж від випадку до випадку давав. Уся ця інформація, виявляється, була на упаковках *Аматор*: рецепт правильного домашнього комбікорму, і те, що всі компоненти повинні бути "подрібнені". А ми з дружиною якось упустили цей суттєвий момент, вирішили: як все життя годували зерном, так і будемо, нема чого гроші марно витрачати. Після всього прочитаного в книгах, став серйозніше ставитися до годівлі курей, оскільки від цього залежав мій прибуток. Зрозумів: треба слухати людей, що знаються на цьому, і поступати за їхніми порадами: розумний вчиться на чужих помилках, а дурний на своїх.

Наступного дня я поїхав до міста і купив усе необхідне для домашнього комбікорму. Почав годувати курей збалансованим комбікормом за усіма компонентами. Через тиждень 170 курей стали нести 130—140 яєць у день! Справді правильний комбікорм, тому що витратив я на нього копійки, а надбавку одержав 14 гривень! Тепер моя дружина з ринку менше 44 грн. в день не привозила! Дочці на навчання грошей зібрали, до міста вчитися відправили. Наступного року ми взяли ще 200 курчат. Вижили всі, півників виявилося більше — 39 штук. До кінця літа у нас було 330 курей, за день я збирав від 260 до 300 яєць, а кормів мої кури в день з'їдали рівно 40 кг, ні грама більше! Коли ціна на яйця піднялася до 4 грн., дружина з ринку стала приносити 100—120 грн у день, за місяць виходило 3000—3500 грн.!

З того часу минуло вже п'ять років, досяг я багато чого: у мене не 200, а 1000 курей, я в селі найзаможніша людина. Дочка закінчує навчання в аграрному університеті, незабаром повернеться додому і буде з нами займатися розведенням курей. Оскільки вона чудово розуміє, що в місті і близько не досягне того, чого добилися ми, і добилися тільки селянською працею.

Тепер ми з дружиною не переживаємо, тому що достеменно знаємо, що з *Аматор* ми не пропадемо, на безбідну старість можемо сміливо розраховувати. Ті чоловіки біля контори, які скаржаться на сільське життя, і на те, що в селі роботи немає і грошей узяти ніде, просто базіки і ледарі. У моїй присутності вони мовчать, тому що, аби чогось досягти, потрібна голова на плечах, і бажання ці гроші заробити. Для цього нині багато не треба, і вигадувати велосипед не обов'язково, тому що все вже давно аматорщики придумали і навіть підрахували. Я говорю про газету *Аматор*, яку мені у ветаптеці дали, у ній є бізнес-план по розведенню курей, там усе зрозуміло і точно написано: як розміщувати, годувати і який прибуток виходить. Хоча є й невеликі мінуси, але вони стосуються тільки догляду за курми, ось як : для утримання 210 курей потрібне приміщення площею 35 $м^2$, оскільки посадка курей на 1 $м^2$ може становити 6 голів, а в бізнес-плані потрібно 50 $м^2$ і посадка там 4 курки на 1$м^2$, там не вказано, що ці розрахунки взяті для напільного утримання курей. А той, хто хоче розміщувати їх в клітках або на сідалах, повинні взяти книги з розведення курей, там усе чітко і зрозуміло написано, для яких порід яке утримання краще, і як правильно це робити. Так само в бізнес-плані не написано, як правильно відібрати курчат. Але це не проблема, оскільки в тих же книгах все це є. Саме там п'ять років тому я шукав відповіді на питання, які мене цікавили. Багато хто забув, що таке книга, але ж вона — джерело мудрості.

Ще я зробив розрахунки за тими даними, які є у мене, які є у звичайного сільського мешканця, вийшло, що замість обіцяних у бізнес-плані 11004 гривень, можна заробити 23 186 гривень, тому що основна частина корму — зерно, а воно у нас своє, з паю. Десяток же яєць нині коштує 4 гривні, і тушки можна продати по 35 гривень. Ось виходить, що витрати у вас будуть 2774 гривні, яєць ви продасте на 18560 гривень, а тушок — на 7400 гривень.

Отже, що краще: сидіти вдома і скаржитися на безгрішшя чи ризикнути, взятися за стару справу по-новому і одержати великий прибуток? Я раджу піти до ветаптеки, купити вітамінно-мінеральну добавку *Аматор* і взяти газету з бізнес-планом, оскільки це не просто папірець, а справді економічний документ. Просто багато хто не вірить у те, що в селі на тваринництві можна заробляти такі гроші. А дарма, тому що те, чого я досяг за останні роки, це тільки завдяки *Аматор*. Це справді якісна вітамінно-мінеральна добавка, доказ цьому — мій бізнес. Спасибі за це аматорщикам! *Аматор* — дійсно шлях до кращого життя, нового і безбідного. Моя сім'я цьому приклад.

Д.А.Карпенко
Рівненська область

Суп із квашеної капусти з рибою

Заздалегідь варимо бульйон із риб'ячої голови, шкірки, кісточок, плавничків тощо. Готуючи бульйон обов'язково додаємо корінь петрушки та селери, кілька горошинок чорного перцю і лавровий листочок. Коли бульйон буде готовим, його треба процідити крізь ситечко чи марлю. У відціджений бульйон додаємо смажену з цибулею капусту. (Підсмажити на олії дві цибулини. До неї додати три склянки добре віджатої кислої капусти та ложку борошна). Коли суп закипить, додаємо приблизно 1 кг філе з риби, нарізаної порційними шматочками і підсмаженої на олії. Бажано, щоб із смаженої риби стік жир, у якому вона смажилася. Для цього рибу треба викласти на сито або папір. Смажену рибу перекладаємо у киплячий суп і доводимо його до готовності.

Перед подаванням до столу у кожну тарілку бажано додати трохи тертого твердого сиру, меленого чорного перцю, свіжу зелень кропу та петрушки, сіль за смаком.

Голубці фаршировані кукурудзою

Беремо середнього розміру білоголову капусту, видаляємо серцевину і опускаємо у підсолений окріп на 20 хв. Розбираємо капусту на листки, зрізуємо потовщення. Консервовану кукурудзу (150 г) пропускаємо через м'ясорубку, додаємо подрібнені та підсмажені на олії цибулю (50 г), моркву (70 г), корінь петрушки (70 г), одну столову ложку крохмалю та дрібно посічену зелень. Усе ретельно вимішуємо, солимо, перчимо. Цей фарш розкладаємо на підготовлені листочки капусти, загортаємо конвертиком і викладаємо на деко. Зверху поливаємо томатним соусом і запікаємо голубці у гарячій духовці до готовності.

Соус готуємо так: 400 г томатного пюре, 70 г дрібно посіченого консервованого солодкого перцю, 50 г подрібненої цибулі, 2 столові ложки борошна. Сіль та спеції додаємо за смаком і тушкуємо до готовності. Потім вимішуємо до утворення однорідної маси.

Картопляники з грибами

Відварену "у кожушку" картоплю охолодити, почистити, пропустити через м'ясорубку. Додати по 2 столові ложки борошна та крохмалю з розрахунку на 1 кг картоплі. Відварені печериці (500 г) посікти гострим ножем та тушкувати разом з цибулею, додавши олію, перець, сіль. Поки гриби смажаться, з картопляної маси формуємо млинці. На середину кожного кладемо по ложці грибного фаршу, згортаємо пиріжечком, обкачуємо в борошні та смажимо на олії з обох боків. Перед подаванням до столу бажано полити овочевим соусом або кетчупом.

Шановна редакціє журналу "Дім, сад, город"! Пише до вас Людмила Юріївна Тарасова. Дуже хочу взяти участь у кулінарному конкурсі "Господиня—2006". Надсилаю випробувані рецепти страв і сподіваюсь, що вони сподобаються читачам улюбленого журналу, який читаємо всією сім'єю.

с.Ждане
Лубенського району Полтавської області.

ВИПРОБУВАНІ

Фарширована картопля

Щоб приготувати фаршировану картоплю, треба мати: 1 кг картоплі, 300 г капусти, одну морквину, одну цибулину, 0,5 склянки олії. Сухарі, сіль, зелень додаємо за смаком.

Підбираємо картоплини однакового розміру. Миємо, чистимо і варимо до напівготовності. Потім картоплю викладаємо на дошку, даємо охолонути і, надрізавши верх кожної картоплини, вибираємо середину чайною ложечкою так, щоб утворилось заглиблення, яке наповнюємо смаженою капустою.

Капусту для начинки тушкуємо на олії, додавши цибулю та моркву. Капусту охолоджуємо і начиняємо нею картоплю.

Підготовлену таким чином картоплю викладаємо на деко, посипаємо пропущеними через м'ясорубку сухарями і запікаємо у духовці. Перед подаванням до столу картоплю посипаємо подрібненою зеленню.

Салат "Зимовий"

Широку тарілку змастити майонезом. На тертушці з великими отворами натерти варену картоплю і рівномірно розсипати на тарілку або ще краще терти над нею. Картоплю присолити і змастити майонезом. Другий шар салату — потертий червоний варений буряк, змащений майонезом. Третій шар — дрібно посічені або пропущені через м'ясорубку горіхи. Їх також треба змастити майонезом. На горіхи натерти варену моркву. П'ятий шар — дрібно посічена цибуля, змащена майонезом. Шостий шар — потертий твердий сир, змащений майонезом. Сьомий шар — подрібнені жовтки чотирьох варених яєць. Останній шар — яєчний білок. Салат бажано прикрасити зеленню.

Гарбузова запіканка з локшиною

Шматок гарбуза (приблизно 1 кг), треба нарізати шматочками, зняти шкірку і зварити у підсоленій воді. Окремо зварити 300 г самороб-

ної або купленої пісної локшини. Коли гарбуз буде готовий, воду треба злити, а гарбуз потовкти. Додати до нього варену локшину та 0,5 склянки цукрової пудри. Додати ложку борошна або картопляного крохмалю, перекласти у змащену олією форму, посипати корицею і ванільним цукром за смаком і запекти у гарячій духовці. Перед подаванням до столу запіканку бажано прикрасити цукатами.

РЕЦЕПТИ

"Квасолиця"

Щоб приготувати квасолицю, треба мати: 300 г квасолі, 1 — 2 цибулини, стручок солодкого перцю або яблуко, 4 столові ложки олії, 1 — 2 зубки часнику. Оцет, сіль, спеції — за смаком.

Зварену у підсоленій воді квасолю відціджуємо та пропускаємо через м'ясорубку. Додаємо пасеровану цибулю, нарізаний соломкою перець або яблуко, сіль та спеції.

З розтертого часнику, червоного меленого перцю та оцту готуємо приправу до квасолиці.

Медові кульки з горіхами

Змішуємо склянку цукрової пудри, склянку мелених горіхів, 5 столових ложок меду, чайну ложечку соди. Додаємо попередньо потовчені у ступці прянощі — 0,5 чайної ложечки кориці, 5 — 6 зерняток гвоздики, 3 — 4 горошини чорного перцю. Потім всипаємо борошно. Його має бути стільки, щоб вийшло не дуже густе тісто. Все вимішуємо і формуємо кульки як волоський горіх. Кульки викладаємо на змащене жиром і посипане борошном деко і запікаємо у духовці на помірному вогні.

Пиріг чайний

Беремо склянку борошна, склянку цукру, склянку міцної чайної заварки чи кави, додаємо по 2 столові ложки олії та кислого варення, чайну ложечку соди, погашеної оцтом, ванілін. Чайну заварку чи каву, цукор, борошно, ванілін і підігріту олію добре вимішуємо, додаємо погашену соду. На розігріту сковороду, змащену олією і посипану борошном, виливаємо тісто (воно має бути як густа сметана) і випікаємо у духовці до готовності.

Сніговички

Збити два сирих жовтки і 0,5 склянки цукру. Додати дрібку соди (на кінчику ножа) і 3 столові ложки розтопленого меду, склянку сметани та склянку борошна. Все вимішати. Має вийти густе тісто. З нього треба виробити кульки більшого та меншого розміру.

Кульки викладаємо на змащене маслом деко і випікаємо 15 — 20 хв. у гарячій духовці. А тим часом два охолоджених білки, дрібку лимонної кислоти збиваємо з цукром (1 склянка) в піну. Охолоджені кульки розкладаємо так, щоб менша була на більшій, і заливаємо білковим кремом. Із родзинок можна зробити сніговичкам очі, а з мармеладу — ніс і ротик.

Салат картопляний з часником

Очищену картоплю нарізати кубиками і варити до напівготовності у підсоленій воді. Воду злити, закрити картоплю кришкою і довести до готовності на пару.

Картоплю треба охолодити і викласти у салатницю. Очищений і потовчений з сіллю часник заправити олією і оцтом. Ретельно перемішати і цим часниковим соусом залити картоплю. Зверху припрусити зеленою цибулею.

Десерт для дорослих "Холодець із яблук"

Беремо 10 доволі великих яблук, видаляємо серцевину і варимо яблука у 3-х склянках води. Додаємо по одній чайній ложечці кориці, лимонної цедри, столову ложку білого вина, скибку потертої на тертушці білої булки.

Варені яблука протираємо крізь сито у супову миску, туди ж доливаємо проціджений яблучний відвар і залишаємо у прохолодному місці. До охолодженої маси влити 1 літр червоного вина, додати сік одного лимона, 200 г цукру та столову ложку малинового варення. Все перемішати і холодним подавати до столу.

У номері:

Щедра грядка

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№2, лютий, 2006 р.
Головний редактор — **М.І. Халимоненко**
Головний художник — **Т.П. Колодницька**
Заступники головного редактора
Б.К. Донгаш, І.Ф. Куштенко
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор — **М.П.Чернецька**
Дизайн, верстка — **О.В. Бонь**
Комерційний директор **Г.А.Донець, тел. 552-90-45**
Реклама **В.В.Пацера, тел. 552-90-49**
Оголошення **О.К.Шевченко, тел. 552-95-11**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг
Т.І. Лазебник, тел.552-94-60
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
Видання зареєстровано, серія КВ, №3536 від 3.10.98

Підписано до друку 27.01.2006 р.
Загальний тираж 143 134 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця:
вул. Краківська, 20, Київ-94, 02094.
Тел. (044) 552-95-13
E-mail: dsg@dimsadgorod.com
При передруку та використанні тексту й ілюстрацій посилання на „Дім, сад, город" обов'язкове.
Думки авторів і редакції не завжди збігаються.
Редакція не несе відповідальності за зміст рекламних оголошень.
Листування з читачами лише на сторінках журналу.
Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у Державному видавництві «Преса України». *03148, Київ-148, вул.Героїв Космосу, 6.*
З. 0118602.

До уваги читачів! Усі телефонні номери редакції, що починаються цифрами 552 з 22 лютого будуть замінені на 292.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — **22430**. «Дім, сад, город» + «Квіти України» — **22431**. «Дім, сад, город» + «Яблунька» — **22432**. «Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — **22433**. «Дім, сад, город» + «Пасіка» — **22434**. «Дім, сад, город» + «Наш дім» — **21871**. «Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город»+**21869**. «Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — **90245**.

На нашій обкладинці. Учасники з'їзду садівників і городників та виставки-ярмарку "Дім, сад, город - 2006", що відбулися у січні поточного року. Заходи відвідав та виступив на з'їзді Народний депутат України І.С. Плющ. Інформацію про з'їзд читайте в наступних номерах "ДСГ".

ФОТОКОНКУРС "НАША РОДИНА - 2006"

Індекс 74142

Шановні читачі!
З ініціативи Президента України В.А. Ющенка 2006 рік проголошено Роком захисту прав Дитини.

Редакція журналу"Дім, сад, город" та дитячого журналу "Яблунька", оголошують фотоконкурс

"Наша родина - 2006"

Для участі у конкурсі надсилайте кольорові знімки, зроблені вдома, у саду, на городі, яскраві моменти відпочинку, тощо. Додайте до фото супровідний текст.
На конверті робіть надпис "Наша родина - 2006". Роботи надсилайте на адресу журналу "Дім, сад, город".

Ось які короваї випікає наша мама!
На знімку: Захар, Макар і Максим Шустики.
с. Копичинці, Тернопільська обл.

ВИСТАВКА-ЯРМАРОК "ДІМ, САД, ГОРОД-2006"

16 — 19 лютого
2006 року
у м. ЖИТОМИРІ

у приміщенні Телерадіокомпанії (вул. Театральна, 7) відбудеться виставка-ярмарок "Дім, сад, город-2006", яку організовує редакція журналу "Дім, сад, город" та Головне управління агропромислового розвитку Житомирської облдержадміністрації.

Щономера протягом року
редакції журналів "Дім, сад, город" та "Яблунька" публікуватимуть найцікавіші знімки. Їх автори одержать по три примірники цих видань.
За результатами конкурсу буде визначено 12 найкращих знімків року. Переможці фотоконкурсу "Наша родина - 2006" будуть нагороджені спеціальними призами журналів "Дім, сад, город" і "Яблунька", а також одержать річну передплату на ці видання на 2007 рік.

У весняному лісі.
На знімку: Рімма і Ганнуся Матвієнки.
с. Вербівка, Вінницька обл.

ISSN 1814-

ДРУЖНА РОДИНА - МІЦНА УКРАЇНА!